

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pieszyce na lata 2026-2030

SPIS TREŚCI

GMINA PIESZYCE	5
Zasoby instytucjonalne Gminy Pieszyce	7
CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	8
Warunki życia	8
Dane demograficzne Gminy Pieszyce	10
Mieszkalnictwo	12
Opieka zdrowotna	13
Oświata	15
Kultura	17
Organizacje pozarządowe oraz podmioty ekonomii społecznej	18
Bezpieczeństwo publiczne	19
Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej	20
Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez Centrum Usług Społecznych	22
Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej	36
Ubóstwo	38
Długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność	39
Bezrobocie	44
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	47
Potrzeba ochrony macierzyństwa	51
Uzależnienia	53
Przemoc domowa	55
Bezdomność	58
Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych – 2025	60
Wnioski i podsumowanie z przeprowadzonych badań	60
Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią	70
CZĘŚĆ ANALITYCZNA	72
Analiza SWOT	72
CZĘŚĆ PROGRAMOWA	75
Wizja i misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	75
Monitoring i ewaluacja w procesie wdrażania Strategii	91
Źródła finansowania	93

Wstęp

Politykę społeczną zazwyczaj definiuje się jako „działalność państwa, podmiotów samorządowych i pozarządowych organizacji zmierzającą do kształtowania odpowiednich warunków pracy i bytu, pożądaných struktur społecznych oraz stosunków społeczno-kulturowych, w których przy aktywności ludzi będzie możliwe zaspokojenie potrzeb społeczeństwa na poziomie możliwym w danym okresie”¹. Definicja ta wskazuje na główny cel polityki społecznej państwa- utrzymywanie rozwoju społecznego i gospodarczego.

Podstawowym dokumentem planistycznym w sferze polityki społecznej na poziomie lokalnym Pieszyc jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. Strategie rozwiązywania problemów społecznych, zgodnie z art. 17 ustawy o pomocy społecznej, mają dotyczyć programów pomocy społecznej, profilaktyki, a także rozwiązywania problemów zdiagnozowanych w danej społeczności. Celem strategii jest integracja osób, rodzin przejawiających problemy, a także dążenie do zmiany negatywnych sytuacji występujących w społeczeństwie².

Artykuł 16b wyżej wymienionej Ustawy określa kluczowe elementy, które powinna zawierać strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Dokument ten powinien składać się w szczególności z:

1. diagnozy sytuacji społecznej, w tym określenia zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
2. prognozy zmian w zakresie objętym strategią,
3. określenia:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

¹ K. Loranty, *Bezpieczeństwo społeczne Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2004, s. 98.

² Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (dalej: Ustawa o pomocy społecznej), art. 17.

Niniejszy dokument składa się z trzech zasadniczych, podstawowych części:

- a) diagnostycznej,
- b) analitycznej,
- c) programowej.

Część diagnostyczna dokumentu zawiera informacje o jednostce oraz diagnozę konkretnych problemów społecznych z przywołaniem danych empirycznych. Część analityczna porządkuje informacje, które udało się zgromadzić na etapie diagnozy. Część programowa obejmuje opracowanie założeń, które przekładają się na wizję, a następnie misję oraz cele strategiczne i operacyjne, które stanowią podstawę do opracowania konkretnych działań lub zadań, czyli sprecyzowanych przedsięwzięć, zaplanowanych do realizacji³.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pieszyce na lata 2026-2030 jest zgodna z dokumentami strategicznymi z zakresu polityki społecznej opracowanymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Wśród dokumentów, których założenia wpływają na kierunki działań w obszarze polityki społecznej, należy wymienić przede wszystkim:

- 1) Strategia Demograficzna 2040;
- 2) Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
- 3) Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030;
- 4) Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030;
- 5) Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030;
- 6) Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna na lata 2021-2035;
- 7) Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030;
- 8) Krajowy Plan Odbudowy;
- 9) Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. BEZPIECZEŃSTWO – UCZESTNICTWO – SOLIDARNOŚĆ.

Wśród ustaw, które zostały uwzględnione w strategii rozwiązywania problemów społecznych jako podstawy prawne, należy wymienić przede wszystkim:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) ustawa o samorządzie gminnym,
- 3) ustawa o samorządzie powiatowym,

³ *Strategie Rozwiązywania Problemów Społecznych. Podręcznik metodyczny. Część praktyczna*, Lublin 2021, s. 15- 16.

- 4) ustawa o pomocy społecznej,
- 5) ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
- 6) ustawa o świadczeniach rodzinnych,
- 7) ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 8) ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- 9) ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- 10) ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii,
- 11) ustawa o zatrudnieniu socjalnym,
- 12) ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- 13) ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- 14) ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- 15) ustawa o ekonomii społecznej,
- 16) ustawa o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami,
- 17) ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,
- 18) ustawa Prawo oświatowe.

Celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest zdiagnozowanie problemów społecznych występujących na obszarze Gminy, a także wskazanie sposobów rozwiązania bądź ograniczenia ich wpływu na jakość życia mieszkańców.

GMINA PIESZYCE

Gmina Pieszyce jest jednostką samorządu terytorialnego położoną w województwie dolnośląskim, w powiecie dzierżoniowskim. Obejmuje obszar zarówno miejski, jak i tereny wiejskie, co wpływa na zróżnicowany charakter społeczno-gospodarczy regionu. Gmina wyróżnia się malowniczym położeniem u podnóża Gór Sowich, co sprzyja rozwojowi turystyki i rekreacji oraz podkreśla jej walory krajobrazowe.

Pieszyce są istotnym ośrodkiem lokalnym, w którym realizowane są zadania publiczne w obszarach takich jak edukacja, infrastruktura, ochrona środowiska, bezpieczeństwo publiczne i wsparcie społeczne. Samorząd gminny podejmuje działania mające na celu poprawę jakości życia mieszkańców, rozwój usług komunalnych oraz tworzenie sprzyjających warunków dla działalności gospodarczej.

W Gminie Pieszyce funkcjonuje rozbudowana sieć instytucji publicznych, placówek oświatowych oraz jednostek kultury i sportu, które wspierają aktywność lokalnej społeczności na różnych polach. Gmina prowadzi również działania w zakresie rewitalizacji przestrzeni publicznych, modernizacji infrastruktury oraz realizacji inwestycji służących mieszkańcom.

Władze gminy promują współpracę z organizacjami pozarządowymi i partnerami zewnętrznymi, co sprzyja realizacji projektów społecznych, kulturalnych i edukacyjnych. Aktywność mieszkańców oraz wsparcie samorządu tworzą warunki do budowania społeczności lokalnej opartej na zaangażowaniu i współdziałaniu.

Gmina Pieszyce kontynuuje rozwój strategiczny z uwzględnieniem zrównoważonego rozwoju, ochrony środowiska oraz wspierania lokalnych inicjatyw, które mają na celu podnoszenie jakości życia i rozwój regionu jako miejsca atrakcyjnego do zamieszkania, pracy i wypoczynku.

Historia Pieszyc sięga XIII wieku, a pierwsza wzmianka pisemna o miejscowości pochodzi z 1258 roku. Osada powstała w wyniku średniowiecznej kolonizacji i od początku rozwijała się jako lokalny ośrodek rolniczy i rzemieślniczy. W kolejnych wiekach Pieszyce stopniowo zyskiwały na znaczeniu, a ich rozwój był związany m.in. z położeniem u podnóża Gór Sowich oraz dostępem do wód potoków, sprzyjających działalności gospodarczej.

Przełomowym momentem w dziejach miejscowości był XVIII i XIX wiek, kiedy Pieszyce stały się jednym z ważniejszych ośrodków przemysłu włókienniczego na Dolnym Śląsku. Intensywny rozwój tkactwa i przemysłu tekstylnego przyczynił się do wzrostu liczby ludności oraz przekształcenia struktury społecznej. Wydarzeniem o dużym znaczeniu

historycznym było powstanie tkaczy w 1844 roku, które zapisało się w historii regionu i znalazło swoje odzwierciedlenie w twórczości Gerharta Hauptmanna.

Po II wojnie światowej Pieszyce znalazły się w granicach państwa polskiego, a dotychczasową ludność niemiecką zastąpili osadnicy z różnych regionów kraju. Okres powojenny przyniósł odbudowę oraz dalszy rozwój przemysłu, który przez wiele lat stanowił podstawę lokalnej gospodarki. W 1962 roku Pieszyce uzyskały prawa miejskie, co miało istotne znaczenie dla ich dalszego rozwoju administracyjnego i infrastrukturalnego.

W drugiej połowie XX wieku, wraz z przemianami gospodarczymi i restrukturyzacją przemysłu, miasto stopniowo zmieniał swój charakter. Od 2016 roku Pieszyce funkcjonują jako gmina miejsko-wiejska, obejmująca miasto oraz sołectwa: Bratoszów, Kamionki, Piskorzów i Rościszów. Obecnie gmina łączy bogate dziedzictwo historyczne z nowymi kierunkami rozwoju, opartymi m.in. na turystyce, usługach oraz aktywności społecznej mieszkańców.

Gmina Pieszyce posiada bogate dziedzictwo kulturowe, odzwierciedlające jej wielowiekową historię oraz zróżnicowany charakter osadniczy. Na terenie gminy zachowały się liczne obiekty zabytkowe, które dokumentują rozwój miejscowości od średniowiecza, przez okres intensywnej industrializacji, aż po czasy nowożytne. Zabytki te stanowią istotny element tożsamości lokalnej oraz ważne świadectwo historii regionu. Do najcenniejszych obiektów należą zespoły sakralne, w tym kościoły o wielowiekowej metryce, często przebudowywane na przestrzeni lat, łączące w swojej architekturze elementy gotyku, baroku i stylów późniejszych. Istotną grupę zabytków tworzą również obiekty rezydencjonalne i dworskie, a także dawne zabudowania folwarczne, które świadczą o dawnym układzie własnościowym i gospodarczym tych terenów.

Ważnym elementem krajobrazu kulturowego Pieszyce są również zabytki związane z rozwojem przemysłu, zwłaszcza włókienniczego. Dawne fabryki, budynki produkcyjne, wille fabrykanckie oraz zabudowa robotnicza przypominają o okresie dynamicznego rozwoju gospodarczego miejscowości w XIX i na początku XX wieku. Obiekty te, mimo zmieniających się funkcji, pozostają istotnym świadectwem przemysłowej przeszłości gminy. Na uwagę zasługują także zabytkowe układy urbanistyczne i ruralistyczne, obejmujące historyczne centra miejscowości oraz zachowane układy przestrzenne w sołectwach gminy. Uzupełnieniem dziedzictwa materialnego są kapliczki, krzyże przydrożne oraz cmentarze, które pełnią ważną rolę kulturową i społeczną, będąc miejscami pamięci i lokalnych tradycji.

Zabytki Gminy Pieszyce stanowią istotny potencjał rozwojowy, szczególnie w kontekście turystyki kulturowej i edukacji regionalnej. Ich ochrona, właściwe zagospodarowanie

oraz promocja przyczyniają się do zachowania dziedzictwa historycznego oraz wzmacniania poczucia tożsamości i przynależności wśród mieszkańców.

Na terenie Gminy Pieszycy funkcjonuje **Izba Pamięci**, będąca miejscem gromadzenia i prezentowania pamiątek związanych z historią miasta i jego mieszkańców. Izba Pamięci pełni istotną rolę w dokumentowaniu lokalnego dziedzictwa oraz upowszechnianiu wiedzy o przeszłości Pieszyc. Zgromadzone eksponaty, archiwalne fotografie i dokumenty przybliżają dzieje miejscowości oraz codzienne życie jej dawnych mieszkańców. Miejsce to wykorzystywane jest również w działaniach edukacyjnych i kulturalnych, sprzyjając budowaniu tożsamości lokalnej oraz wzmacnianiu więzi międzypokoleniowych.

Zasoby instytucjonalne Gminy Pieszycy

Gmina Pieszycy dysponuje rozbudowaną siecią instytucji publicznych i organizacji, które realizują zadania o charakterze administracyjnym, społecznym, edukacyjnym, kulturalnym i zdrowotnym, wspierając rozwój społeczny oraz zapewniając dostęp do usług publicznych dla mieszkańców.

Podstawową jednostką administracji publicznej w gminie jest Urząd Miasta i Gminy w Pieszcach, kierowany przez Burmistrza Miasta i Gminy. Urząd realizuje zadania samorządu w obszarze zarządzania gminą, w tym sprawy obywatelskie, inwestycje, gospodarkę przestrzenną, finanse oraz współpracę międzyinstytucjonalną. W strukturze urzędu działają wydziały m.in. ds. gospodarki gruntami i rolnictwa, gospodarki przestrzennej oraz oświaty i finansów.

Gmina Pieszycy prowadzi lub współfinansuje kilka jednostek organizacyjnych, które realizują lokalne zadania publiczne:

- Zakład Gospodarki Mieszkaniowej – jednostka odpowiedzialna za gospodarkę lokalnym zasobem mieszkaniowym.
- Miejska Biblioteka Publiczna – Centrum Kultury – placówka kultury, wspierająca edukację, rozwój czytelnictwa i działalność kulturalną.
- SP ZOZ Przychodnia Miejska – placówka ochrony zdrowia realizująca podstawową opiekę zdrowotną oraz wybrane świadczenia specjalistyczne.
- Centrum Usług Społecznych w Pieszcach – instytucja świadcząca zindywidualizowane usługi społeczne dla mieszkańców, w tym poradnictwo, wsparcie socjalne i działania aktywizacyjne.
- Placówki oświatowe – m.in. Szkoła Podstawowa nr 1 i Przedszkole Publiczne nr 2, realizujące zadania edukacyjne dla dzieci i młodzieży.

CZEŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Warunki życia

Jakość życia człowieka kształtowana jest przez zespół wzajemnie powiązanych warunków o charakterze materialnym, społecznym, zdrowotnym oraz psychologicznym. Jednym z podstawowych czynników jest sytuacja ekonomiczna, obejmująca poziom dochodów, stabilność zatrudnienia oraz możliwość zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych, takich jak mieszkanie, wyżywienie czy dostęp do usług. Warunki materialne mają istotny wpływ na poczucie bezpieczeństwa oraz możliwości rozwoju jednostki.

Istotnym elementem jakości życia jest również stan zdrowia, zarówno fizycznego, jak i psychicznego, a także dostęp do opieki zdrowotnej i profilaktyki. Zdrowie warunkuje zdolność do aktywnego funkcjonowania w życiu społecznym i zawodowym oraz wpływa na subiektywne poczucie satysfakcji z życia. Równie ważne są warunki środowiskowe, takie jak jakość powietrza, stan otoczenia, dostęp do terenów zielonych oraz infrastruktury sprzyjającej rekreacji i wypoczynkowi.

Na jakość życia znacząco oddziałują relacje społeczne i rodzinne, poczucie przynależności do wspólnoty oraz możliwość uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym. Wsparcie społeczne, dobre relacje interpersonalne oraz integracja z otoczeniem sprzyjają dobrostanowi psychicznemu i ograniczają ryzyko izolacji społecznej. Ważną rolę odgrywa także poziom bezpieczeństwa publicznego oraz stabilność otoczenia społecznego.

Nie bez znaczenia pozostają czynniki subiektywne, takie jak poczucie sensu życia, możliwość realizacji własnych aspiracji, samorealizacji oraz wpływu na własne otoczenie. Jakość życia jest więc kategorią wielowymiarową, łączącą obiektywne warunki życia z indywidualną oceną własnej sytuacji i poziomu zadowolenia z codziennego funkcjonowania⁴.

Obszar	Opis
Warunki materialne i ekonomiczne	Obejmują poziom dochodów, stabilność zatrudnienia, sytuację mieszkaniową oraz możliwość zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych, takich jak wyżywienie, odzież i dostęp do usług.
Stan zdrowia i dostęp do opieki zdrowotnej	Dotyczy zdrowia fizycznego i psychicznego, dostępności świadczeń medycznych, profilaktyki zdrowotnej oraz

⁴ E. Polak, *Ekonomiczne i pozaekonomiczne mierniki jakości życia – na wybranych przykładach*, [w:] „Roczniki Ekonomii i Zarządzania”, nr 13, Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa, Włocławek, dostęp online: <https://kpsw.edu.pl/pobierz/wydawnictwo/re13/polak.pdf>

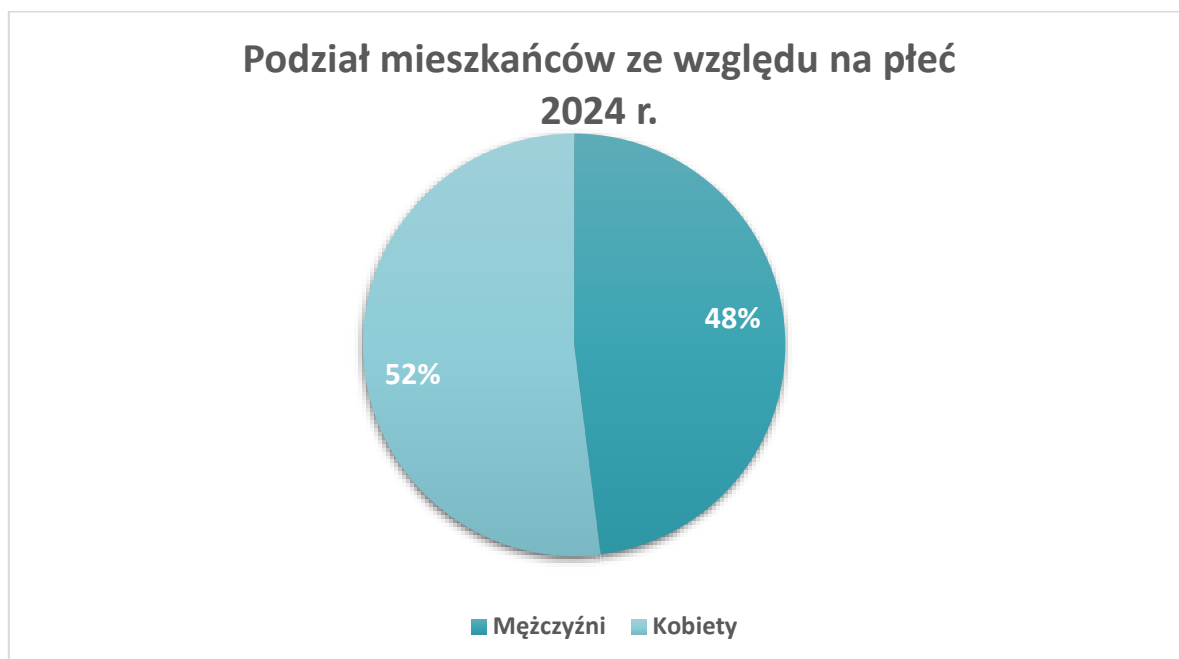
	możliwości korzystania z rehabilitacji i wsparcia specjalistycznego.
Warunki środowiskowe	Obejmują jakość środowiska naturalnego, czystość powietrza i wody, dostęp do terenów zielonych, estetykę przestrzeni publicznej oraz warunki sprzyjające wypoczynkowi i rekreacji.
Bezpieczeństwo osobiste i publiczne	Związane z poczuciem bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania, stabilnością otoczenia społecznego oraz skutecznością działań instytucji odpowiedzialnych za porządek publiczny.
Relacje społeczne i rodzinne	Obejmują jakość więzi rodzinnych, kontakty społeczne, wsparcie ze strony bliskich i społeczności lokalnej oraz poczucie przynależności do grupy.
Dostęp do edukacji i możliwości rozwoju	Dotyczy jakości i dostępności edukacji, możliwości podnoszenia kwalifikacji, rozwoju osobistego oraz uczestnictwa w działaniach edukacyjnych i kulturalnych.
Uczestnictwo w życiu społecznym i kulturalnym	Obejmuje możliwość korzystania z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej oraz aktywnego udziału w życiu lokalnej społeczności.
Warunki pracy i równowaga między życiem zawodowym a prywatnym	Związane z organizacją pracy, stabilnością zatrudnienia oraz możliwością godzenia obowiązków zawodowych z życiem rodzinnym.
Czynniki psychologiczne i subiektywne	Obejmują poczucie satysfakcji z życia, możliwość samorealizacji, poczucie sensu oraz wpływu na własne życie i otoczenie.

Źródło: opracowane na podstawie: E. Polak, *Ekonomiczne i pozaekonomiczne mierniki jakości życia – na wybranych przykładach*, [w:] „Roczniki Ekonomii i Zarządzania”, nr 13, Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa, Włocławek, dostęp online: <https://kpsw.edu.pl/pobierz/wydawnictwo/re13/polak.pdf>

Dane demograficzne Gminy Pieszycy

Sytuacja demograficzna gminy stanowi jedno z kluczowych uwarunkowań jej rozwoju oraz planowania działań w obszarze polityki społecznej i mieszkaniowej. Zmiany w strukturze wieku mieszkańców, procesy migracyjne oraz liczba i typy gospodarstw domowych wpływają bezpośrednio na zapotrzebowanie na usługi publiczne, infrastrukturę oraz ofertę mieszkaniową. Analiza danych demograficznych pozwala lepiej rozpoznać potrzeby różnych grup mieszkańców, w tym seniorów, osób samotnych oraz rodzin z dziećmi, i dostosować do nich kierunki działań samorządu. Odpowiednio zaplanowana polityka lokalna, oparta na rzetelnych danych demograficznych, sprzyja poprawie warunków życia, wzmacnianiu spójności społecznej oraz ograniczaniu negatywnych zjawisk, takich jak depopulacja czy ryzyko wykluczenia mieszkaniowego.

Według stanu na 30 czerwca 2024, liczba ludności Gminy Pieszycy wyniosła 8636 osób, z czego 52% stanowiły kobiety, a 48% mężczyźni. Liczba ludności gminy stanowi 9,33% ludności powiatu, 0,30% ludności województwa. Struktura ludności gminy przedstawiała się następująco: osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 17%, osoby w wieku produkcyjnym 59%, a w wieku poprodukcyjnym 24%.

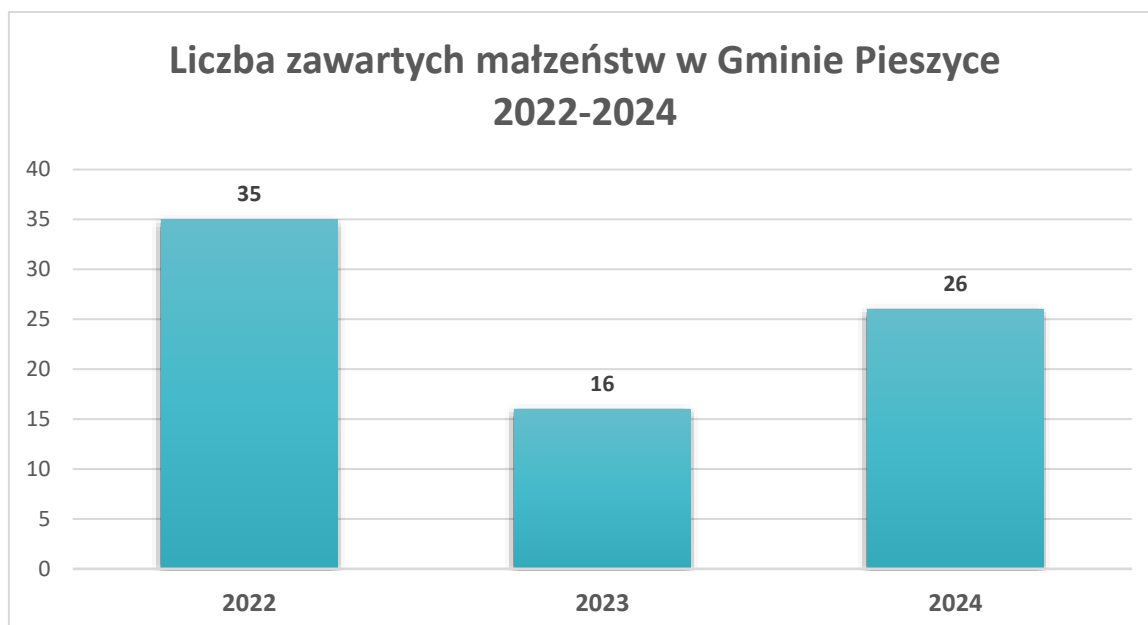

Źródło: Ocena zasobów społecznych 2024 r. Gmina Pieszycy

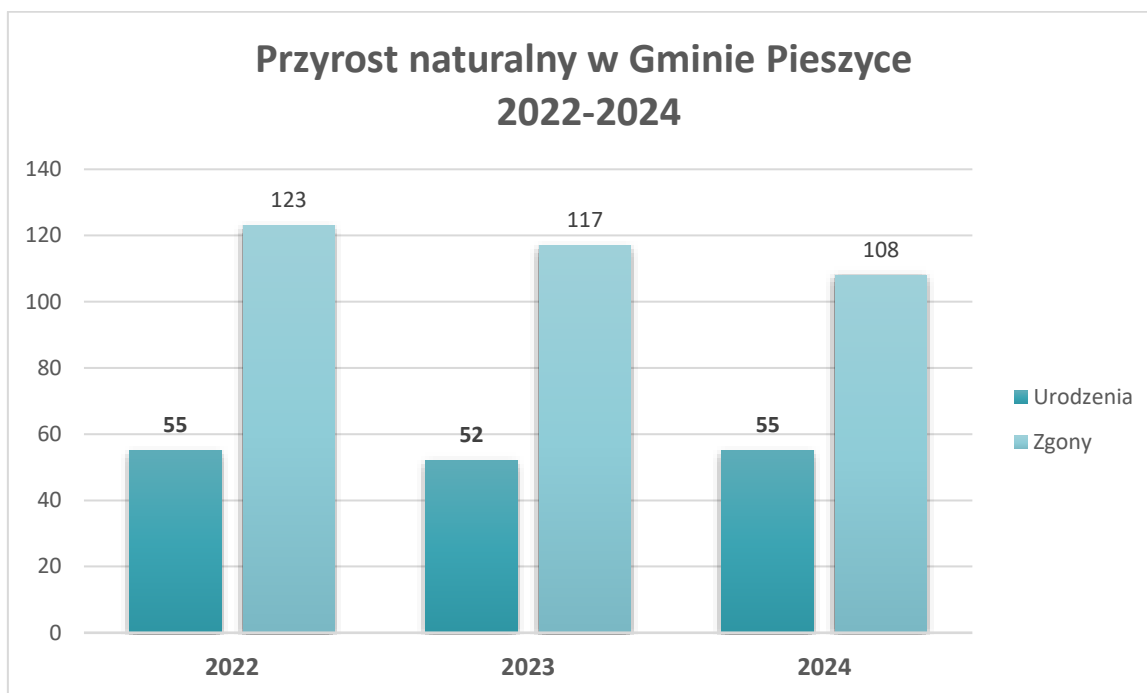

Źródło: Ocena zasobów społecznych 2024 r. Gmina Pieszycy

W latach 2022–2024 liczba zawieranych małżeństw w Gminie Pieszycy ulegała wyraźnym zmianom. W 2022 roku odnotowano 35 zawartych małżeństw, co było najwyższą wartością w analizowanym okresie. W 2023 roku nastąpił znaczący spadek liczby małżeństw do poziomu 16. W 2024 roku liczba ta wzrosła do 26, jednak nadal była niższa niż w 2022 roku. Dane te mogą wskazywać na zmienność decyzji matrymonialnych mieszkańców oraz wpływ czynników społecznych i demograficznych na liczbę zawieranych małżeństw.

W latach 2022–2024 w Gminie Pieszycy odnotowano ujemny przyrost naturalny. W 2022 roku liczba urodzeń (55) była znacznie niższa od liczby zgonów (123), co przełożyło się na wysoki spadek naturalny ludności. Podobna sytuacja wystąpiła w 2023 roku, kiedy zanotowano 52 urodzenia i 117 zgonów. W 2024 roku liczba urodzeń utrzymała się na poziomie 55, natomiast liczba zgonów spadła do 108, co nieznacznie zmniejszyło skalę ujemnego przyrostu naturalnego. Przedstawione dane wskazują na utrzymujące się niekorzystne tendencje demograficzne, charakterystyczne dla wielu gmin regionu.

Mieszkalnictwo

W obszarze mieszkalnictwa istotną rolę odgrywa samorząd gminny, który poprzez planowe i długofalowe działania kształtuje lokalne warunki mieszkaniowe. Prowadzona polityka mieszkaniowa wpływa na dostępność lokali, standard zamieszkania oraz możliwość zaspokajania potrzeb mieszkaniowych różnych grup mieszkańców. Działania gminy w tym zakresie sprzyjają stabilizacji sytuacji życiowej mieszkańców, wzmocnieniu więzi lokalnych oraz podnoszeniu atrakcyjności gminy jako miejsca zamieszkania. Do kluczowych kierunków działań należą m.in. rozwój zasobu mieszkaniowego gminy, w tym lokali komunalnych i socjalnych, tworzenie mieszkań o charakterze treningowym lub wspomaganim, a także współpraca z podmiotami zewnętrznymi w celu efektywnego wykorzystania dostępnych zasobów mieszkaniowych.

Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy wzrosła w 2024 roku, choć w prognozie na 2025 przewidywało się jej niewielki spadek. Liczba składanych wniosków o mieszkanie komunalne zmniejszyła się między 2023, a 2024 rokiem i według prognoz pozostanie na tym samym poziomie w 2025 roku. Zasób mieszkań socjalnych utrzymuje się na stałym poziomie w całym analizowanym okresie. Nie odnotowano osób oczekujących na mieszkanie socjalne, co wskazuje na stabilną sytuację w tym zakresie. Liczba wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego zmniejszyła się do zera w 2024 roku i według prognozy nie ulegnie zmianie w roku 2025. Liczba klubów i miejsc spotkań dla seniorów pozostaje stała, co sugeruje brak zmian w ofercie infrastrukturalnej dla tej grupy. W gminie nie funkcjonują hospicja ani ośrodki dla cudzoziemców, a ich liczba nie zmienia się w kolejnych latach.

WYSZCZEGÓLNIENIE	2023	2024	2025*
Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy	321	352	349
Liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne z zasobów gminy	64	51	51
Liczba mieszkań socjalnych (lokalii)	2	2	2
Liczba oczekujących na mieszkanie socjalne	0	0	0
Liczba wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego	2	0	0
Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	1	1	1
Liczba hospicjów	0	0	0
Liczba ośrodków dla cudzoziemców	X	X	X

*Wielkość prognozy nie dotyczy wartości przyrostu lub spadku. W przypadku braku możliwości oszacowania wielkości liczbowych dla prognozy należy wpisać liczby odpowiadające danym z kolumny „Rok oceny 2024”.

Opieka zdrowotna

Istotnym filarem polityki społecznej jest system opieki zdrowotnej, którego celem jest zapewnienie każdemu obywatelowi dostępu do niezbędnych świadczeń medycznych, niezależnie od jego statusu materialnego. W Polsce system ten opiera się na **modelu ubezpieczeniowym**, co oznacza, że osoby objęte ubezpieczeniem zdrowotnym mają zagwarantowane prawo do ochrony zdrowia i korzystania z usług medycznych finansowanych ze środków publicznych.

System ten tworzą różnorodne **instytucje i podmioty lecznicze**, w tym placówki podstawowej opieki zdrowotnej, specjalistyczne przychodnie, szpitale, a także personel medyczny – lekarze, pielęgniarki, ratownicy i terapeuci – którzy wspólnie zapewniają kompleksową opiekę zdrowotną. Ramy prawne tego systemu wyznaczają m.in.:

- a) **ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych**,

b) **ustawa o działalności leczniczej** (zastępująca dawną ustawę o zakładach opieki zdrowotnej).

W Gminie Pieszycze zadania w zakresie ochrony zdrowia realizuje przede wszystkim **Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Przychodnia Miejska w Pieszcach**, będąca jednostką organizacyjną gminy. Placówka została powołana w celu zaspokajania podstawowych potrzeb medycznych mieszkańców oraz realizacji usług opieki zdrowotnej w różnych podstawowych obszarach leczenia.

Przychodnia Miejska funkcjonuje od roku 2000. Jej działalność opiera się na rozpoznaniu potrzeb zdrowotnych lokalnej społeczności i misji świadczenia kompleksowych usług medycznych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej oraz wybranych poradni specjalistycznych.

W zakresie podstawowych świadczeń medycznych Przychodnia realizuje m.in.:

- **Podstawową Opiekę Zdrowotną (POZ)** oraz opiekę pielęgniarską i położniczą,
- **Stomatologię ogólną i protetykę,**
- **Poradnie specjalistyczne** dostępne w ramach konsultacji (np. neurologia, dermatologia, gastroenterologia, urologia, okulistyka, kardiologia, ortopedia czy poradnia zdrowia psychicznego),
- **Oddział Leczenia Jednego Dnia** w zakresie chirurgii ogólnej,
- **Pracownie diagnostyczne** wspierające rozpoznawanie schorzeń, w tym diagnostykę obrazową i laboratoryjną.

Ponadto część świadczeń oferowanych przychodnio niezależnie od kontraktu z NFZ obejmuje m.in. dodatkowe poradnie specjalistyczne, rehabilitację oraz medycynę pracy (udzielane odpłatnie lub w ramach kontraktów pozafunduszowych).

Przychodnia zaangażowana jest również w realizację **programów profilaktycznych**, obejmujących działania w kierunku wczesnego wykrywania chorób cywilizacyjnych (np. wczesne wykrywanie nowotworów, programy przeciwdziałania chorobom układu krążenia oraz promocja zdrowia).

Świadczenia w zakresie **nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej** są udzielane mieszkańcom gminy przez Szpital Powiatowy w Dzierżoniowie, który pełni także funkcję punktu medycznego poza godzinami pracy POZ.

Obok SPZOZ Przychodnia Miejska, **opieki ambulatoryjnej i pielęgniarskiej** udziela w gminie także **Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „A-MED”**.

W Pieszcach działa także **NZOZ Sudeckie Centrum Zdrowia**, oferujące opiekę psychiatryczną, w tym:

- pełną diagnostykę i leczenie w zakresie psychiatrii (również dla dzieci),
- oddział dzienny rehabilitacyjny psychiatryczny,
- poradnię zdrowia psychicznego.

W sołectwie **Rościszów** funkcjonuje **Specjalistyczny Szpital Chorób Płuc**, działający w ramach spółki „Sanatoria Dolnośląskie”. Szpital oferuje:

- diagnostykę i leczenie chorób układu oddechowego (w tym gruźlicy i schorzeń pulmonologicznych),
- leczenie chorób nowotworowych układu oddechowego,
- opiekę dla osób z chorobami przewlekłymi układu oddechowego,
- również formy opieki długoterminowej i pielęgnacyjnej.

W strukturze szpitala działa także **Oddział Medycyny Paliatywnej**, zajmujący się leczeniem bólu oraz zapewnianiem komfortu osobom w ciężkim okresie choroby.

Dla mieszkańców gminy wykorzystanie usług szpitalnych zapewnia także **NZOZ Szpital Powiatowy w Dzierżoniowie Sp. z o.o.**, oferujący szeroki zakres usług medycznych w dwóch lokalizacjach:

- w Dzierżoniowie – z oddziałami: wewnętrznym, chirurgii ogólnej, ginekologiczno-położniczym i noworodkowym, pediatrycznym oraz pracowniami diagnostycznymi (m.in. tomografia komputerowa, RTG, laboratorium),
- w Bielawie – z oddziałem okulistycznym, zakładem opiekuńczo-leczniczym oraz poradnią okulistyczną i angiografią narządu wzroku.

Oświata

W gminie Pieszycy oświata i ~~kultura~~ stanowią kluczowe obszary wspierające rozwój społeczności lokalnej. System oświaty obejmuje przedszkola, szkoły podstawowe oraz placówki wspierające edukację dzieci i młodzieży, w tym uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, zapewniając im dostęp do różnorodnych form nauki i wsparcia.

W roku 2023/2024 działalność edukacyjną prowadziły dwie placówki publiczne (jedno przedszkole i jedna szkoła podstawowa) oraz dwie placówki niepubliczne (jedno przedszkole, szkoła podstawowa z oddziałami przedszkolnymi).

Placówki publiczne:

- 1) Przedszkole Publiczne nr 2, ul. Piotra Własta 17
- 2) Szkoła Podstawowa nr 1 im. Pieszyckiej Harcerskiej Organizacji Podziemnej funkcjonująca w dwóch budynkach przy ul. Ogrodowej 23 i ul. A. Mickiewicza 8

Placówki niepubliczne:

- 1) Niepubliczne Przedszkole Sióstr Salezjanek, ul. Ogrodowa 48
- 2) Niepubliczna Szkoła Podstawowa z Oddziałami Przedszkolnymi, ul. Świdnicka 53

Wsparcie edukacyjne w Pieszycach koncentruje się na uczniach i dzieciach o specjalnych potrzebach edukacyjnych, uczniach uzdolnionych oraz tych znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. W szkołach i przedszkolach dzieciom tym zapewniona jest specjalna organizacja nauki, indywidualne i grupowe zajęcia rewalidacyjne oraz różnorodne formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym zajęcia logopedyczne, korekcyjno-kompensacyjne, integracji sensorycznej oraz rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne. Placówki prowadzą również konsultacje i współpracę z rodzicami, a zespół ds. pomocy psychologiczno-pedagogicznej tworzy odpowiednią dokumentację dla każdego dziecka. Wsparcie obejmuje także nowoczesne pomoce edukacyjne i sensoryczne, takie jak tablice multimedialne, dywan interaktywny czy urządzenia ogrodowe sensoryczne.

W roku szkolnym 2023/2024 łącznie 31 dzieci w placówkach publicznych posiadało orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego – 12 w przedszkolu i 19 w Szkole Podstawowej Nr 1 w Pieszycach. Liczba uczniów wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki na podstawie orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego w placówkach publicznych w roku szkolnym 2022/2023 wynosiła 18, a w przedszkolu 11.

W Gminie Pieszycy **funkcjonuje Żłobek Miejski „Muflonek”** – to nowoczesna placówka opiekuńczo-wychowawcza dla najmłodszych dzieci, zlokalizowana przy ul. Piotra Własta 17 w Pieszycach. Żłobek funkcjonuje w nowoczesnym, dobrze wyposażonym obiekcie, który powstał w ramach inwestycji gminnej, mającej na celu stworzenie przyjaznej przestrzeni dla rozwoju i integracji najmłodszych mieszkańców gminy. Placówka spełnia wszystkie wymagane standardy lokalowe oraz posiada pozytywne opinie odpowiednich służb sanitarnych i straży pożarnej, a także jest wpisana do rejestru żłobków i klubów dziecięcych.

Żłobek prowadzi profesjonalną opiekę nad dziećmi, zapewniając im bezpieczne i ciepłe warunki zbliżone do domowych. Kadra składa się z wykwalifikowanych opiekunek, które każdego dnia dbają o potrzeby dzieci, ich rozwój oraz poczucie akceptacji i bezpieczeństwa. Celem placówki jest wspieranie rozwoju indywidualnych umiejętności dzieci oraz stymulowanie ich ciekawości świata poprzez zabawę i różnorodne aktywności.

Żłobek „Muflonek” oferuje także zajęcia dodatkowe i wydarzenia tematyczne, które angażują maluchy w twórcze działania i sprzyjają ich wszechstronnemu rozwojowi. Placówka organizuje również spotkania i uroczystości, podczas których dzieci mają możliwość uczestniczenia w świętach społeczności żłobkowej.

Rekrutacja do żłobka jest prowadzona na każdy rok opieki, a zasady przyjęć oraz wymagane dokumenty są publikowane i udostępniane rodzicom zainteresowanym korzystaniem z usług placówki. Żłobek Miejski „Muflonek” w Pieszycach stanowi ważny element lokalnego systemu wsparcia rodzin z małymi dziećmi, zapewniając im opiekę, bezpieczeństwo i wspierając ich w pierwszym etapie rozwoju edukacyjnego⁵.

Kultura

Miejska Biblioteka Publiczna – Centrum Kultury w Pieszycach to samorządowa instytucja kultury, której statutowym zadaniem jest podejmowanie i realizacja działań na rzecz rozwoju kultury oraz edukacji kulturalnej lokalnej społeczności. Jej główna siedziba znajduje się przy ul. Mikołaja Kopernika 37, a także funkcjonuje filia w Rościszowie.

Instytucja działa od września 2014 roku w nowoczesnej siedzibie i stwarza przestrzeń do uczestnictwa w kulturze dla różnych grup społecznych, w tym dzieci, młodzieży, dorosłych, artystów oraz organizacji i stowarzyszeń.

Jednym z głównych celów Miejskiej Biblioteki Publicznej – Centrum Kultury w Pieszycach jest edukacja kulturalna i rozwijanie zainteresowań kulturą oraz sztuką, a także integracja społeczna poprzez organizowanie różnorodnych wydarzeń, zajęć artystycznych i edukacyjnych.

Placówka dysponuje bogatą infrastrukturą – biblioteką z dostępem do multimediiów i komputerów, salami artystycznymi (teatralną, muzyczną, plastyczną, taneczną), salonem wystawienniczym oraz salą widowiskową wyposażoną w profesjonalny sprzęt nagłaśniający i oświetleniowy.

W strukturze instytucji wyróżnia się m.in. dział biblioteki, dział administracji i dział merytoryczny Centrum Kultury, a także sekcje artystyczne obejmujące zajęcia plastyczne, muzyczne, wokalne, taneczne oraz teatralne.

Miejska Biblioteka Publiczna – Centrum Kultury w Pieszycach aktywnie pozyskuje środki pozabudżetowe, realizując projekty finansowane m.in. z funduszy krajowych i międzynarodowych, co pozwala na rozwój oferty kulturalnej, doposażenie placówki oraz współpracę z innymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi.

Instytucja podejmuje również działania na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i wspierania dialogu w społeczności lokalnej, budując postawy otwartości, tolerancji i aktywnego uczestnictwa w kulturze.

⁵ <https://zlobekpieszyce.pl/>

Miejska Biblioteka Publiczna – Centrum Kultury w Pieszycach pełni ważną rolę w życiu kulturalnym gminy i regionu, jako miejsce spotkań, twórczej aktywności oraz promocji kultury i sztuki dla mieszkańców w każdym wieku⁶.

Organizacje pozarządowe oraz podmioty ekonomii społecznej

Na terenie Gminy Pieszycy działa szereg organizacji pozarządowych, które aktywnie wspierają społeczność lokalną poprzez różnorodne inicjatywy kulturalne, edukacyjne, sportowe i społeczne. Organizacje te prowadzą działalność na rzecz dzieci, młodzieży, osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz całych rodzin, przyczyniając się do integracji lokalnej społeczności i wzmacniania aktywności obywatelskiej. Poniżej przedstawiono wykaz wybranych organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie gminy:

- Stowarzyszenie Nauczyciele Dzieciom
- Polskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koło w Dzierżoniowie
- Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polski i Byłych Więźniów Politycznych – Koło Miejskie Pieszycy
- Stowarzyszenie Lokalne Salezjańskiej Organizacji Sportowej RP Marii Dominiki Mazzarello w Pieszycach
- Miejski Klub Sportowy „POGOŃ PIESZYCE”
- Ludowy Klub Sportowy „BOXMET”
- Ochotnicza Straż Pożarna w Piskorzowie
- Fundacja „Ropuh” – Rozwoju Organizacji Pozarządowych Upowszechniających Harcerstwo
- Stowarzyszenie Rozwoju Lokalnego „Lepszy Bartoszów”
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów – Zarząd Rejonowy w Pieszycach
- Polski Związek Wędkarski – Koło w Pieszycach
- Polski Związek Działkowców – Rodzinne Ogrody Działkowe w Pieszycach
- Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых – Koło Pieszycy
- Polski Związek Niewidomych – Okręg Dolnośląski, Koło Dzierżoniów
- Stowarzyszenie na Rzecz Osób Upośledzonych Umysłowo „POMOST”
- Oratorium św. Jana Bosko w Pieszycach
- Koło Łowieckie „Selekcjoner”

⁶ <https://www.ck-pieszycy.pl/o-nas-n/mbp-centrum-kultury-n.html>

- Stowarzyszenie Gór Sowich „PASJONAT”

Bezpieczeństwo publiczne

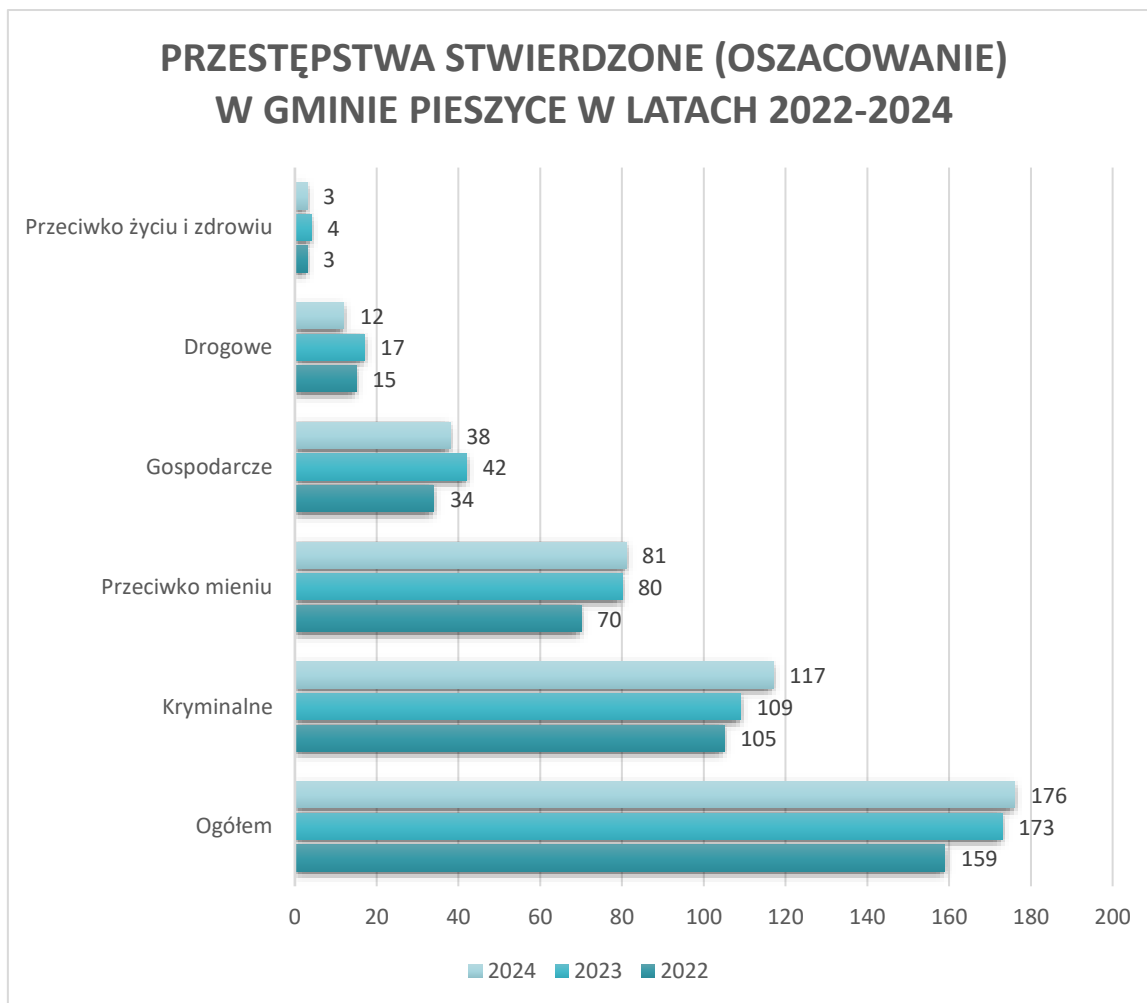
Bezpieczeństwo mieszkańców jest jednym z podstawowych zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego. Obejmuje całokształt działań, środków i instytucji mających na celu ochronę mieszkańców przed zagrożeniami, które mogą zakłócać ich codzienne funkcjonowanie, poczucie stabilności i spokoju. To stan, w którym jednostki i wspólnoty lokalne mogą żyć i działać zgodnie z przyjętymi normami prawnymi, społecznymi i obyczajowymi – bez obawy o swoje życie, zdrowie, mienie czy godność. Na terenie Gminy Pieszyce działa posterunek policji, który zapewnia mieszkańcom bieżące wsparcie i reagowanie na zagrożenia. W terenie pracuje dwóch dzielnicowych, odpowiedzialnych za utrzymywanie kontaktu ze społecznością lokalną oraz rozwiązywanie zgłaszanych problemów. Ich obecność umożliwia skuteczniejsze działania prewencyjne oraz szybszą reakcję na sytuacje wymagające interwencji.

W 2023 roku w gminie Pieszyce stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 176 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 19,55 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa dolnośląskiego oraz mniejsza od średniej dla całej Polski.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Pieszyce wynosi 78,80% i jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa dolnośląskiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Pieszyce najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 13,03 (wykrywalność 78%) oraz przeciwko mieniu - 9,07 (wykrywalność 61%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa o charakterze gospodarczym - 4,25 (69%), drogowe - 1,39 (99%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,29 (96%)⁷.

⁷ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Pieszyce#poziom-przestepczosci

Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa. Zadania pomocy społecznej są określone Ustawą z dnia 12 marca 2004 roku. Zgodnie z jej postanowieniem, głównym celem pomocy społecznej ma być umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie takich sytuacji życiowych, którym nie są w stanie podołać przy użyciu własnych środków, możliwości i uprawnień. Realizacja zadań została podzielona tutaj pomiędzy organy administracji publicznej. Ogólne zadania (strategiczne) związane z realizacją polityki społecznej wykonuje województwo. Powiat odpowiada za zadania o charakterze specjalistycznym. Z kolei Gmina realizuje tzw. usługi podstawowe, czyli np. funkcjonowanie domów pomocy społecznej, ośrodków wychowawczych, pomoc rzeczowa, zasiłki docelowe przyznawane na zaspokojenie podstawowych potrzeb, udzielanie schronienia i posiłku, zasiłki na pokrycie wydatków powstałych wskutek zdarzeń losowych itd.

Na terenie Gminy Pieszycy zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez Centrum Usług Społecznych w Pieszcach. Na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej osobom i rodzinom udziela się świadczeń społecznych w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy domowej,
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomani,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Centrum Usług Społecznych w Pieszcach świadczy także usługi społeczne, czyli niepieniężne wsparcie środowiskowe:

- Świetlica środowiska
- Klub Seniora,
- Zajęcia świetlicowe wakacyjne i feryjne
- Klub młodzieżowy
- Usługi specjalistyczne
- Nieodpłatna pomoc prawna
- Usługi psychologiczne
- Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego w wspomagającego
- Opieka wytnienia i wsparcie asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej

Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez Centrum Usług Społecznych

Zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń, zasady i tryb ich udzielania oraz organizację pomocy społecznej określa ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej oraz akty wykonawcze do tej ustawy.

W ramach zadań własnych i zleconych realizowanych przez Gmina ustala się prawo świadczeń pieniężnych i niepieniężnych. Podstawowym działaniem **Centrum Usług Społecznych** jest praca socjalna i świadczenie usług socjalnych. Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Pracownicy socjalni poprzez świadczenie pracy socjalnej wzmacniają zdolności swoich podopiecznych, motywują do samodzielnego rozwiązywania problemów oraz aktywizują zawodowo i społecznie. Świadczenia materialne stanowią jedynie uzupełnienie tych działań.

Do świadczeń pieniężnych zaliczają się:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd.

Do świadczeń niepieniężnych zaliczają się:

- praca socjalna,
- bilet kredytowany,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- składki na ubezpieczenia społeczne,
- pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
- sprawienie pogrzebu,
- poradnictwo specjalistyczne,
- interwencja kryzysowa,

- schronienie,
- posiłek,
- niezbędne ubranie,
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- mieszkanie treningowe/wspomagane,
- pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie - w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

Zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń, zasady i tryb ich udzielania oraz organizację pomocy społecznej określa ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz akty wykonawcze do tej ustawy.

W ramach zadań własnych i zleconych realizowanych przez Gminę ustala się prawo świadczeń pieniężnych i niepieniężnych. Świadczenia pieniężne mogą polegać m.in. na przyznawaniu i wypłacaniu zasiłków, a świadczenia niepieniężne wykonuje się m.in. poprzez organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym, specjalistycznych w miejscu zamieszkania oraz pobyt w domu pomocy społecznej.

Świadczenia pieniężne:

1. **Zasiłek stały** - świadczenie o charakterze obowiązkowym (a więc przysługujące każdemu, kto spełnia określone ustawą warunki i w ustawowo określonej wysokości), finansowane z budżetu państwa. Udzielany osobom pełnoletnim, niezdolnym do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnym do pracy (nieposiadającym uprawnień emerytalno –rentowych) i spełniającym kryteria dochodowe. Świadczenie jest zróżnicowane pod względem wysokości, zależnie od dochodu osoby samotnie gospodarującej lub dochodu na osobę w rodzinie, jego wysokość stanowi, bowiem różnicę między owym kryterium a dochodem osoby samotnie gospodarującej lub dochodem na osobę w rodzinie.
2. **Zasiłek okresowy** - przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. Przyznanie zasiłku okresowego, podobnie jak zasiłku stałego, uzależnione jest od spełnienia kryterium

dochodowego. Jego beneficjentem może być osoba samotnie gospodarująca i rodzina. Zasiłek nie może być jednak niższy niż 50 % różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby oraz między kryterium dochodowym rodziny a jej dochodem.

3. **Zasiłek celowy** - jest to świadczenie fakultatywne przyznawane na podstawie art. 39-41 ustawy o pomocy społecznej w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej. W ramach tej formy pomocy centrum przyznaje pomoc w formie zasiłków celowych i celowych specjalnych. Zasiłki celowe są świadczeniami przyznawanymi w miesiącu złożenia kompletu dokumentów w związku z koniecznością zaspokojenia konkretnej potrzeby. Świadczenie ma charakter jednorazowy. Pomoc w formie zasiłków celowych przeznaczona była głównie na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także pogrzebu.

Świadczenia niepieniężne

udzielenie tych świadczeń nie jest uzależnione od spełnienia kryterium dochodowego, a jedynie od wystąpienia okoliczności faktycznie uzasadniających przyznanie danej pomocy.

Praca socjalna - to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych. Ułatwia jednostkom, grupom, środowiskom adaptację w zmieniających się warunkach życia.

Pracownicy CUS wykonując pracę socjalną wspomagają osoby i rodziny wymagające pomocy w osiągnięciu możliwie pełnej aktywności społecznej i życiowej, współuczestniczą w organizacji wypoczynku dla dzieci i młodzieży, pomagają sporządzić pozwy do Sądu o przyznanie alimentów, rozwód czy separację, pomagają w wypełnianiu wniosków o ustalenia niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności, biorą udział w procesie zobowiązania osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia leczenia, przeprowadzają rozmowy wspierające, udzielają informacji, gdzie osoby lub rodziny mogą uzyskać pomoc, która nie leży w kompetencji Centrum, pomagają podopiecznym w uzyskaniu prawa do emerytury lub renty, przeprowadzają wywiady u dłużników alimentacyjnych oraz podejmują działania związane z ich aktywizacją zawodową, przeprowadzają wywiady alimentacyjne u osób zobowiązanych do alimentacji, podejmują działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie itp.

Należy mieć również na uwadze, że przy zachodzącym obecnie procesie starzenia się społeczeństwa wzrasta problem dotyczący zapewnienia opieki osobom starszym.

Niekorzystnym zjawiskiem jest również liczba osób całkowicie samotnych. Osobom takim należy zapewnić dostęp do usług bytowych, urzędowych, mieszkaniowych, intelektualnych oraz zdrowotnych. Ludzie starsi i samotni potrzebują szczególnego rodzaju wsparcia - jak najdłuższego utrzymania ich we własnym środowisku.

Należy podejmować działania, które ułatwią im życie, a także wydłużą okres ich samodzielności. Warto podkreślić również konieczność dbałości o kondycję psychiczną osób starszych i schorowanych. Brak towarzystwa, odpowiedniej opieki oddziałuje na samopoczucie takich osób, dlatego też należy zapewnić im dostęp do instytucji świadczących pomoc psychologiczno-pedagogiczną oraz wykwalifikowanych pracowników, udzielających wszelkich porad w każdej sytuacji.

1. **Składka zdrowotna** - opłacana za osoby korzystające z pomocy w formie zasiłku stałego niepodlegające ubezpieczeniu zdrowotnemu z innego tytułu.
2. **Składki na ubezpieczenie emerytalno-rentowe** – przyznawane osobom, które zrezygnują z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem.
3. **Sprawienie pogrzebu** – pochówek realizowany jest przez pomoc społeczną w przypadku, gdy najbliższa rodzina nie ma możliwości wykonania go we własnym zakresie np. z powodów finansowych lub osobistych; sprawienie pogrzebu odbywa się w sposób ustalony przez gminę, zgodnie z wyznaniem zmarłego.
4. **Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania** - udzielane osobom, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Usługi te są odpłatne w części lub całości, jeżeli dochód osoby zainteresowanej przekracza kryterium dochodowe.

Zgodnie z art. 50 ustawy o pomocy społecznej, osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

Usługi opiekuńcze obejmują: pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie

kontaktów z otoczeniem. Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem.

Centrum Usług Społecznych, przyznając usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, termin i miejsce świadczenia. Rada Gminy określa, w drodze uchwały, szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Rodzaje specjalistycznych usług opiekuńczych, kwalifikacje osób świadczących te usługi oraz warunki i tryb ustalania i pobierania opłat za specjalistyczne usługi świadczone osobom z zaburzeniami psychicznymi określa w drodze rozporządzenia minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego.

5. **Ośrodki wsparcia**- osobom, które ze względu na wiek, chorobę, lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, mogą być przyznane usługi opiekuńcze świadczone w ośrodkach wsparcia, o których mowa w art. 51 ustawy. Ośrodki wsparcia są jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej dziennego pobytu. Mogą być w nich prowadzone miejsca całodobowe okresowego pobytu. Ośrodkiem wsparcia jest środowiskowy dom samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, dzienny dom pomocy społecznej, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schronisko i dom dla bezdomnych oraz klub samopomocy.
6. **Rodzinne domy pomocy** – zadaniem rodzinnych domów pomocy jest zapewnienie całodobowej opieki nie mniej niż trzem i nie więcej niż ośmiu seniorom. Służyć mają one pomocą szczególnie osobom wymagającym wzmożonej opieki ze względu na znaczne ograniczenie w codziennym funkcjonowaniu, wynikające z podeszłego wieku,
7. **Domy pomocy społecznej** – przeznaczone są dla osób wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogących samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym i którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Domy pomocy społecznej, w zależności od tego, dla kogo są przeznaczone dzielą się na: domy dla osób w podeszłym wieku, osób przewlekle somatycznie chorych, osób przewlekle psychicznie chorych, dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie, dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie oraz osób niepełnosprawnych psychicznie.
8. **Schronienie, posiłek, niezbędne ubranie** – udzielane osobom tego pozbawionym.

Wydatki na zadania realizowane przez Centrum Usług Społecznych - zestawienie zbiorcze 2023-2024

Forma pomocy	Źródło finansowania	2023	2024	Liczba osób/rodzin – zestawienie zbiorcze
<i>Zadania własne gminy</i>				
Zasiłki i pomoc w naturze w tym: zasiłki celowe, pogrzeby, schronienie, opał, leki, media	Budżet gminy 100%	79 896,17	71 202,42	236 rodziny (421 osób)
Pieczą zastępczą	Budżet gminy 100%	253 889,18	250 886,31	33 dzieci
Zasiłki okresowe	Budżet państwa 100%	64 485,69	61 298,17	37 rodzin
Domy pomocy społecznej	Budżet gminy 100%	467 642,84	483 744,03	12 rodzin
Usługi opiekuńcze	Budżet gminy	173 706,46	196 875,88	33 rodziny
Dożywianie dzieci i dorosłych w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania	Budżet gminy 40% Budżet państwa 60%	83 646,90 138 760,00	87 558,30 136 695,20	81 rodzin w tym 70 dzieci
Funkcjonowanie Centrum	Budżet gminy Budżet państwa	1 235 748,75 202 599,00	1 364 037,91 272 828,34	x
Klub „Senior+”	Budżet Gminy 60%	6 596,75	6 602,94	50 osób
Stypendia szkolne dla uczniów o charakterze socjalnym	Budżet Gminy 20% Budżet państwa 80%	3 394,90 13 579,56	2 484,95 9 939,80	26 uczniów
Stypendia dla uczniów o charakterze motywacyjnym	Budżet Gminy	1 800,00	1 400,00	
Dodatki Mieszkaniowe	Budżet Gminy	271 558,47	300 574,11	115 rodziny
Obsługa Zespołu Interdyscyplinarnego	Budżet Gminy	890,38	2 310,00	x
Mieszkanie chronione	Budżet Gminy	495,52	1 939,49	x
Zadania Oświatowe	Budżet państwa Budżet Gminy	8 128,38 2 955 599,03	7 925,57 3 669 142,00	x
Zwalczanie narkomanii	Budżet Gminy	1 518,67	1 321,91	x
Przeciwdziałanie alkoholizmowi Świetlica środowiskowa	Budżet Gminy	89 431,30	171 289,78	x
<i>Zadania zlecone gminie</i>				

Świadczenia rodzinne Fundusz alimentacyjny 500+	Budżet państwa 100%	2 583 852,27 345 997,78 3 000,00	3 280 548,88 326 159,49 17 500,00	149 rodzin 51 rodziny 0
Obsługa wypłaty programu 500+	Budżet państwa 100%	2 000,00	2000,00	x
Obsługa wypłaty świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych	Budżet państwa Budżet gminy	96 586,22 42 997,43	119 358,03 44 199,35	x
Składki na ubezpieczenia społeczne św. rodzinne Składki na ubezpieczenia zdrowotne	Budżet państwa 100%	261 396,90 86 392,27	367 723,00 107 849,88	
Zasiłki stałe	Budżet państwa 100%	227 148,39	300 373,02	34 rodziny
Składki na ubezpieczenia zdrowotne od zasiłków stałych	Budżet państwa 100%	18 772,59	25 073,28	x
Wspieranie rodziny / wynagrodzenie asystenta rodziny oraz koordynacja „za życiem”	Budżet państwa 67% Budżet gminy 33%	8 975,33 73 305,25	26 393,36 74 756,69	15 rodzin
Karta dużej rodziny Pieszycka Karta Dużej Rodziny	Budżet państwa Budżet gminy	1 410,00 1 536,00	814,00 3 076,50	155 osób w tym 55 dzieci
Ubezpieczenie zdrowotne ze środków publicznych	Budżet państwa 100%	3 653,12	3552,00	x
Program „za życiem”	Budżet państwa 100%	8 247,42	4 123,71	2 rodziny
Usuwanie skutków klęsk żywiolowych	Budżet państwa 100%	x	1 354 778,00	x
Dodatek osłonowy	Budżet państwa 100%	x	186 108,18	x
Zasiłki na cele edukacyjne – klęska żywiołowa	Budżet państwa 100%	x	11 000,00	x
Bon energetyczny	Budżet państwa 100%	x	227 135,48	
Pomoc społeczna – pozostała działalność	Budżet państwa 100%	x	6 048,00	x
<i>Zadania zlecone gminie FUNDUSZ COVID-19</i>				
Dodatek węglowy	Budżet państwa 100%	3 060,00	x	1 rodzina
Dodatek elektryczny	Budżet państwa 100%	76 500,00	x	
Dodatek gazowy	Budżet państwa 100%	7 824,31	17 052,42	

<i>Zadania zlecone gminie</i> <i>FUNDUSZ POMOCY -</i> <i>UKRAINA</i>		2024		
Zadania Oświatowe	Budżet państwa 100%	89 356,97	49 013,18	
Posiłki dla dzieci w szkole i przedszkolu	Budżet państwa 100%	x	x	0
Jednorazowe świadczenie 300 zł	Budżet państwa 100%	7 650,00	612,00	15 rodzin w tym 23 dzieci
Zakwaterowanie i wyżywienie – prywatne kwatery	Budżet państwa 100%	15 288,00	x	2 rodziny w tym 9 dzieci
Zakwaterowanie i wyżywienie – punkty zbiorcze	Budżet państwa 100%	657 830,00	164 822,50	25 rodzin w tym 18 dzieci
Świadczenia rodzinne	Budżet państwa 100%	41 639,00	9 323,00	14 rodzin
Wydatki łącznie		10 717 787,20	13 864 314,06	
W tym:	Budżet gminy	5 743 654,00 (w tym 3 144 034 zł zadania oświatowe i przeciwdziałanie alkoholizmowi)	6 733 402,57 (w tym 3 841 753,69 zł zadania oświatowe i przeciwdziałanie alkoholizmowi)	
	Budżet państwa	4 974 133,20	7 130 911,49	

**Wydatki na zadania realizowane przez Centrum Usług Społecznych - zestawienie zbiorcze
2021-2023**

Forma pomocy	Źródło finansowania	2021	2022	2023	Liczba osób/rodzin
<i>Zadania własne gminy</i>					
Zasiłki i pomoc w naturze w tym: zasiłki celowe, pogrzeby, schronienie, opał, leki, media	Budżet gminy 100%	80 992,63	67 235,41	79 896,17	222 rodziny (441 osób)
Piecza zastępcza	Budżet gminy 100%	129 108,96	207 174,52	253 889,18	26 dzieci
Zasiłki okresowe	Budżet państwa 100%	67 645,10	68 402,45	64 485,69	37 rodzin

Domy pomocy społecznej	Budżet gminy 100%	482 338,61	526 920,11	467 642,84	13 rodzin
Usługi opiekuńcze	Budżet gminy	218 992,79	35 663,13	173 706,46	31 rodzin
Opieka 75+ / Dotacja 80%	Budżet państwa	61 218,52	140 422,08	x	x
Dożywianie dzieci i dorosłych w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania	Budżet gminy 40% Budżet państwa 60%	52 022,20 86 000,00	65 707,04 109 000,00	83 646,90 138 760,00	65 rodzin w tym 81 dzieci
Funkcjonowanie Ośrodka	Budżet gminy Budżet państwa	721 590,44 234 508,70	1 094 639,39 211 344,65	1 235 748,75 202 599,00	x
Program „Senior+”	Budżet Gminy 60% Budżet państwa 40%	6 199,89 x	6 153,18 x	6 596,75 X	x
Stypendia szkolne dla uczniów o charakterze socjalnym	Budżet Gminy 20% Budżet państwa 80%	6 112,93 24 451,70	5 266,33 21 065,28	3 394,90 13 579,56	25 uczniów
Stypendia dla uczniów o charakterze motywacyjnym	Budżet Gminy	x	3 000,00	1 800,00	
Dodatki Mieszkaniowe	Budżet Gminy	183 187,27	244 500,27	271 558,47	124 rodziny
Dodatki Energetyczne	Budżet państwa	9 419,27	3 192,46	x	x
Świetlica Środowiskowa	Budżet Gminy – dotacja z alkoholówki Budżet Gminy na wynagrodzenia kadry	x x	x x	x x	x
Obsługa Zespołu Interdyscyplinarnego	Budżet Gminy	1 743,10	1 035,95	890,38	x
Mieszkanie chronione	Budżet Gminy	1 582,44	2 415,36	495,52	x
Wspieraj Seniora (Fundusz Covid-19)	Budżet Gminy 20%	x	x	x	x

	Budżet państwa 80%	70 876,98	x	x	
Dopłata do czynszu (Fundusz Covid-19)	Budżet państwa 100%	5 431,02	x	x	
Zadania Oświatowe	Budżet Gminy	x	2 144 992,02	2 955 599,03	
Zwalczanie narkomanii	Budżet Gminy	x	398,00	1 518,67	
Przeciwdziałanie alkoholizmowi	Budżet Gminy	x	149 351,05	89 431,30	
<i>Zadania zlecone gminie</i>					
Świadczenia rodzinne Fundusz alimentacyjny 500+	Budżet państwa 100%	2 775 596,64 386 156,38 8 038 081,50	2 752 066,54 352 580,18 3 527 690,82	2 583 852,27 345 997,78 3 000,00	149 rodzin 52 rodziny 0
Obsługa wypłaty programu 500+	Budżet państwa 100%	68 901,08	11 679,92	2 000,00	x
Obsługa wypłaty świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych	Budżet państwa Budżet gminy	99 778,81 38 902,17	98 403,37 40 095,95	96 586,22 42 997,43	x
Składki na ubezpieczenia społeczne, św. rodzinne Składki na ubezpieczenia zdrowotne	Budżet państwa 100%	222 855,72 80 222,36	243 386,92 77 069,44	261 396,90 86 392,27	
Zasiłki stałe	Budżet państwa 100%	234 748,87	260 307,63	227 148,39	34 rodziny
Składki na ubezpieczenia zdrowotne od zasiłków stałych	Budżet państwa 100%	19 478,76	21 809,41	18 772,59	x
Wspieranie rodziny / wynagrodzenie asystenta rodziny oraz koordynacja „za życiem”	Budżet państwa 67% Budżet gminy 33%	2 000,00 68 445,33	3 000,00 82 809,24	8 975,33 73 305,25	15 rodzin
Wspieranie rodziny „Dobry Start”	Budżet państwa 100%	x	x	x	x

Karta dużej rodziny	Budżet państwa	272,58	1 365,00	1 410,00	155 osób w tym 55 dzieci
Pieszycka Karta Dużej Rodziny	Budżet gminy	34,00	1 839,50	1 536,00	
Ubezpieczenie zdrowotne ze środków publicznych	Budżet państwa 100%	3 160,00	3 802,86	3 653,12	x
Program „za życiem”	Budżet państwa 100%	x	12 371,16	8 247,42	2 rodziny
Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	Budżet państwa 100%	x	5 460,00	x	x
Dodatek osłonowy	Budżet państwa 100%	x	803 198,83	x	x
Zadania Oświatowe	Budżet państwa 100%		7 519,27	8 128,38	x
<i>Zadania zlecone gminie FUNDUSZ COVID-19</i>					
Dodatek węglowy	Budżet państwa 100%	x	5 036 760,00	3 060,00	1 rodzina
Dodatek do innych źródeł ciepła	Budżet państwa 100%	x	358 530,00	x	x
Dodatek elektryczny	Budżet państwa 100%	x	x	76 500,00	
Dodatek gazowy	Budżet państwa 100%	x	x	7 824,31	135 rodzin
<i>Zadania zlecone gminie FUNDUSZ POMOCY - UKRAINA</i>		2021	2022	2023	
Zadania Oświatowe	Budżet państwa 100%	x	145 607,74	89 356,97	
Posiłki dla dzieci w szkole i przedszkolu	Budżet państwa 100%	x	25 948,50	x	0
Jednorazowe świadczenie 300 zł	Budżet państwa 100%	x	105 570,00	7 650,00	15 rodzin w tym 23 dzieci
Zakwaterowanie i wyżywienie – prywatne kwatery	Budżet państwa 100%	x	594 560,00	15 288,00	2 rodziny w tym 9 dzieci

Zakwaterowanie i wyżywienie – punkty zbiorcze	Budżet państwa 100%	x	1 457 370,00	657 830,00	25 rodzin w tym 18 dzieci
Świadczenia rodzinne	Budżet państwa 100%	x	62 489,28	41 639,00	14 rodzin
Wydatki łącznie		14 482 056,75	21 201 170,24	10 717 787,20	
W tym:					
	Budżet gminy	1 991 252,76	4 679 196,45	5 743 654,00 (w tym 3 144 034 zł zadania oświatowe i przeciwdziałanie alkoholizmowi)	
	Budżet państwa	12 490 803,99	16 521 973, 79	4 974 133,20	

Świadczenia realizowane na podstawie ustawy o pomocy społecznej.

Świadczenia pieniężne:

Świadczenie	Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Zasilek okresowy (budżet państwa)	Liczba osób/rodzin	41	37	37
	Kwota ogółem	68 402,00 zł	64 486,00 zł	61 298,00 zł
Zasilek celowy (budżet gminy)	Liczba rodzin	49	52	50
	Kwota ogółem	21 353,00 zł	20 070,00 zł	23 358,22 zł
Specjalny zasilek celowy	Liczba rodzin	9	13	6
	Kwota ogółem	4 700,00 zł	5 498,00 zł	2 550,00 zł
Zasilek stały (budżet państwa)	Liczba osób	41	34	39
	Kwota ogółem	260 308,00 zł	227 148,00 zł	300 373,00 zł
Zasilki celowe – zdarzenia losowe (budżet gminy)	Liczba rodzin	1	2	0
	Kwota ogółem	1 500,00 zł	4 000,00 zł	0,00 zł
Zasilki celowe – klęska żywiołowa (budżet państwa)	Liczba rodzin	1	0	0
	Kwota ogółem	5 460,00 zł	0,00 zł	0,00 zł

Świadczenia niepieniężne

Świadczenie	Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Zapewnienie posiłku	Liczba osób ogółem	121	115	105
	Dzieci	70	81	70
	Dorośli	51	34	35
	Zasilek celowy na zakup żywności – liczba osób	169	169	133
	Paczki żywnościowe – liczba rodzin	11	2	10
	Koszt ogółem	174 707,00 zł	222 406,00 zł	224 254,00 zł
	Budżet gminy	65 707,00 zł	83 646,00 zł	87 558,00 zł
	Dotacja z budżetu państwa	109 000,00 zł	138 760,00 zł	136 696,00 zł
Usługi opiekuńcze	Liczba opiekunek	14	14	14
	Liczba środowisk	40	31	33
	Koszt usług	176 085,21 zł	173 706,00 zł	196 875,88 zł
	Odpłatność osób korzystających	72 601,80 zł	92 431,00 zł	73 368,00 zł
Domy Pomocy Społecznej	Liczba osób na koniec roku	11	10	12
	Osoby skierowane w danym roku	1	2	2
	Koszt utrzymania w DPS	526 920,11 zł	467 643,00 zł	483 744,00 zł
Sprawienie pogrzebu (budżet gminy)	Liczba osób	5	8	2
	Koszt w zł	11 770 zł	16 800 zł	7 420 zł
Udzielenie schronienia (budżet gminy)	Liczba osób	2	4	7
	Koszt w zł	27 912 zł	33 528 zł	37 874 zł
Pomoc w formie rzeczowej – paczki żywnościowe (budżet państwa i budżet gminy)	Liczba rodzin	11	2	10
	Średnia wartość paczki	280 zł	325 zł	301 zł

	Kwota dotacji	2700 zł	300 zł	400 zł
	Kwota środków własnych	400 zł	350 zł	250 zł

Świadczenia zdrowotne

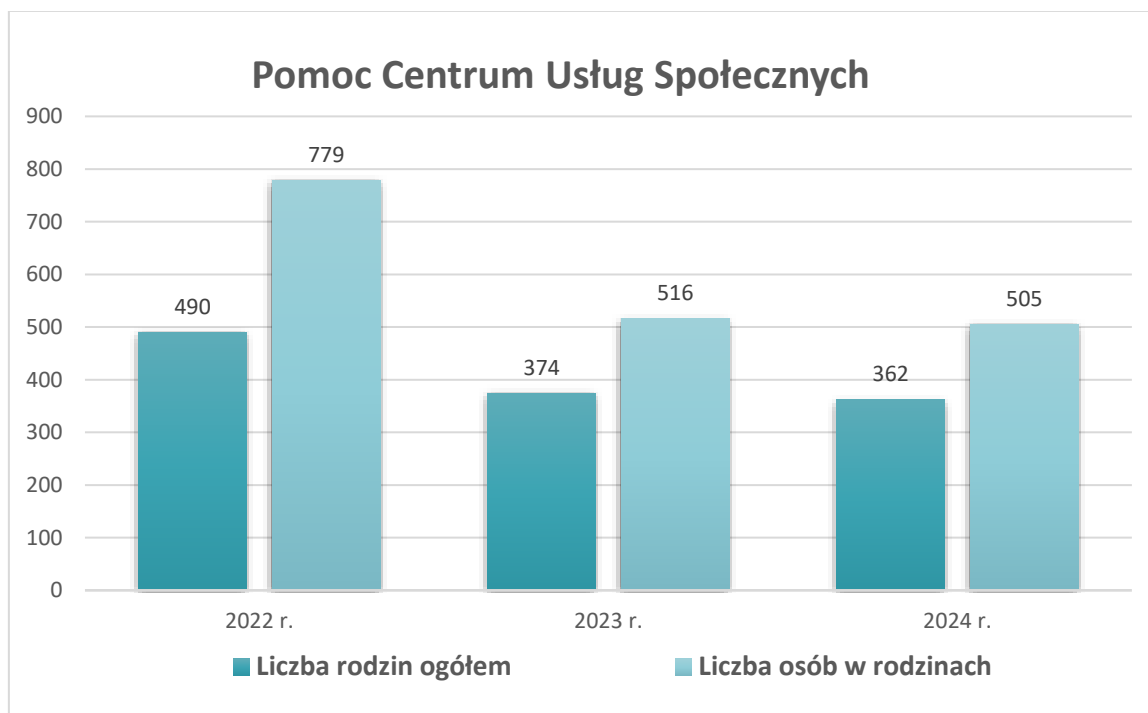
Świadczenie	Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Świadczenie zdrowotne	Liczba osób, którym potwierdzono prawo do bezpłatnego ubezpieczenia	25	22	26

Praca socjalna

Świadczenie	Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Praca socjalna	Liczba rodzin objętych pracą socjalną	240	244	126
	Liczba rodzin objętych interwencją	67	61	57
	Kontrakty socjalne	36	65	54
	Liczba wniosków o pomoc społeczną	499	463	494 + 128 wniosków związanych z powodzią

Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej

Centrum Usług Społecznych w analizowanych latach 2022-2024 obejmował wsparciem corocznie od 490 do 362 rodzin w tendencji malejącej z roku na rok.

Źródło: Ocena zasobów społecznych 2024 r. Gmina Pieszycy

W latach 2022–2024 liczba kobiet i mężczyzn korzystających z pomocy w Pieszcach ulegała wyraźnym zmianom, przy czym największe wahania dotyczyły osób w wieku poprodukcyjnym. Wśród kobiet odnotowano znaczący wzrost liczby senierek korzystających ze wsparcia – z 23 w 2022 r. do 71 w 2024 r., natomiast liczba kobiet w wieku produkcyjnym zmieniała się mniej regularnie. W grupie mężczyzn również widoczny jest wzrost liczby osób starszych objętych pomocą, przy jednoczesnym stopniowym zwiększaniu liczby mężczyzn w wieku produkcyjnym korzystających ze świadczeń w 2024 r.

Liczba kobiet korzystających z pomocy w Pieszcach	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Wiek produkcyjny	101	58	94
Wiek poprodukcyjny	23	21	71
Liczba mężczyzn korzystających z pomocy w Pieszcach	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Wiek produkcyjny	68	66	92
Wiek poprodukcyjny	4	6	14

Źródło: Ocena zasobów społecznych 2024 r. Gmina Pieszycy

W latach 2022–2024 wśród powodów udzielania pomocy najczęściej występowały ubóstwo, niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba, choć ich natężenie zmieniało się w poszczególnych latach. Widoczny jest wyraźny spadek liczby rodzin objętych wsparciem z powodu ubóstwa, podczas gdy liczba osób z niepełnosprawnością wymagających pomocy ponownie wzrosła w 2024 roku. Problemy związane z bezrobociem i szeroko rozumianą bezradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego utrzymują się jako jedne z częstszych przyczyn korzystania ze świadczeń. Wzrost zanotowano również w obszarze przemocy domowej, która w 2024 roku pojawia się istotnie częściej niż w latach poprzednich. Z kolei obszary takie jak bezdomność czy alkoholizm charakteryzują się dużą zmiennością, przy czym w 2024 roku odnotowano ponowny wzrost zgłaszanego problemu alkoholowego. Bardzo wyraźnie wzrosła liczba rodzin dotkniętych klęską żywiołową lub ekologiczną, co w 2024 roku stało się jedną z dominujących przyczyn przyznawania pomocy. Stabilnie natomiast utrzymują się niskie wartości dotyczące narkomanii, pojedynczych zdarzeń losowych oraz trudności po opuszczeniu zakładu karnego. Ogólny obraz wskazuje, że choć część problemów społecznych maleje, to jednocześnie pojawiają się nowe lub nasilające się wyzwania wymagające intensywniejszego wsparcia.

Powód udzielenia pomocy	2022	2023	2024
Ubóstwo	125	104	82
Niepełnosprawność	56	50	92
Długotrwała lub ciężka choroba	52	38	18
Bezrobocie	35	28	43
Bezradność sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	12	23	42
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – rodziny wielodzietne	6	15	21
Bezradność sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – rodziny niepełne	2	11	21
Bezdomność	2	6	7
Alkoholizm	50	3	31
Przemoc domowa	22	2	32
Potrzeba ochrony macierzyństwa	1	2	16
Potrzeba ochrony macierzyństwa – ochrona wielodzietności	–	1	3
Klęska żywiołowa / ekologiczna	1	–	85
Zdarzenie losowe	1	2	–
Narkomania	–	1	2

Sytuacja kryzysowa	–	2	–
Trudności po opuszczeniu ZK	–	1	–

Ubóstwo

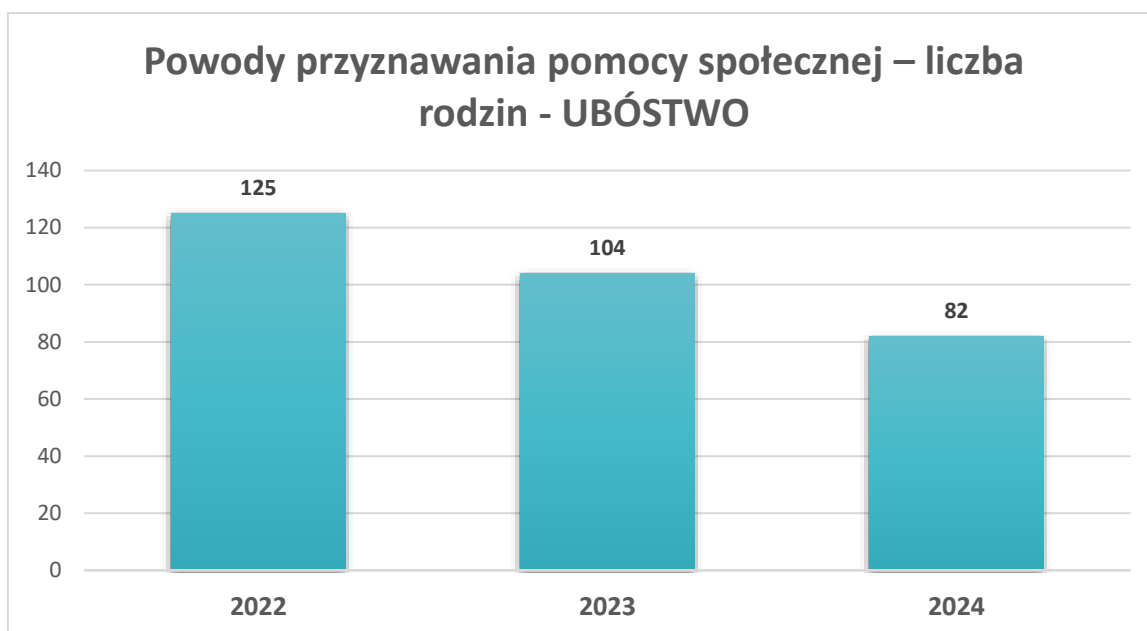
Ubóstwo to złożone zjawisko, które oznacza stan trwałego niedoboru środków materialnych i społecznych, uniemożliwiających jednostce lub rodzinie zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych – takich jak wyżywienie, odzież, mieszkanie, edukacja czy opieka zdrowotna. O ubóstwie mówi się nie tylko w kontekście braku dochodu, ale także ograniczenia dostępu do zasobów niezbędnych do godnego życia i uczestnictwa w życiu społecznym.

Przyczyny ubóstwa są wieloczynnikowe i często wzajemnie się przenikają. Może je wywoływać m.in. bezrobocie, niskie wykształcenie, niepełnosprawność, uzależnienia, przemoc domowa, dezorganizacja życia rodzinnego, a także czynniki systemowe, takie jak niewystarczające wsparcie instytucjonalne czy nieskuteczna polityka rynku pracy. Skutkiem ubóstwa bywa marginalizacja społeczna, ograniczenie szans rozwoju dzieci i młodzieży, wzrost ryzyka uzależnień i przestępczości, a także dziedziczenie biedy z pokolenia na pokolenie.

Ubóstwo dotyka najczęściej osoby samotnie wychowujące dzieci, rodziny wielodzietne, osoby starsze i samotne, ludzi z niepełnosprawnościami oraz osoby z niskim poziomem wykształcenia i kwalifikacji zawodowych. Również imigranci, przedstawiciele grup mniejszościowych i osoby dotknięte chorobami przewlekłymi są bardziej narażone na wykluczenie ekonomiczne i społeczne.

Dynamiczne zmiany społeczno-gospodarcze, w tym skutki pandemii COVID-19, inflacja oraz rosnące koszty życia, w istotny sposób pogłębiły istniejące nierówności i wpłynęły na wzrost zagrożenia ubóstwem w skali całego kraju.

W latach 2022–2024 ubóstwo było najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej, choć liczba rodzin korzystających ze wsparcia z tego tytułu systematycznie malała ze 125 w 2022 roku do 85 w 2024 roku. Trend ten może wskazywać na poprawę sytuacji materialnej części mieszkańców lub zmianę potrzeb wśród beneficjentów.

Warto zwrócić uwagę, że dane liczbowe mogą nie w pełni oddawać rzeczywistą skalę ubóstwa – część rodzin z różnych przyczyn (wstyd, brak wiedzy o dostępnych formach pomocy, niewiara w skuteczność wsparcia) nie zgłasza się po pomoc instytucjonalną. Dlatego tak ważne są działania profilaktyczne, środowiskowe oraz skuteczna diagnoza lokalnych potrzeb.

Długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność

Długotrwała choroba dotyczy osób, które przez dłuższy czas pozostają pod stałą opieką medyczną z powodu schorzenia o przewlekłym charakterze. Często są to choroby, które nie poddają się całkowitemu wyleczeniu – możliwe jest jedynie łagodzenie ich objawów. W odróżnieniu od niej, ciężka choroba to taka, która bezpośrednio zagraża życiu pacjenta i wymaga intensywnego leczenia lub stałej opieki.

Przy przyznawaniu pomocy społecznej z tytułu długotrwałej choroby, pod uwagę brany jest nie tylko sam fakt istnienia schorzenia, lecz również jego wpływ na codzienne funkcjonowanie osoby ubiegającej się o wsparcie. Znaczenie mają tu m.in. ponoszone koszty leczenia (zakup leków, wizyty u specjalistów), trudności w podjęciu lub utrzymaniu zatrudnienia czy też ograniczenia w samodzielnym funkcjonowaniu.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, za osobę niepełnosprawną uznaje się taką, której stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy – trwale lub okresowo – ogranicza, utrudnia bądź uniemożliwia pełnienie ról społecznych, w tym szczególnie podjęcie pracy zawodowej. Do tej grupy zalicza się także osoby z orzeczoną całkowitą lub częściową niezdolnością

do pracy, jak również dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności wydanym przed ukończeniem 16. roku życia.

Osoby z niepełnosprawnością lub przewlekle chore, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować i pozbawione są wsparcia ze strony bliskich, mogą uzyskać pomoc w postaci usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, podstawową pielęgnację zgodnie z zaleceniami lekarza oraz w miarę możliwości, umożliwienie kontaktu z otoczeniem.

Dla osób, które potrzebują wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, ale nie wymagają całodobowej opieki, możliwe jest uzyskanie pobytu w mieszkaniu chronionym. To forma wsparcia, której celem jest przygotowanie mieszkańców – przy wsparciu specjalistów – do samodzielnego życia i pełnego funkcjonowania w środowisku lokalnym.

W przypadkach, gdy osoba wymaga całodobowej opieki, której nie da się zapewnić w inny sposób, przysługuje jej prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. Placówki te oferują szeroki zakres usług – bytowych, opiekuńczych, wspomagających i edukacyjnych – dostosowanych do indywidualnych potrzeb mieszkańców, zgodnie ze standardami określonymi w przepisach wykonawczych.

Osobie pełnoletniej, niezdolnej do pracy z powodu niepełnosprawności i spełniającej kryteria dochodowe, przysługuje zasiłek stały z pomocy społecznej. Świadczenie to przysługuje, jeśli:

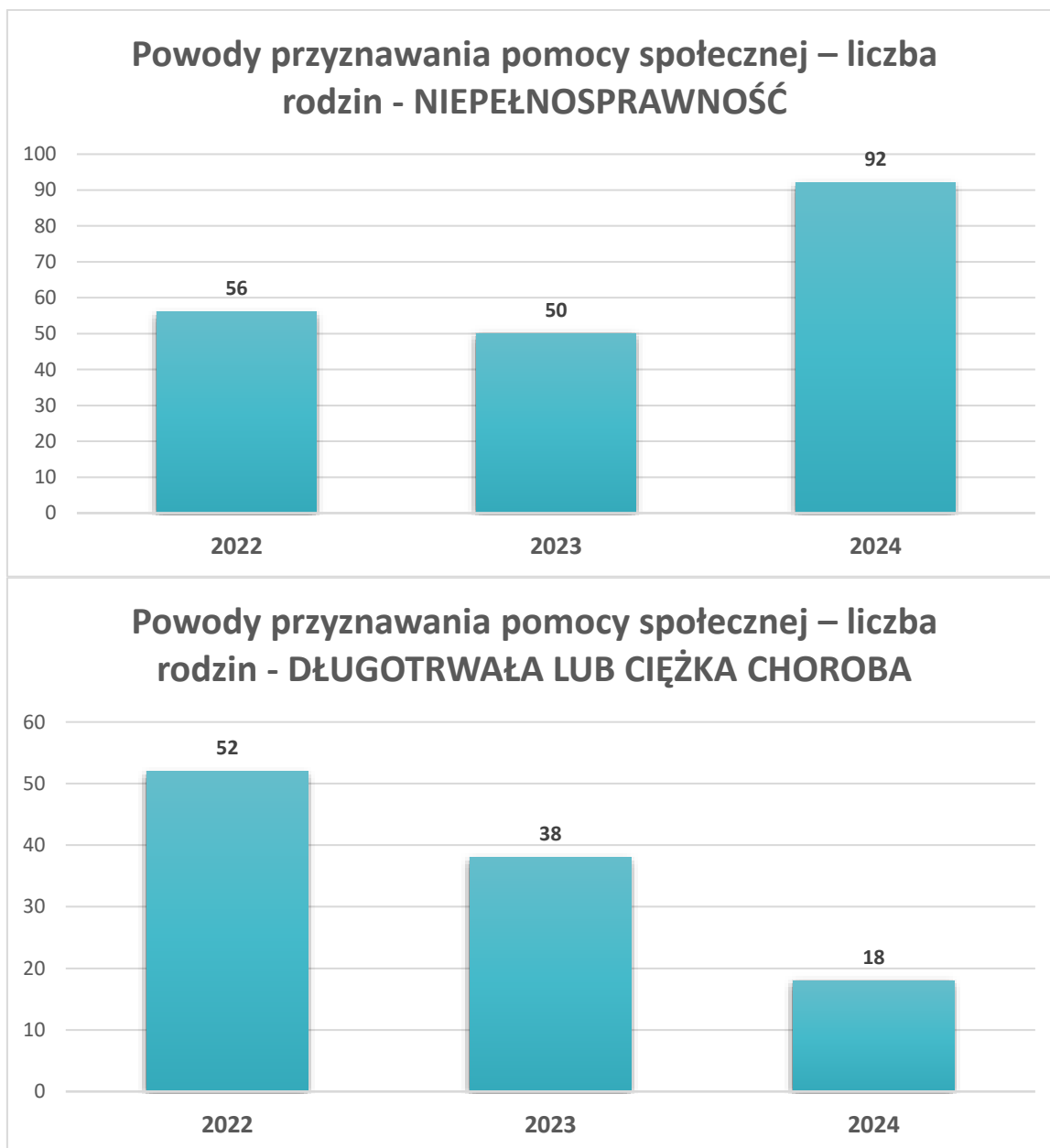
- dochód osoby samotnie gospodarującej jest niższy niż ustalone kryterium dochodowe dla osoby samotnej,
- dochód osoby oraz dochód na członka rodziny są niższe od kryterium dochodowego obowiązującego na osobę w rodzinie.

W Gminie Pieszyce kwestie związane z długotrwałymi chorobami oraz niepełnosprawnością należą do jednych z najczęściej zgłaszanych przyczyn, na podstawie których mieszkańcy ubiegają się o wsparcie ze strony systemu pomocy społecznej. Są to problemy, które mają charakter przewlekły, a ich skutki znacząco wpływają na codzienne funkcjonowanie zarówno osób dotkniętych chorobą lub niepełnosprawnością, jak i ich rodzin.

W latach 2022–2024 liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu niepełnosprawności wykazywała istotne wahania, przy czym w 2024 roku nastąpił wyraźny wzrost do 92 przypadków. Odwrotny trend zaobserwowano w przypadku długotrwałej lub ciężkiej choroby, gdzie liczba potrzebujących systematycznie malała z 52 w 2022 roku do 18 w 2024 roku. Dane te wskazują, że rośnie znaczenie problemów związanych z niepełnosprawnością jako głównego powodu ubiegania się o wsparcie. Jednocześnie poprawa

zdrowia części beneficjentów lub skuteczniejsze leczenie może tłumaczyć spadek liczby osób zgłaszających potrzebę pomocy z powodu choroby.

Oba zjawiska wyraźnie wpływają na kierunek działań pomocowych i konieczność dostosowywania form wsparcia do zmieniającej się struktury potrzeb mieszkańców.

Centrum Usług Społecznych w Pieszcach od kilku lat aktywnie uczestniczy w rządowych programach wspierających rodziny i opiekunów osób z niepełnosprawnościami. Głównym celem Programu „opieka wytechnieniowa” jest wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad:

- 1) dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności;

- 2) osobami niepełnosprawnymi posiadającymi: orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności; orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem wymienionym w lit. a, zgodnie z art. 5 i art. 62 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. (czyli osoby zaliczone przez ZUS do całkowitej niezdolności do pracy, niezdolności do samodzielnej egzystencji, lub do I grupy inwalidzkiej)

O opiekę wytnieniową mogą ubiegać się:

- opiekunowie dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności do 16. roku życia (w programie nie ma informacji o potrzebie posiadania punktów 7. i 8.)
- opiekunowie osób z orzeczeniem o niepełnosprawności ze stopniem znacznym. (Jeśli stopień jest umiarkowany lub lekki dyskwalifikuje to z programu.)
- opiekunowie osób zaliczonych przez ZUS jako osoby całkowicie niezdolne do samodzielnej egzystencji lub pracy i zaliczone do I grupy inwalidzkiej.

Do programu nie jest brany pod uwagę dochód. Przysługuje on każdemu opiekunowi dziecka z orzeczeniem lub osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności w stopniu znacznym, niezależnie od dochodów osoby niepełnosprawnej czy dochodów jej opiekuna. Program ma na celu wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobą niepełnosprawną - nie ma wymogu dla opiekuna by był na świadczeniu pielęgnacyjnym. Uczestnik Programu, któremu przyznano pomoc w postaci usług opieki wytnieniowej nie ponosi odpłatności za realizację usług w ramach Programu. W ramach usługi opieki wytnieniowej zapewniane jest okresowe wsparcie w zabezpieczeniu potrzeb osoby niepełnosprawnej, w zastępstwie członków rodzin lub opiekunów sprawujących na co dzień bezpośrednią opiekę. Usługi opieki wytnieniowej mogą być świadczone przez:

- osoby posiadające dyplom potwierdzający uzyskanie kwalifikacji w zawodzie asystent osoby niepełnosprawnej, pielęgniarka lub innym.
- osoby posiadające, co najmniej 6-miesięczne udokumentowane doświadczenie w udzielaniu bezpośredniej pomocy/opieki osobom niepełnosprawnym, w tym np. doświadczenie zawodowe, udzielanie wsparcia osobom niepełnosprawnym w formie wolontariatu itp.

W 2023 roku z programu opieki wytnieniowej skorzystały 14 rodzin, natomiast w 2024 roku liczba ta wyniosła 12. Mimo niewielkiego spadku liczby uczestników, wysokość dotacji znacząco wzrosła – z 116 958,00 zł w 2023 roku do 131 737,00 zł w 2024 roku. Wzrost dofinansowania pozwolił na utrzymanie wysokiej jakości usług oraz zapewnienie odpowiedniego wsparcia opiekunom osób z niepełnosprawnościami.

Dane te pokazują, że program pozostaje ważnym elementem systemu pomocy rodzinom wymagającym wsparcia w codziennych obowiązkach opiekuńczych.

Program / Dane	2023	2024
Opieka wytchnieniowa – liczba rodzin objętych wsparciem	14	12
Opieka wytchnieniowa – kwota dotacji	116 958,00 zł	131 737,00 zł

Centrum Usług Społecznych w przystąpiło do programu rządowego **Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej**. Asystent przysługuje:

- dzieciom do 16. roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji oraz
- osobom niepełnosprawnym posiadającym orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności albo o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, albo orzeczenie traktowane na równi z wymienionymi.

Asystentem Osobistym Osoby Niepełnosprawnej może zostać osoba niebędąca członkiem rodziny uczestnika:

- posiadająca dokument potwierdzający uzyskanie kwalifikacji w następujących kierunkach: asystent osoby niepełnosprawnej opiekun osoby starszej, opiekun medyczny, pedagog, psycholog, terapeuta zajęciowy, pielęgniarka, fizjoterapeuta; lub posiadająca co najmniej 6-miesięczne, udokumentowane doświadczenie w udzielaniu bezpośredniej pomocy osobom niepełnosprawnym np. doświadczenie zawodowe, udzielanie wsparcia osobom niepełnosprawnym w formie wolontariatu;
- wskazana przez uczestnika lub jego opiekuna prawnego (warunkowo). Posiadanie doświadczenia może zostać udokumentowane pisemnym oświadczeniem podmiotu, który zlecał udzielanie bezpośredniej pomocy osobom niepełnosprawnym.

Praca asystenta polega głównie na towarzyszeniu osobie niepełnosprawnej w wyjściach z domu, pomocy w zrobieniu zakupów z osobą niepełnosprawną, załatwianiu spraw urzędowych, wspólnym wykonywaniu codziennych czynności itp.

W 2023 roku program Asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej objął wsparciem 7 osób, natomiast w 2024 roku liczba ta wzrosła dwukrotnie do 14. Jednocześnie znacznie zwiększyła się wysokość dotacji – z 112 573,00 zł w 2023 roku do 258 908,00 zł w 2024 roku.

Dane te pokazują rosnące zapotrzebowanie na tego typu usługę oraz większe zaangażowanie finansowe w jej realizację.

Program / Dane	2023	2024
Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej – liczba osób objętych	7	14
Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej – kwota dotacji	112 573,00 zł	258 908,00 zł

Bezrobocie

Bezrobocie definiuje się jako sytuację, w której część osób w wieku produkcyjnym jest gotowa i zdolna do podjęcia pracy, aktywnie jej poszukuje, lecz nie znajduje zatrudnienia. Jest to efekt nierównowagi między podażą siły roboczej a popytem na nią ze strony rynku pracy. Na poziom bezrobocia wpływają zarówno czynniki płacowe, które regulują wielkość zatrudnienia poprzez wysokość realnych wynagrodzeń, jak i czynniki pozapłacowe, które mogą ograniczać zapotrzebowanie na pracowników lub zwiększać liczbę osób gotowych do pracy.

Długotrwałe pozostawanie bez pracy może sprawić, że osoba bezrobotna zacznie postrzegać swoją sytuację jako stały sposób na życie. Im dłużej trwa brak zatrudnienia, tym większe jest ryzyko, że bezrobotni zaczną akceptować swoje warunki, rezygnując z aktywnego poszukiwania pracy. Taka postawa często prowadzi do obniżenia standardu życia, zwiększenia zależności od pomocy zewnętrznej oraz osłabienia motywacji do zmiany sytuacji. Przedłużający się okres bezrobocia sprzyja również narastaniu problemów społecznych, może przyczyniać się do pojawienia się patologii, a także znacznie ogranicza szanse na ponowne znalezienie zatrudnienia. W efekcie prowadzi to do pogorszenia sytuacji materialnej oraz izolacji społecznej osoby dotkniętej tym problemem⁸.

W latach 2022–2024 szacunkowa stopa bezrobocia w Gminie Pieszycy była wyższa niż średnia dla województwa dolnośląskiego. W 2022 roku wskaźnik bezrobocia w gminie wynosił 5,3%, podczas gdy w województwie 4,5%. W 2023 roku odnotowano wzrost bezrobocia w Gminie Pieszycy do poziomu 5,9%, przy jednoczesnym niewielkim spadku w skali województwa do 4,4%. W 2024 roku stopa bezrobocia w gminie wzrosła do 6,1%, natomiast w województwie dolnośląskim ukształtowała się na poziomie 4,6%. Dane te wskazują na utrzymującą się, relatywnie trudniejszą sytuację na lokalnym rynku pracy w Gminie Pieszycy w porównaniu do średniej regionalnej.

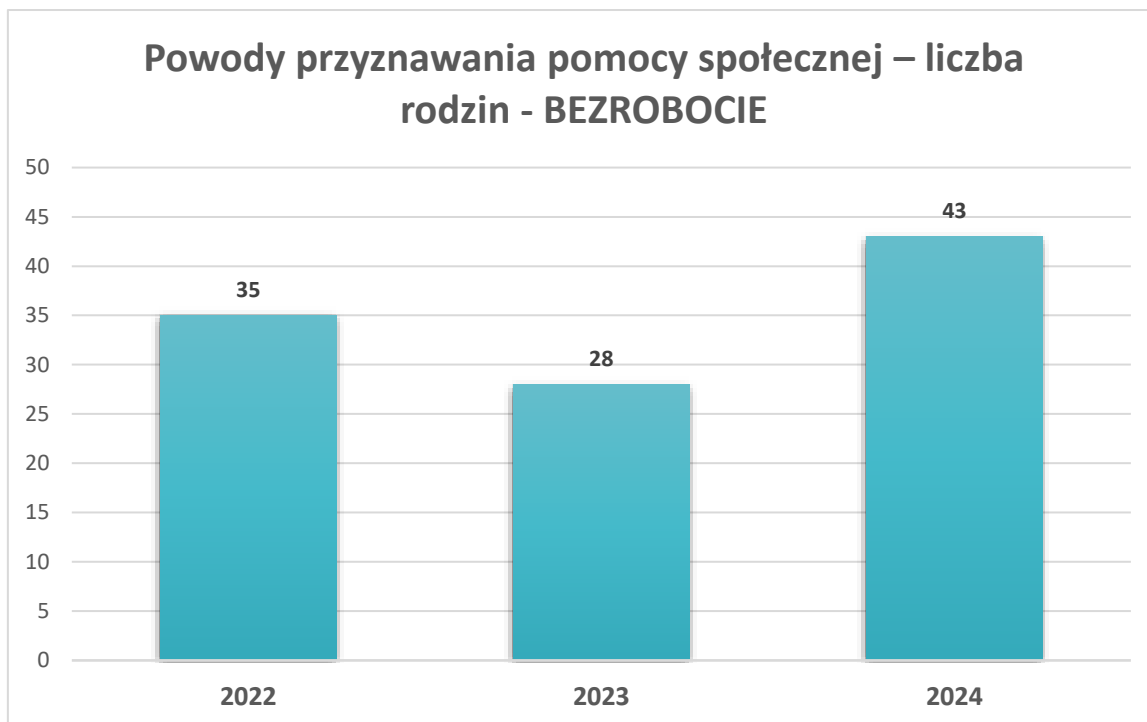
⁸ Kozłowska B., *Długotrwałe bezrobocie* [w:] „Rynek pracy”, nr 1, Studia i Opracowania, KUP, Warszawa 2001.

Natomiast w latach 2022–2024 stopa bezrobocia w powiecie dzierzoniowskim utrzymywała się na umiarkowanym poziomie, z wyraźnym spadkiem w drugiej połowie 2022 roku oraz stabilizacją w 2023 roku. W 2023 r. wskaźnik bezrobocia oscylował głównie w granicach 5,4–5,8%, osiągając najniższe wartości jesienią. Rok 2024 charakteryzował się stopniowym wzrostem bezrobocia w porównaniu do roku poprzedniego, przy czym najwyższe wartości odnotowano na początku roku, a najniższe w okresie letnim. W 2025 roku zauważalny jest dalszy wzrost stopy bezrobocia, szczególnie w miesiącach letnich i jesiennych, kiedy wskaźnik osiągnął poziom 7,4% we wrześniu. Przedstawione dane wskazują na sezonowe wahania bezrobocia oraz pogorszenie sytuacji na rynku pracy w powiecie dzierzoniowskim w 2025 roku w porównaniu do lat wcześniejszych⁹.

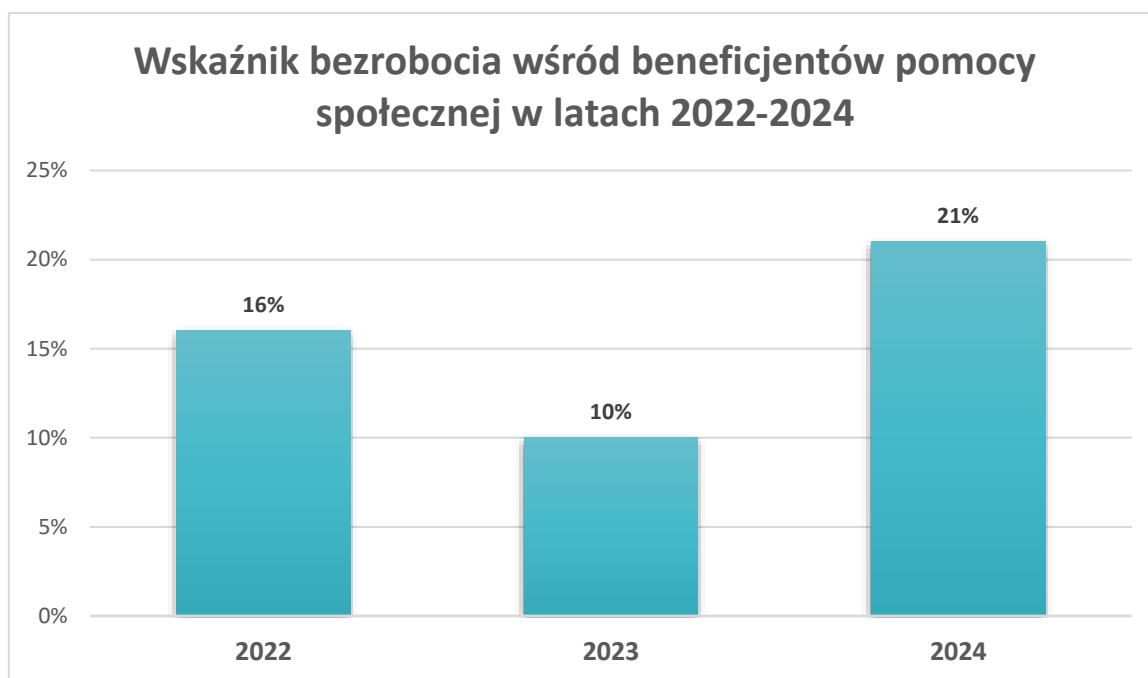
Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu bezrobocia w Gminie Pieszycy zmniejszyła się z 35 w 2022 roku do 28 w 2023 roku, co mogło świadczyć o poprawie sytuacji na lokalnym rynku pracy. W 2024 roku ponownie odnotowano wzrost tego powodu do 43 przypadków, co sugeruje pojawienie się nowych trudności ekonomicznych lub pogorszenie warunków zatrudnienia.

⁹ <https://dzierzoniow.praca.gov.pl/stopa-bezrobocia-w-powiecie-dzierzoniowskim>

Według stanu na 31 grudnia 2024 r. stopa bezrobocia w gminie wyniosła 6,1%. Stopa bezrobocia dla powiatu wynosi 6,1% dla województwa wynosi 4,6%. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Pieszycy wynosiła 309, w tym 6,1% stanowiły kobiety, 6,1% mężczyźni. Udział długotrwale bezrobotnych w stosunku do ogólnej liczby ludności wyniósł 3,6%.

Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej w 2022 roku wyniósł 16%, co oznacza, że bezrobocie stanowiło istotny powód korzystania ze wsparcia. W 2023 roku wskaźnik spadł do 10%, wskazując na wyraźną poprawę sytuacji zawodowej osób objętych pomocą. Jednak w 2024 roku wartość ta ponownie wzrosła, osiągając 21%, co sugeruje pogorszenie warunków na rynku pracy lub zwiększenie liczby osób pozostających bez zatrudnienia. Zmienność wskaźnika w analizowanych latach pokazuje, jak dynamicznie zmieniają się potrzeby beneficjentów. Dane te podkreślają konieczność stałego monitorowania sytuacji oraz rozwijania działań aktywizujących zawodowo.

Bezradność opiekuńczo-wychowawcza

Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki oraz jego wychowanie w celu przygotowania go do życia w społeczeństwie. Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, w którym uczy się nawiązywać kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska.

Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania. Bezradność występować może w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny jest częstym powodem zaniedbywania przez dzieci nauki, nierealizowania obowiązku szkolnego, demoralizacji oraz niskiej samooceny. Brak specjalistycznego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w sprawowaniu opieki nad dziećmi i ich wychowaniu powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Rodziny przeżywające

trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych w dalszym ciągu stanowią znaczny odsetek klientów pomocy społecznej. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu oraz problemy w pełnieniu ról rodzicielskich współistnieją z innymi trudnościami takimi jak: uzależnienie od alkoholu i środków psychoaktywnych, przemoc domowa, przestępczość, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, małżeńskich, zawodowych. Ważne jest zatem systematyczne monitorowanie tych środowisk przez pracowników socjalnych, wspieranie ze strony asystentów rodziny, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych grup zawodowych kontaktujących się z rodziną. Specyfika rodzin niewydolnych wychowawczo wymaga od służb pomocowych zintegrowania działań skierowanych na dziecko i rodzinę w sposób wielodyscyplinarny.

Obowiązek wspierania rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji, niemogącej realizować funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa przede wszystkim na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podzieliła zadania Gminy i powiatu. Po stronie Gminy jest praca z rodzinami biologicznymi, zaś działania powiatu skupiają się przede wszystkim na pracy z rodzinami zastępczymi. Gmina zapewnia wsparcie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo –wychowawczych poprzez działania wspomagające rodziców, mających problemy w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich, tak, aby zapobiec doprowadzeniu do sytuacji, w której dziecko, ze względu na jego dobro, zostałoby umieszczone w opiece w pieczy zastępczej.

Efektem podejmowanych działań w ramach systemu ma być zapewnienie rodzinie takiej pomocy, która wyeliminuje zagrożenie zabrania dziecka z rodziny biologicznej. Obowiązek ten realizowany powinien być we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Asystent rodziny pracuje w rodzinach, w których występują trudności opiekuńczo – wychowawcze, w szczególności w rodzinach niepełnych, wielodzietnych i borykających się z niepełnosprawnością dziecka. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania. Celem asystenta rodziny jest przede wszystkim mobilizacja, wsparcie rodzin oraz wspólne rozwiązywanie ich problemów. Oprócz tego, rodziny mogą liczyć na wsparcie

emocjonalne i poradnictwo. Asystent zmierza do tego, aby wzbudzić u podopiecznych dążenie do zmiany swojej sytuacji życiowej.

Prawo do świadczeń pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oznacza objęcie pomocą społeczną kobiet w ciąży i rodzin wychowujących dzieci. Rodzina wielodzietna to rodzina, w której skład wchodzi troje i więcej dzieci.

Karta Dużej Rodziny to system zniżek i ulg przysługujący rodzinom wielodzietnym tj. rodzinom mającym na utrzymaniu 3 lub więcej dzieci w wieku do 18 roku życia lub do 25 roku życia, gdy uczą się lub studiują oraz bez ograniczeń wiekowych — w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. Karta przysługuje rodzinie niezależnie od dochodu i na jej podstawie rodziny mogą korzystać z uprawnień, jakie znajdują się w katalogu ulg i zwolnień zamieszczonym na stronie internetowej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

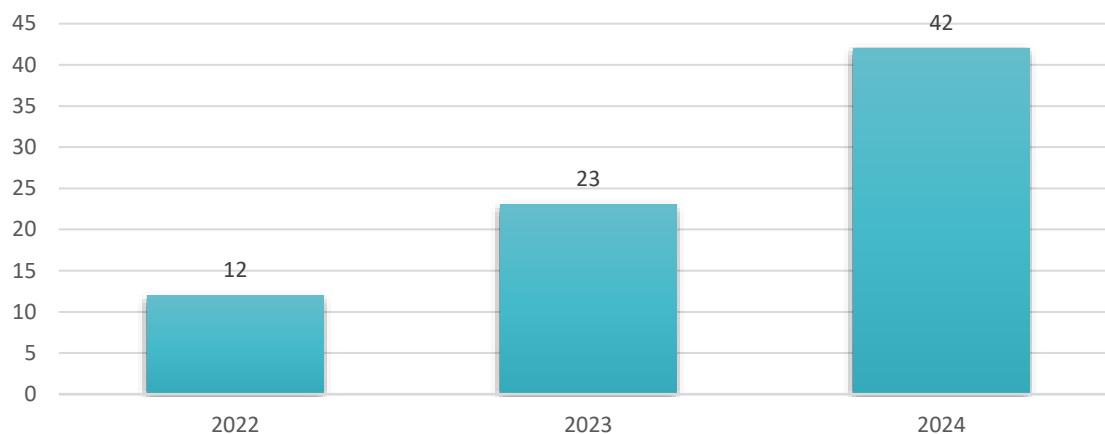
Instytucjonalna piecza zastępcza to system opieki nad dziećmi i młodzieżą, którzy z różnych powodów nie mogą pozostać w swoich biologicznych rodzinach. W ramach tego systemu dzieci są umieszczane w instytucjach opiekuńczych, takich jak ośrodki dla nieletnich, czy placówki opiekuńczo-wychowawcze. Tam otrzymują opiekę, wsparcie oraz podstawowe potrzeby życiowe, a także edukację i pomoc psychologiczną. Instytucjonalna piecza zastępcza ma na celu zapewnienie bezpiecznego i odpowiedniego środowiska dla dzieci, które nie mogą być pod opieką swoich rodziców.

Liczba rodzin wymagających wsparcia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego wyraźnie rosła w analizowanych latach, zwiększając się z 12 w 2022 roku do 42 w 2024 roku.

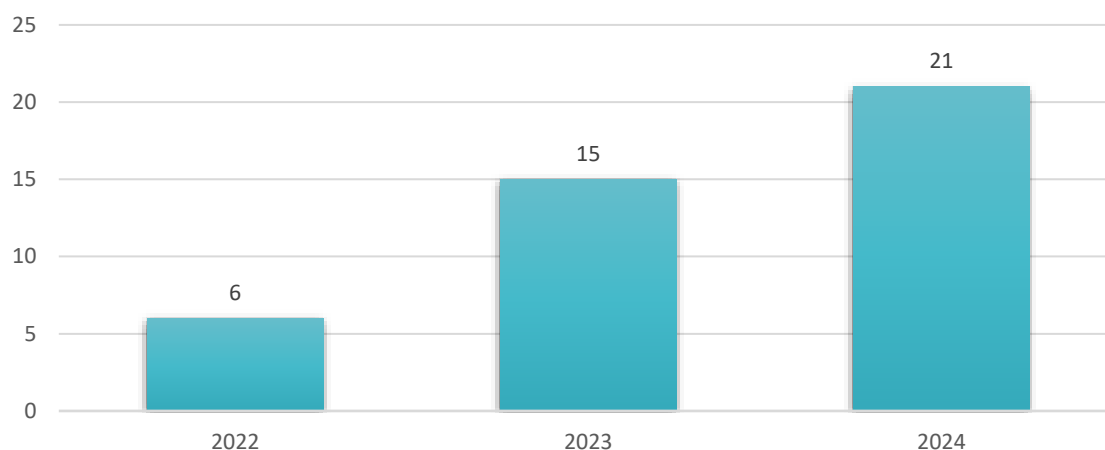
Wśród rodzin wielodzietnych również zauważalny jest systematyczny wzrost, od 6 przypadków w 2022 roku do 21 w 2024 roku, co może świadczyć o narastających trudnościach w organizacji codziennego funkcjonowania większych gospodarstw domowych. Podobny trend widoczny jest w rodzinach niepełnych, gdzie liczba potrzebujących wsparcia wzrosła z 2 w 2022 roku do 21 w 2024 roku.

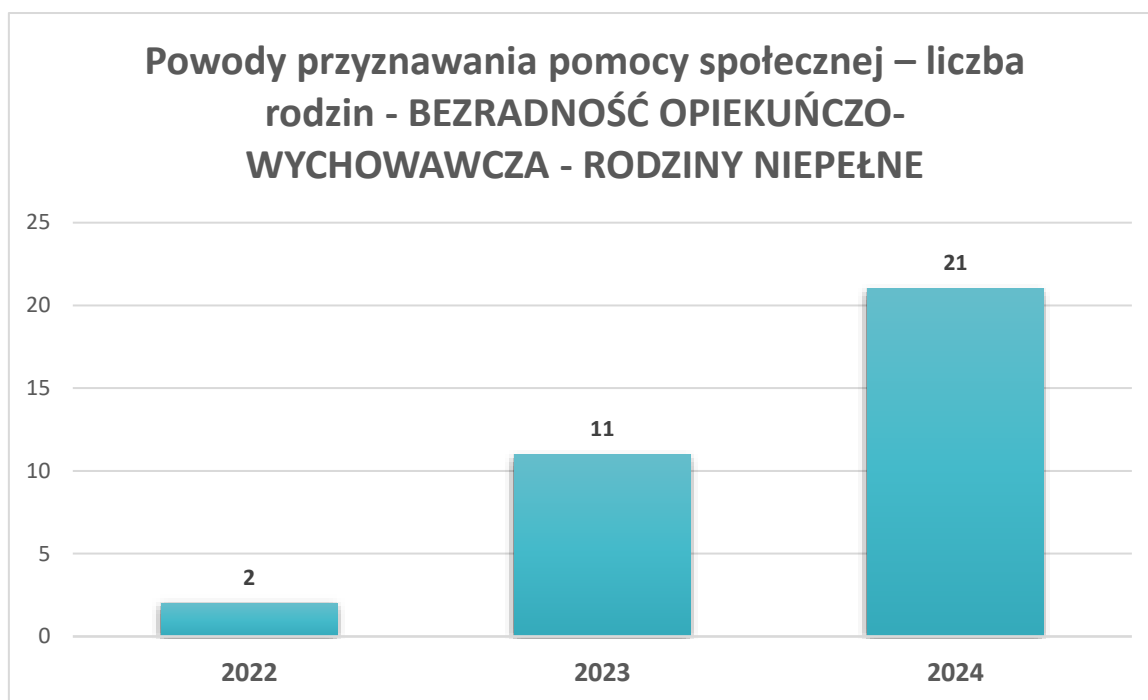
Dane te wskazują, że problemy opiekuńczo-wychowawcze coraz częściej stają się powodem korzystania z pomocy społecznej. Rosnące liczby mogą odzwierciedlać zarówno pogarszającą się sytuację materialną, jak i brak odpowiedniego zaplecza wsparcia rodzin. Tendencja ta podkreśla potrzebę wzmacniania działań profilaktycznych i edukacyjnych skierowanych do rodzin w trudnej sytuacji.

Powody przyznawania pomocy społecznej – liczba rodzin - BEZRADNOŚĆ OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZA - OGÓŁEM

Powody przyznawania pomocy społecznej – liczba rodzin - BEZRADNOŚĆ OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZA - RODZINY WIEŁODZIETNE

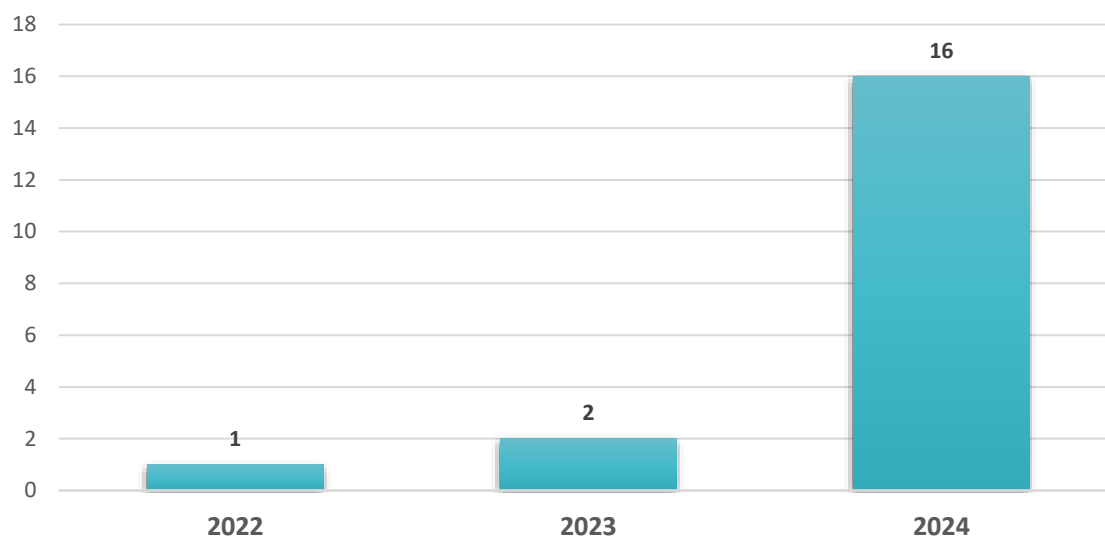

Potrzeba ochrony macierzyństwa

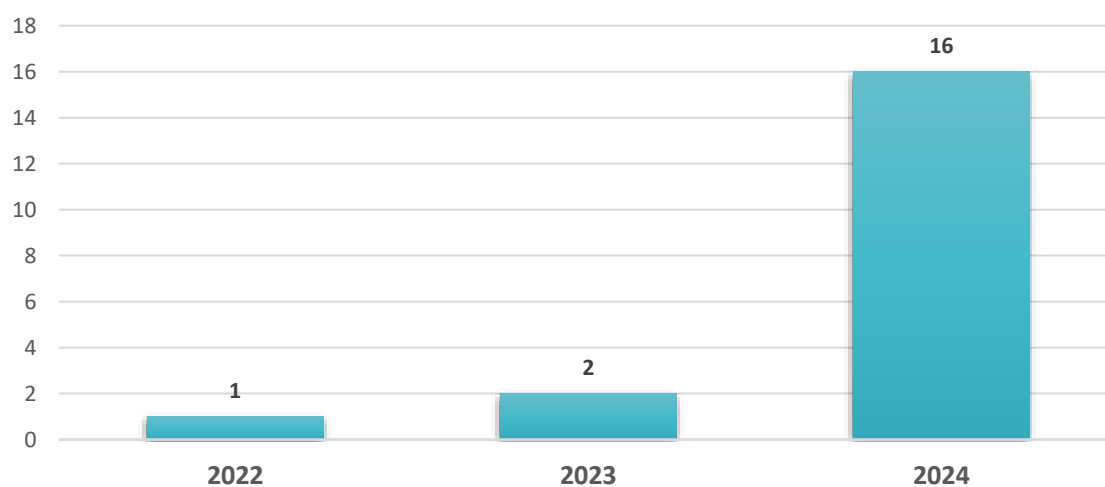
Zadania gminy w zakresie ochrony macierzyństwa wynikają z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2004 nr 64 poz. 593 z późn. zm.), która wskazuje, że gmina powinna wspierać rodziny wymagające szczególnej opieki. Ochrona macierzyństwa obejmuje świadczenia finansowe, pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb rodziny, wsparcie w sprawach mieszkaniowych oraz organizację opieki nad dziećmi. Gmina prowadzi również działania profilaktyczne, edukacyjne i doradcze dla kobiet w ciąży i matek, a w razie potrzeby zapewnia dostęp do poradnictwa specjalistycznego, wsparcia psychologicznego i usług opiekuńczych. Współpracuje przy tym z instytucjami ochrony zdrowia, organizacjami pozarządowymi i ośrodkami wsparcia rodzinnego, tworząc kompleksowy system wsparcia macierzyństwa w społeczności lokalnej.

W latach 2022–2024 liczba rodzin objętych pomocą z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa wzrosła z 1 do 16, a w przypadku ochrony wielodzietności wsparciem objęto 1 rodzinę w 2023 roku i 3 rodziny w 2024 roku. Pomoc gminy obejmuje zarówno świadczenia finansowe, jak i wsparcie w zaspokajaniu codziennych potrzeb rodziny. System ten ma na celu zapewnienie bezpiecznych i stabilnych warunków wychowawczych oraz wspieranie rodzin wielodzietnych i matek w codziennym funkcjonowaniu.

Powody przyznawania pomocy społecznej – liczba rodzin - POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA

Powody przyznawania pomocy społecznej – liczba rodzin - POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA - OCHRONA WIEŁODZIETNOŚCI

Uzależnienia

Podstawą prawną działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkomanii jest ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Wymienione ustawy tworzą spójny system umożliwiający samorządom terytorialnym prowadzenie lokalnej polityki wobec zagrożeń wynikających ze spożywania alkoholu i narkotyków a także wyznaczają konkretne zadania i wskazują środki na ich realizację.

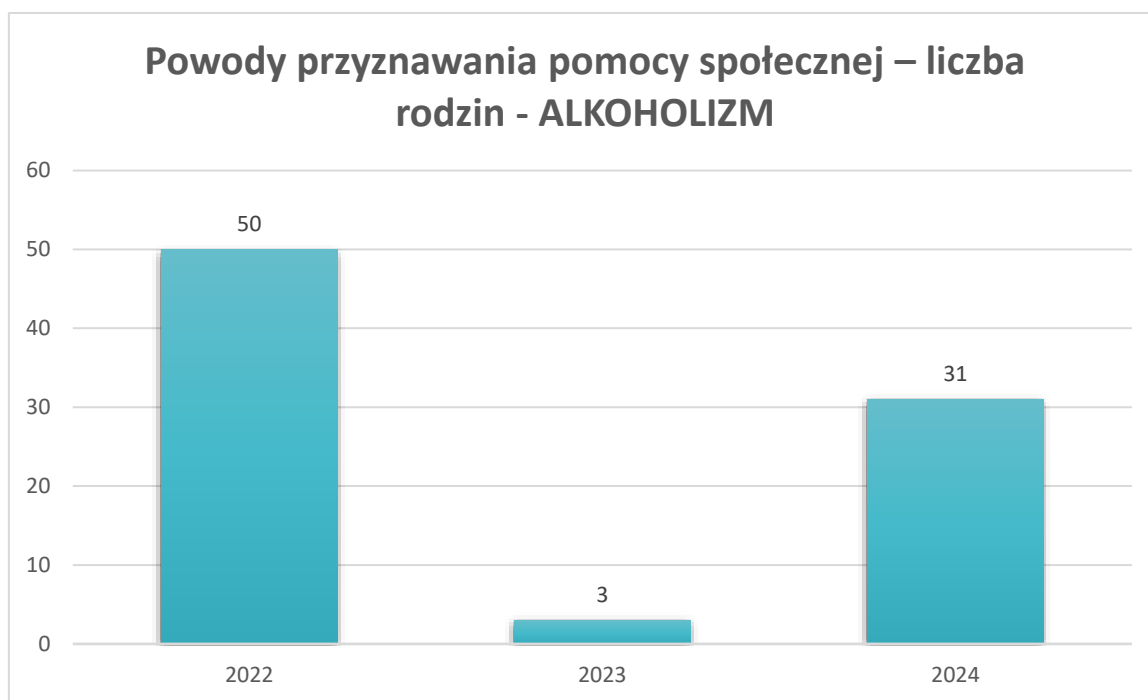
Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi stanowi, że prowadzenie działań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych Gminy. Ich realizacja prowadzona jest w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii stanowiącego część strategii rozwiązywania problemów społecznych, uchwalanego przez radę Gminy, uwzględniającego cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii nakłada na samorząd Gminy na równi z organami administracji rządowej obowiązek kształtowania polityki alkoholowej i przeciwdziałania narkomanii.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest powoływana na podstawie art. 41 ust. 3 Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przez wójta/burmistrza/prezydenta Gminy.

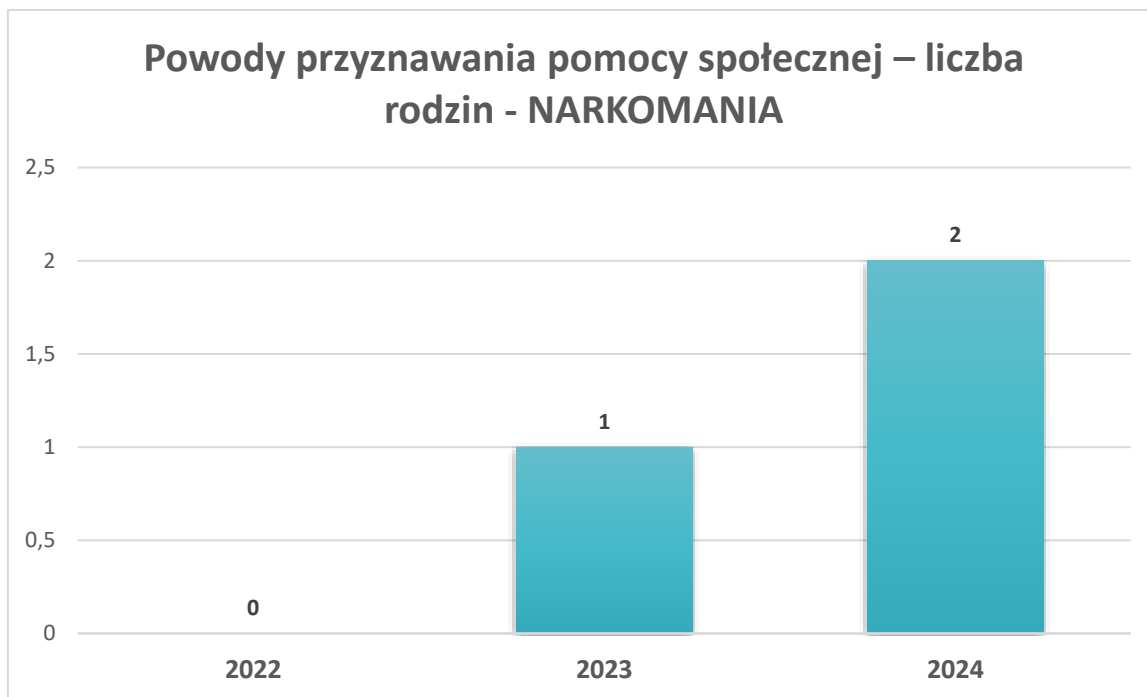
Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu alkoholizmu znacząco spadła z 50 przypadków w 2022 roku do zaledwie 3 w 2023 roku, co mogło wynikać z ograniczeń w zgłaszaniu problemu lub zmian w sposobie kwalifikowania wsparcia. W 2024 roku odnotowano ponowny wzrost do 31 przypadków, co wskazuje na powrót lub ujawnienie się problemów związanych z uzależnieniem.

Dane te pokazują dużą zmienność zjawiska, co może świadczyć o jego złożonym charakterze oraz potrzebie systematycznego monitorowania i działań profilaktycznych.

Zgodnie z **ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii**, do zadań własnych gminy należy realizacja lokalnych działań z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania narkomanii. Ustawa w art. 10 ust. 1 wskazuje, że „jednostki samorządu terytorialnego prowadzą działania obejmujące w szczególności: działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną, a także udzielanie pomocy osobom zagrożonym uzależnieniem oraz ich rodzinom”. Ponadto art. 10 ust. 2 pkt 3 precyzuje, że zadaniem gminy jest „inicjowanie i prowadzenie działań profilaktycznych, a także udzielanie osobom uzależnionym i ich rodzinom pomocy psychospołecznej i prawnej”.

W tym kontekście monitorowanie skali problemu narkomanii wśród osób korzystających z pomocy społecznej stanowi obowiązkowy element lokalnego systemu wsparcia. Dane z lat 2022–2024 wskazują, że liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu narkomanii wynosiła odpowiednio 0 w 2022 r., 1 w 2023 r. i 2 w 2024 r., co świadczy o niewielkim, ale zauważalnym wzroście zgłaszanych trudności związanych z uzależnieniem. Mimo że skala zjawiska pozostaje ograniczona, jego obecność wymaga dalszego prowadzenia działań profilaktycznych i pomocowych, zgodnych z obowiązującymi przepisami prawa.

Przemoc domowa

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań społecznych, grożących patologiami, w tym przemocą domową.

Do zadań gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej należy tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym:

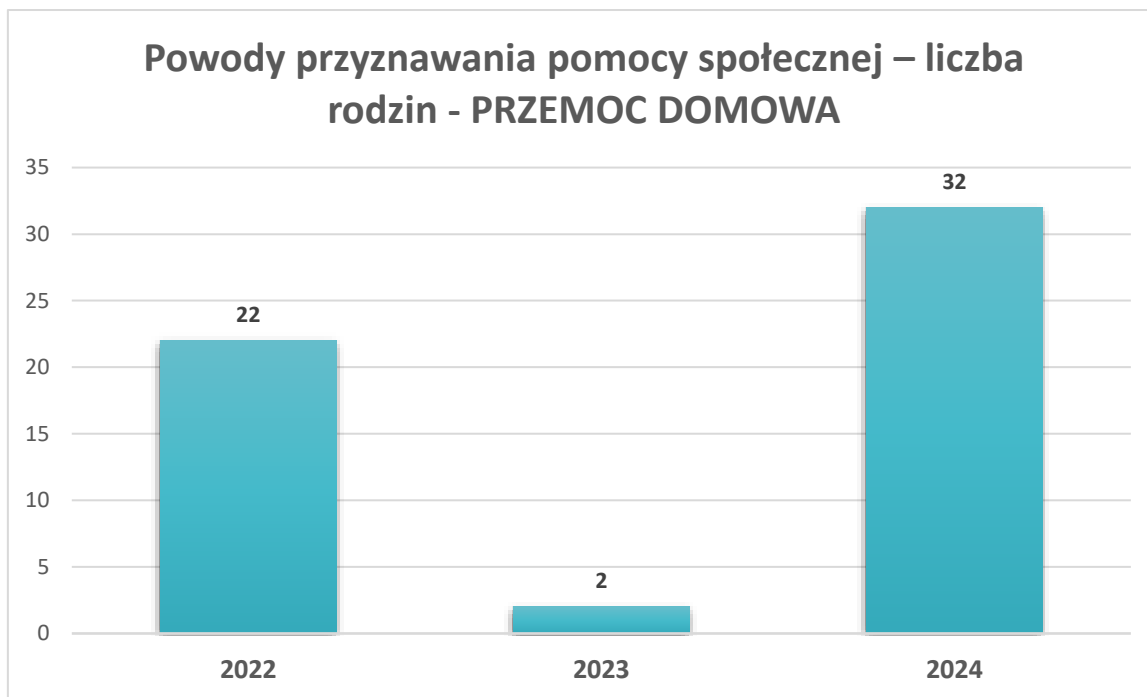
- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Działania na rzecz osób i rodzin dotkniętych przemocą domową mają charakter interdyscyplinarny, a więc opierają się na współpracy służb, które dysponując wiedzą, doświadczeniem, narzędziami oraz kompetencjami w danej dziedzinie łączą swoje siły, celem udzielenia kompleksowej pomocy domowej.

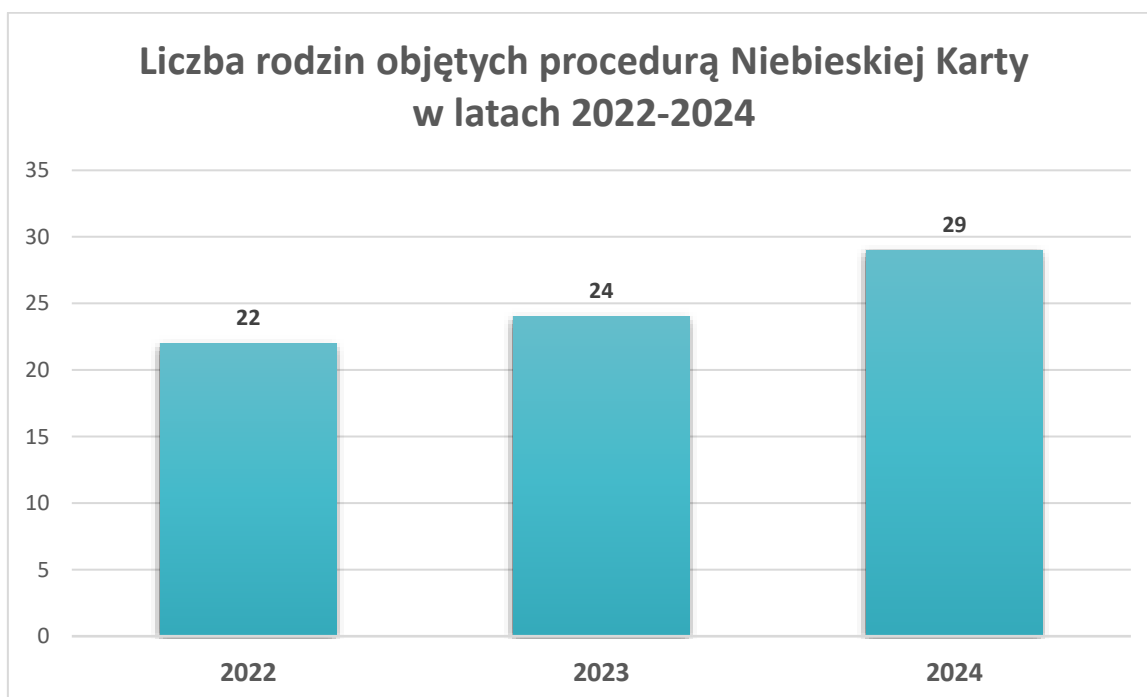
Przy CUS w Pieszycach funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny. Do zadań zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy domowej należy:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie grup diagnostyczno-pomocowych;
- diagnozowanie problemu przemocy domowej;
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą domową mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą domową;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową;
- prowadzenie sprawozdawczości w zakresie realizowanych zadań;
- powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych;
- dokumentowanie działań Zespołu oraz grup diagnostyczno-pomocowych;
- koordynowanie działań instytucji realizujących procedurę Niebieska Karta.

Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu przemocy domowej w Gminie Pieszycy znacząco zmieniła się na przestrzeni trzech lat, wykazując dużą dynamikę zjawiska. W 2022 roku odnotowano 22 takie przypadki, natomiast w 2023 roku liczba ta gwałtownie spadła do 2, co mogło wynikać z mniejszej liczby zgłoszeń lub zmian w sposobie kwalifikowania sytuacji. W 2024 roku nastąpił ponowny, bardzo wyraźny wzrost do 32 przypadków, co wskazuje na narastający problem wymagający wzmocnienia działań profilaktycznych i interwencyjnych.

W latach 2022–2024 liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty stopniowo wzrastała, z 22 rodzin w 2022 roku do 24 w 2023 roku. W 2024 roku liczba ta osiągnęła 29 rodzin, co wskazuje na rosnącą potrzebę wsparcia w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. Trend ten pokazuje, że procedura Niebieskiej Karty odgrywa coraz większą rolę w lokalnym systemie ochrony rodzin.

W latach 2021–2024 najczęściej procedurę Niebieskiej Karty inicjowała policja, przy czym liczba wszczętych procedur wzrosła z 13 w 2021 roku do 18 w 2024 roku. Centrum Usług Społecznych w Pieszcach wielokrotnie podejmowało działania w tym zakresie, zakładając od 3 do 5 kart w poszczególnych latach. Placówki oświatowe zaczęły aktywnie uczestniczyć w procedurze od 2023 roku, zakładając 2 karty, a w 2024 roku już 4. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz służba zdrowia nie inicjowały procedur Niebieskiej Karty w tym okresie. Dane te pokazują, że system przeciwdziałania przemocy domowej w dużej mierze opiera się na współpracy policji, CUS i placówek oświatowych.

Podmioty wszczynające procedurę Niebieskiej Karty	2021	2022	2023	2024
Policja	13	17	15	18
CUS	4	3	5	3
GKRPA	0	0	0	0
Oświata	0	0	2	4
Służba zdrowia	0	0	0	0

W latach 2022–2024 liczba posiedzeń zespołów roboczych/diagnostyczno-pomocowych w ramach procedury Niebieskiej Karty systematycznie rosła, osiągając w 2024 roku 196 spotkań. Liczba powołanych grup roboczych/ diagnostyczno-pomocowych wzrosła nieznacznie z 21 w 2022 roku do 25 w 2024 roku. Wsparcia psychologa w ramach konsultacji korzystało w 2024 roku 32 osoby, przy czym tygodniowy wymiar pracy specjalisty wynosił 4 godziny, podobnie jak w 2023 roku. Dane te pokazują rozwój działań interdyscyplinarnych i systematyczne wsparcie psychologiczne dla osób objętych procedurą Niebieskiej Karty.

Procedura Niebieskiej Karty - zestawienie	2022	2023	2024
Liczba posiedzeń zespołów roboczych/diagnostyczno-pomocowych	70	112	196
Liczba powołanych grup roboczych/ diagnostyczno-pomocowych	21	24	25
Liczba osób korzystających z konsultacji psychologa	37	37	32
Liczba godzin pracy psychologa tygodniowo	3	4	4

Bezdomność

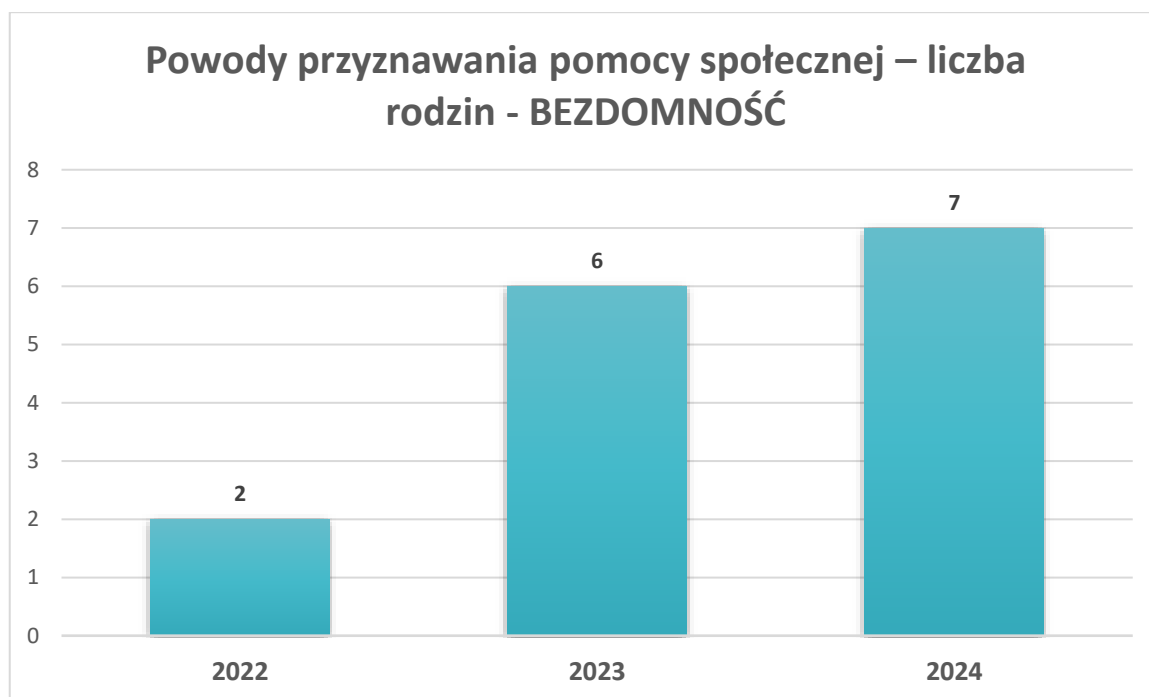
Gmina realizuje zadania w obszarze przeciwdziałania bezdomności na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2004 nr 64 poz. 593 z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o wspieraniu osób bezdomnych i wychodzących z bezdomności.

Do zadań gminy należy m.in. zapewnienie schronienia, wyżywienia, odzieży oraz wsparcia w zaspokajaniu podstawowych potrzeb bytowych osób bezdomnych. Gmina ma również obowiązek podejmowania działań wspierających reintegrację społeczną

i zawodową osób bezdomnych, w tym pomoc w znalezieniu mieszkania, poradnictwo i dostęp do usług socjalnych.

Ponadto gmina organizuje i finansuje programy interwencyjne, kryzysowe oraz doraźne wsparcie, w tym w ramach noclegowni, ogrzewalni i innych placówek zapewniających tymczasowe schronienie. Działania te są realizowane zarówno bezpośrednio przez pracowników Centrum Usług Społecznych, jak i przy współpracy z organizacjami pozarządowymi. Wsparcie obejmuje również edukację w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i uzależnieniom, co sprzyja długofalowej poprawie sytuacji osób bezdomnych. Celem tych działań jest nie tylko zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych, lecz także stworzenie możliwości powrotu do samodzielnego życia w społeczności lokalnej.

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności w Gminie Pieszyce systematycznie wzrastała w latach 2022–2024, od 2 rodzin w 2022 r. do 7 rodzin w 2024 r. Wzrost ten wskazuje na rosnące potrzeby w zakresie wsparcia osób pozbawionych miejsca zamieszkania. Pomoc udzielana tym rodzinom obejmuje zarówno wsparcie materialne, jak i działania mające na celu reintegrację społeczną i poprawę warunków mieszkaniowych.

Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych – 2025

Jednym z głównych założeń niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pieszycy jest przedstawienie problemów występujących w społeczności lokalnej oraz wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Zdiagnozowanie problemów społecznych było możliwe między innymi poprzez przeprowadzenie badań ankietowych wśród mieszkańców Gminy. W następnych podrozdziałach zaprezentowano wyniki badań ankietowych pochodzących z diagnozy przeprowadzonej na terenie Gminy Pieszycy w 2025 roku.

Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w Gminie Pieszycy wśród grup:

- dorośli mieszkańcy;
- dzieci i młodzież szkolna;
- pracownicy instytucjonalni

Wnioski i podsumowanie z przeprowadzonych badań

Mieszkańcy Gminy Pieszycy:

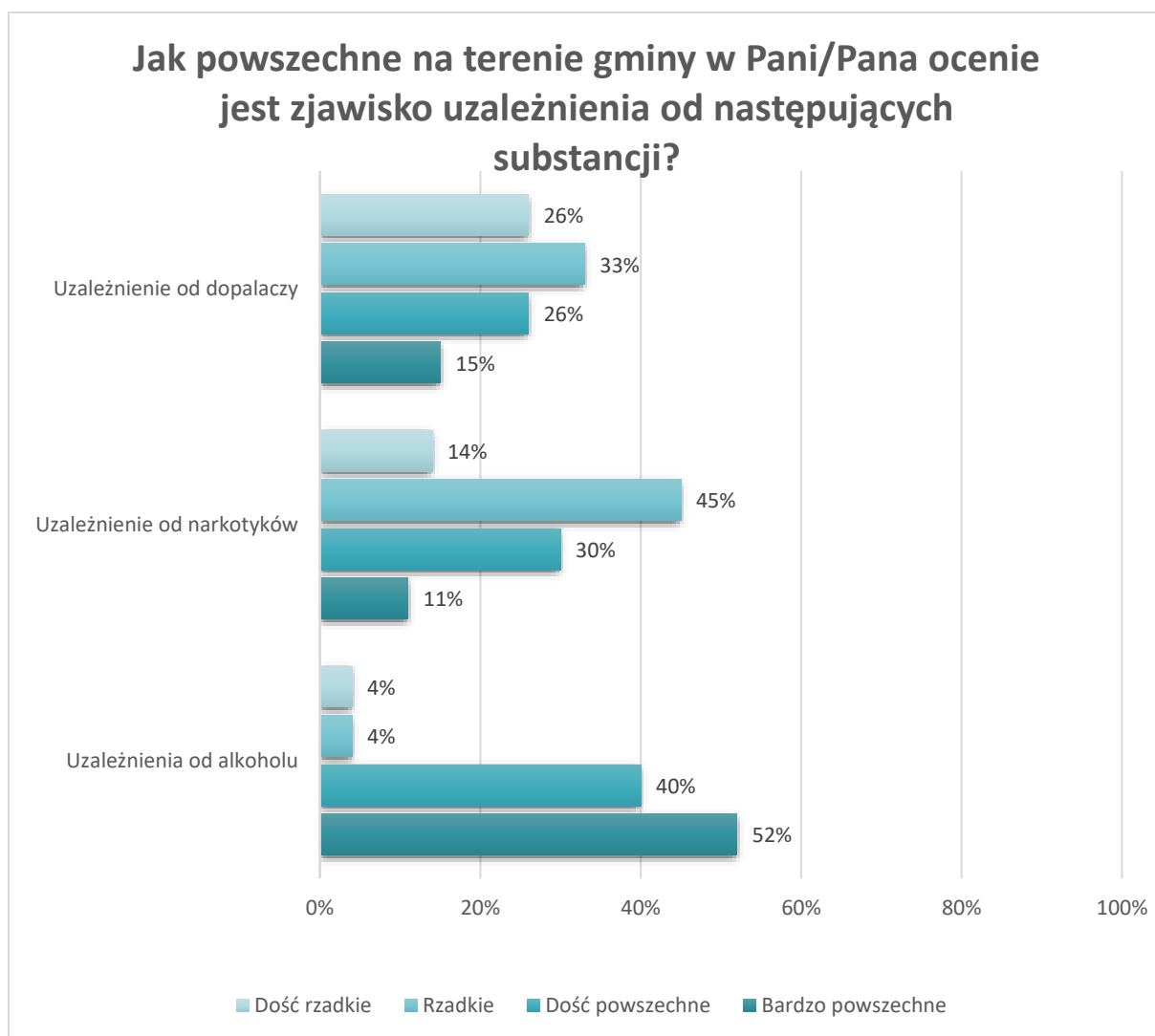
Badania obejmowały mieszkańców **Gminy Pieszycy**, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. W badaniu wzięło udział **107** mieszkańców Gminy Pieszycy (65% kobiet i 35% mężczyzn).

- Mieszkańcy Gminy Pieszycy dostrzegają szerokie spektrum lokalnych problemów społecznych, z których najważniejsze związane są z funkcjonowaniem rodzin i wychowaniem dzieci. Problemy opiekuńczo-wychowawcze zostały uznane za najbardziej istotne (81% ocen „bardzo” lub „raczej istotny”), a tuż za nimi uplasowały się długotrwałe choroby (70%), bieda i ubóstwo (63%) oraz uzależnienie od alkoholu (67%). Mniejszą wagę przypisuje się natomiast kwestii bezdomności oraz narkotyków, co wskazuje, że mieszkańcy postrzegają skalę tych zjawisk jako mniej widoczną w swoim otoczeniu.

Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców				
<i>Problem</i>	<i>Bardzo istotny</i>	<i>Raczej istotny</i>	<i>Raczej nieistotny</i>	<i>Zdecydowanie nieistotny</i>
Uzależnienie od alkoholu	30%	37%	26%	7%
Uzależnienie od narkotyków	19%	30%	37%	14%
Przemoc domowa	30%	26%	30%	14%

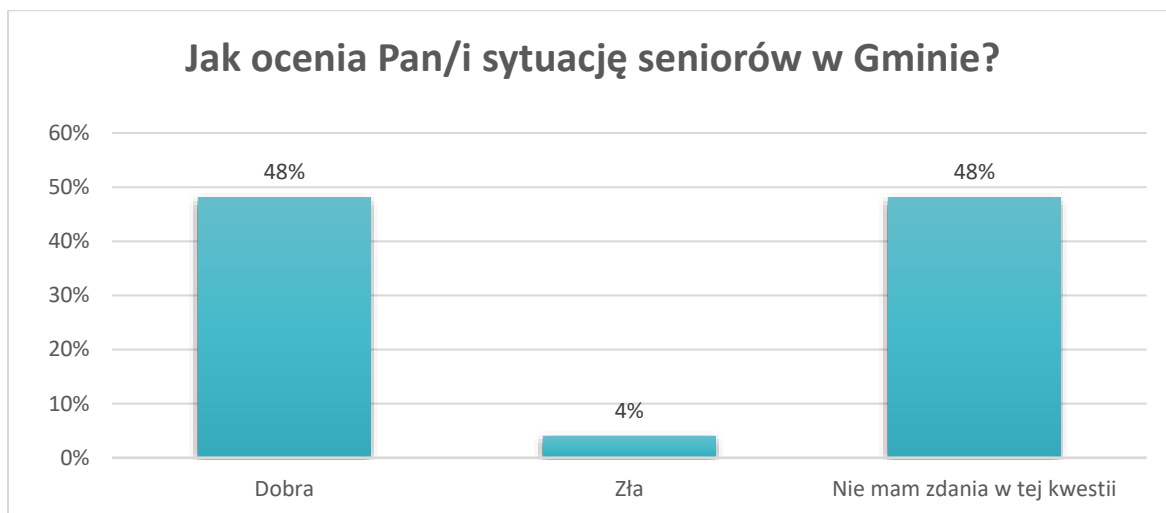
Bezrobocie	15%	44%	22%	19%
Bieda, ubóstwo	11%	52%	33%	4%
Bezdomność	14%	26%	30%	30%
Niepełnosprawność	23%	33%	33%	11%
Zaniedbanie rozwoju dzieci i młodzieży	33%	33%	27%	7%
Problemy opiekuńczo-wychowawcze (rodziców z dziećmi)	37%	44%	15%	4%
Bezradność osób w sprawach prowadzenia gosp. domowego	7%	56%	37%	0%
Uzależnienie rodzin od różnych form pomocy społecznej	19%	37%	30%	14%
Izolacja społeczna osób starszych	26%	30%	37%	7%
Brak poczucia bezpieczeństwa u mieszkańców gminy	22%	33%	41%	4%
Długotrwałe choroby	26%	44%	22%	8%
Uzależnienia behawioralne	15%	41%	33%	11%

- W opinii mieszkańców Gminy Pieszycy uzależnienie od alkoholu jest zjawiskiem zdecydowanie powszechnym – 92% respondentów uważa, że występuje bardzo lub dość często. Podobnie oceniono obecność narkotyków oraz dopalaczy, choć ich skala postrzegana jest jako mniejsza niż nadużywanie alkoholu. Dane te odzwierciedlają utrzymujące się przekonanie o rosnącej dostępności substancji psychoaktywnych i ich szkodliwym wpływie na społeczność lokalną.

- Mieszkańcy pozostają umiarkowanie aktywni społecznie – aż 74% uczestniczy w wydarzeniach lokalnych, jednak relatywnie niewielka część angażuje się w działania organizacji pozarządowych. Jednocześnie 56% mieszkańców uważa, że ich potrzeby społeczne są zaspokajane, choć wskazuje się na konieczność zwiększenia nakładów na profilaktykę uzależnień, transport oraz ofertę edukacyjno-wychowawczą.
- Istotnym obszarem wymagającym dalszego wzmocnienia jest sytuacja **osób starszych oraz osób długotrwale chorych**, w tym ich rodzin i opiekunów. Wyniki badań ankietowych wskazują, że opinie mieszkańców na temat sytuacji seniorów są podzielone – 48% respondentów ocenia ją jako dobrą, natomiast znaczna część badanych nie potrafiła jednoznacznie jej określić. Jednocześnie 15% ankietowanych wskazało na niewystarczającą ofertę wsparcia skierowaną do seniorów, zwracając uwagę na brak miejsc integracji i aktywizacji społecznej. Niedostateczna dostępność oferty środowiskowej i integracyjnej wpływa nie tylko na jakość życia osób starszych, ale także na sytuację osób długotrwale

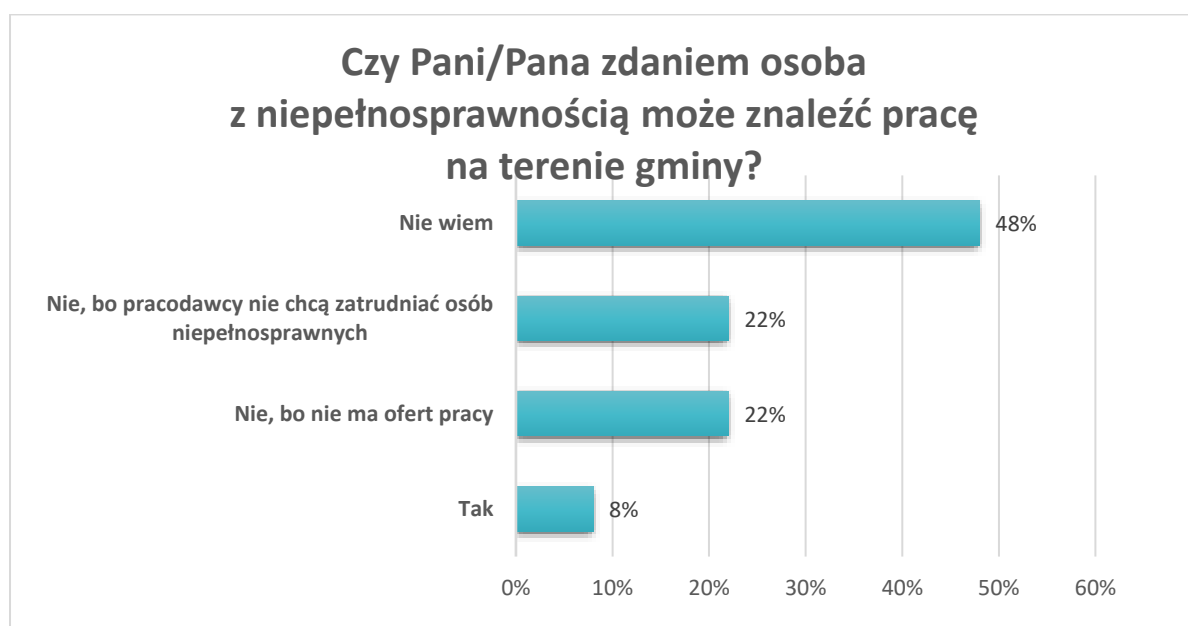
chorych, które często wymagają stałego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Wyzwania te dotyczą również opiekunów nieformalnych, którzy w wielu przypadkach pozostają bez systemowego wsparcia, w tym opieki wytchnieniowej, co może prowadzić do przeciążenia opiekuńczego i pogorszenia ich dobrostanu.

- Równie ważnym obszarem diagnozy jest sytuacja **osób z niepełnosprawnościami**. Z przeprowadzonych badań ankietowych wynika, że choć ponad połowa respondentów (52%) uważa, iż osoby z niepełnosprawnościami nie są wykluczone społecznie w środowisku lokalnym, to jednocześnie znaczny odsetek badanych (37%) nie potrafił jednoznacznie ocenić ich sytuacji. Może to wskazywać na ograniczoną widoczność potrzeb tej grupy oraz niewystarczającą wiedzę mieszkańców na temat dostępnych form wsparcia.

- Szczególnie niepokojące są opinie dotyczące sytuacji **osób z niepełnosprawnościami na lokalnym rynku pracy**. Jedynie 8% respondentów wskazało, że osoby z niepełnosprawnością mają możliwość podjęcia zatrudnienia na terenie gminy. Aż 44% badanych uważa, że takich możliwości nie ma, wskazując zarówno na brak ofert pracy, jak i niechęć pracodawców do zatrudniania osób z niepełnosprawnościami. Pozostała część ankietowanych nie miała zdania, co może świadczyć o braku informacji lub doświadczeń w tym zakresie. Zidentyfikowane potrzeby wskazują na konieczność dalszego rozwoju usług środowiskowych, specjalistycznych i opiekuńczych, w tym wsparcia rehabilitacyjnego, wytnieniowego oraz działań integracyjnych, umożliwiających osobom z niepełnosprawnościami możliwie samodzielne i aktywne funkcjonowanie w społeczności lokalnej.

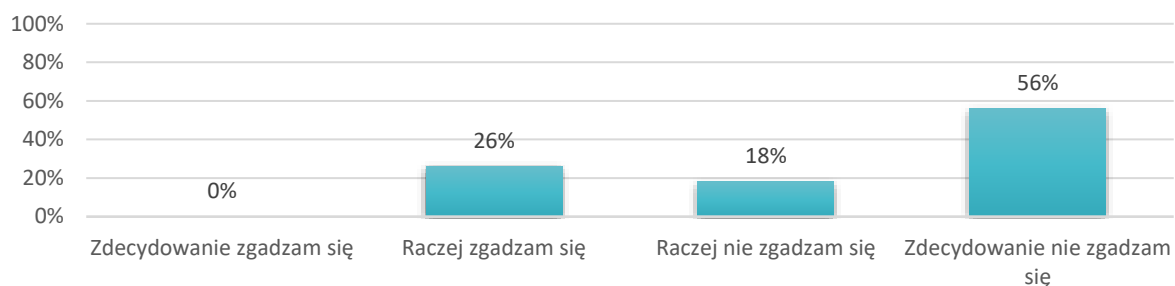

- Przemoc domowa jest postrzegana jako realne, choć w dużej mierze ukryte zjawisko. 26% mieszkańców zna osoby jej doświadczające, a 33% podejrzewa takie sytuacje w swoim otoczeniu. Poziom wiedzy na temat przemocy domowej jest stosunkowo wysoki – zdecydowana większość odrzuca mity takie jak „prywatny charakter przemocy” czy konieczność widocznych obrażeń, a 94% błędnie uważa alkohol za bezpośrednią przyczynę przemocy, co świadczy o potrzebie dalszej edukacji.

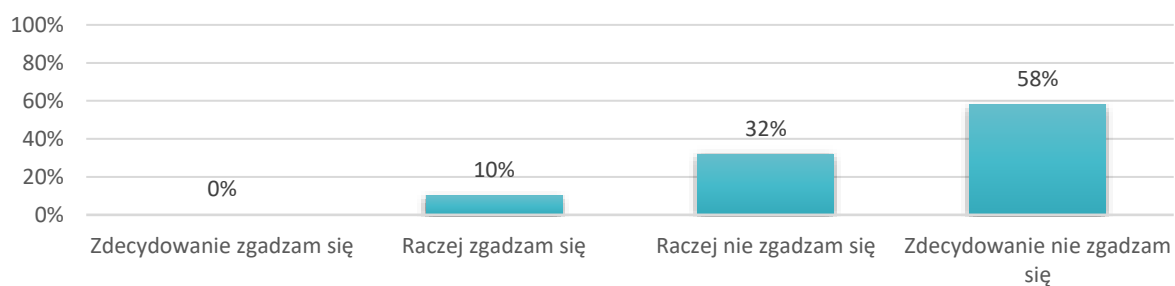
<i>Twierdzenie</i>	<i>Zdecydowanie prawdziwe</i>	<i>Raczej prawdziwe</i>	<i>Raczej nieprawdziwe</i>	<i>Zdecydowanie nieprawdziwe</i>
Przyczyną przemocy domowej jest alkohol.	44%	50%	4%	2%
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego.	6%	15%	46%	33%
Osobą doznającą przemocy może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.	66%	15%	15%	4%
Przemoc domowa to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać.	2%	8%	25%	65%
Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele osoby doznającej.	3%	8%	12%	77%
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych.	2%	10%	13%	75%

- W zakresie wychowania dzieci dominuje jednoznaczne odrzucenie kar fizycznych: 70% badanych popiera ich zakaz prawny, a 74% nie zgadza się z twierdzeniem, że klapsy są elementem wychowania. Społeczność lokalna identyfikuje przemoc wobec dzieci jako oznakę bezradności rodziców, co wskazuje na rosnącą świadomość praw dziecka i konieczność rozwoju kompetencji wychowawczych. Szczegółowy rozkład odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

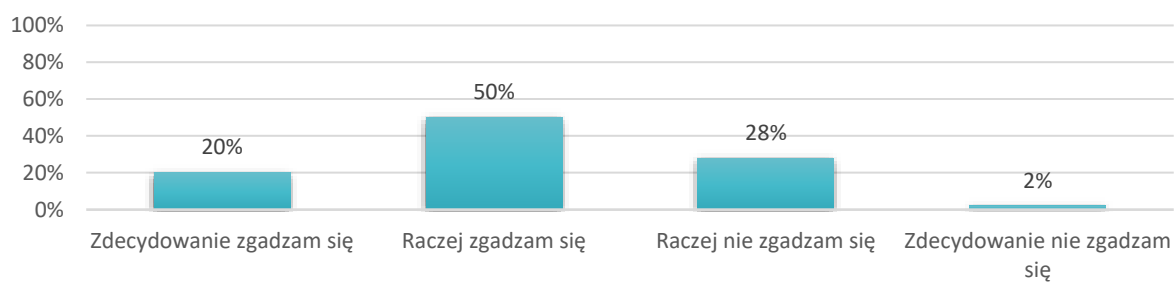
Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa

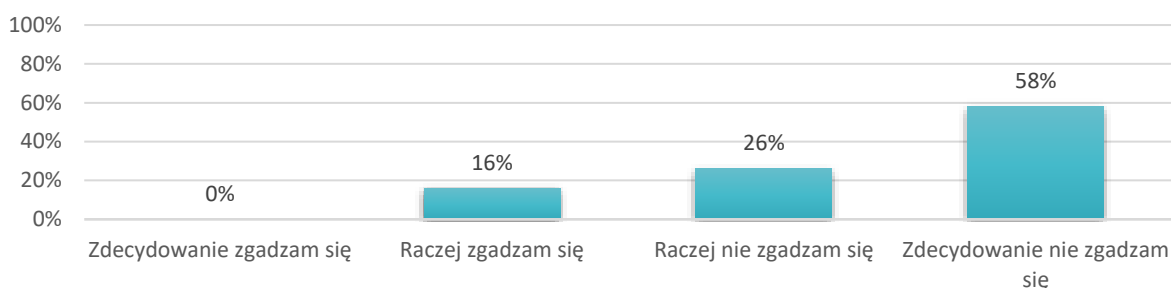
Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek

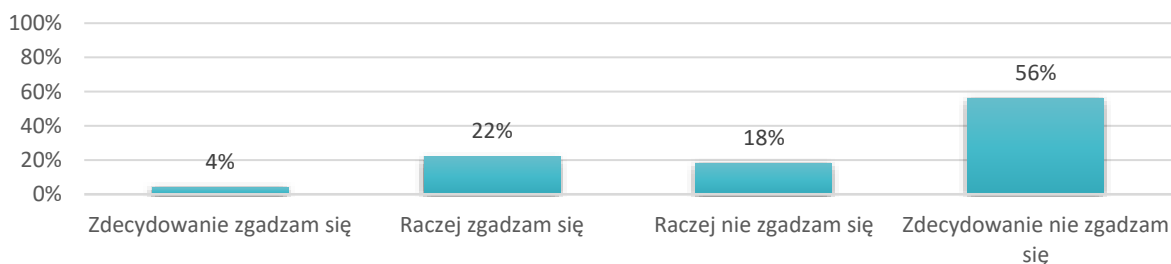
Stosowanie kar fizycznych powinno być zakazane prawem

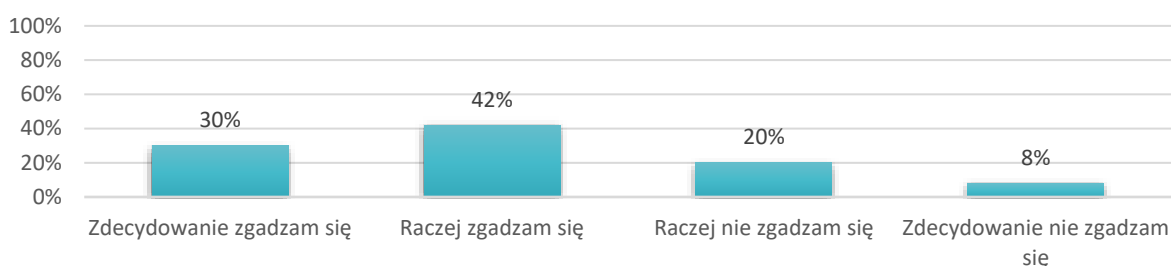
Kary fizyczne hartują dziecko i pozwalają mu lepiej radzić sobie w przyszłości

Łagodne kary fizyczne nie są przemocą domową

Bicie dziecka jest oznaką bezradności rodziców

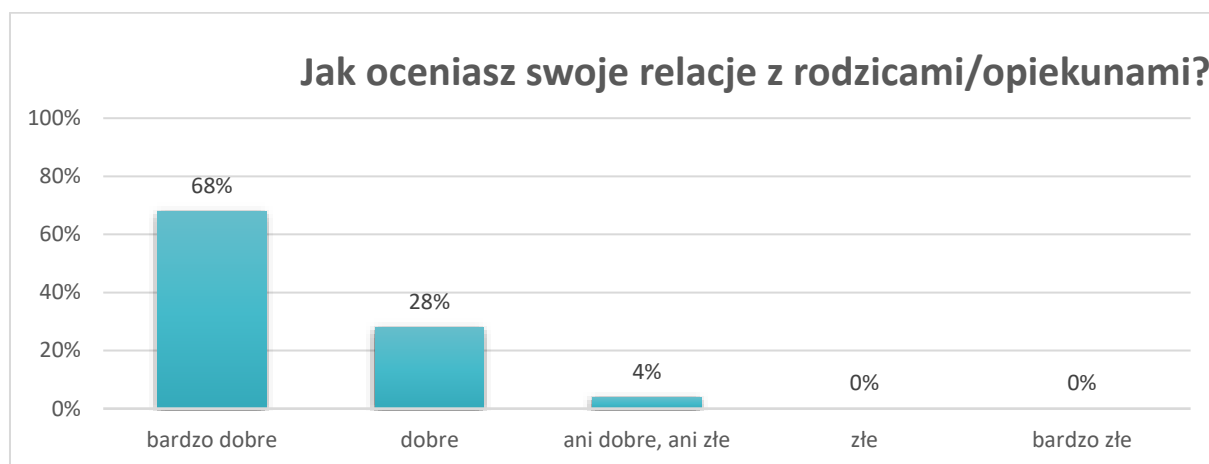

- 93% mieszkańców uważa, że gmina powinna realizować działania profilaktyczne, szczególnie ukierunkowane na wsparcie psychologiczne dla rodzin oraz konsultacje z terapeutami. Wynik ten jasno wskazuje na dużą gotowość społeczności do uczestniczenia w działaniach profilaktycznych oraz odejście od przyzwalającego podejścia do substancji psychoaktywnych.

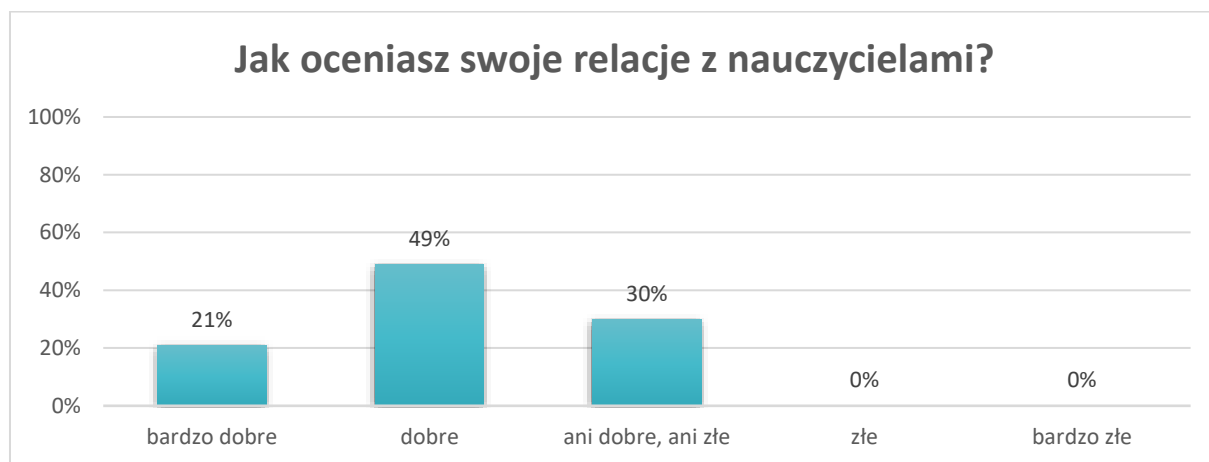
Uczniowie:

W badaniu wzięli udział uczniowie Szkół Podstawowych Gminy Pieszycy w przedziale wiekowym klas od IV do VIII (łącznie 51 uczniów).

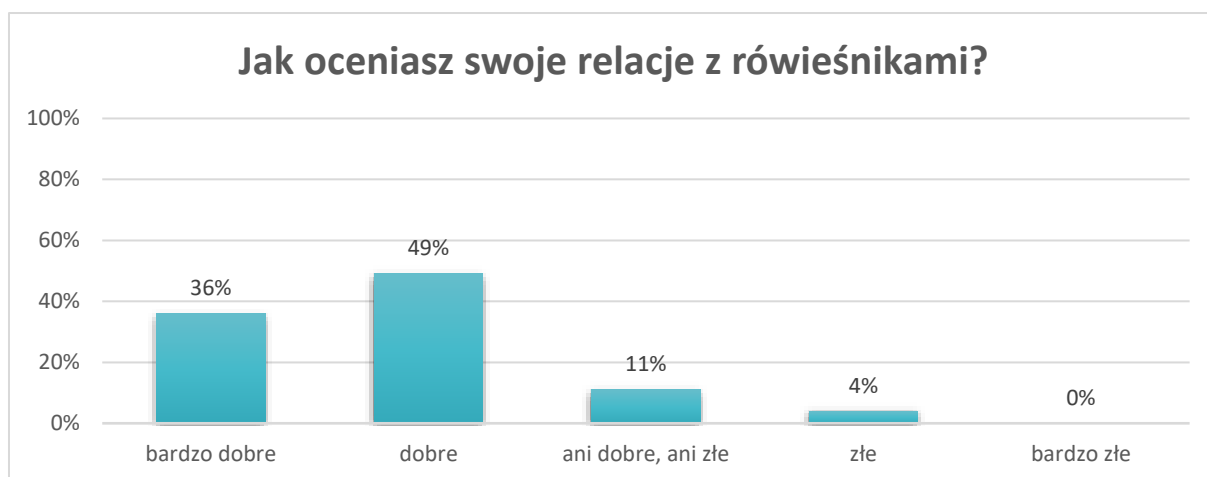
- Wyniki badań wśród uczniów klas IV–VIII ukazują pozytywne środowisko wychowawcze, oparte na dobrych relacjach z rodzicami (96% ocen „bardzo dobre” lub „dobre”), nauczycielami (70%) i rówieśnikami (86%). Taki klimat szkolny stanowi silny czynnik chroniący przed podejmowaniem zachowań ryzykownych – zarówno w zakresie używania substancji psychoaktywnych, jak i uzależnień behawioralnych.

- Uczniowie z Gminy Pieszycy mają w większości bardzo dobre i dobre relacje z nauczycielami – łącznie 70%.

- Uczniowie Gminy Pieszycy relacje z rówieśnikami oceniają w większości bardzo dobrze lub dobrze – łącznie 86%.

- Inicjacja alkoholowa wśród uczniów jest niska – jedynie 2% badanych deklaruje, że piło alkohol, co można uznać za wyjątkowo korzystny wynik na tle danych ogólnopolskich. Mimo to 23% uczniów deklaruje, że ich rówieśnicy piją alkohol, najczęściej na imprezach, w plenerze oraz w domu. Co niepokojące, 18% uczniów uważa, że alkoholu używa się, aby „zapomnieć o problemach”, co świadczy o obecności ryzykownych wzorców radzenia sobie ze stresem.
- W odniesieniu do nikotyny inicjację zaobserwowano u 6% uczniów, którzy najczęściej sięgali po papierosy, aby „zaimponować innym”. Jednocześnie 40% badanych wskazuje, że ich rówieśnicy palą papierosy lub e-papierosy, co potwierdza rosnącą atrakcyjność tej używki w grupie młodzieży.
- Choć z narkotykami i dopalaczami zetknęło się 2% uczniów, aż 13% twierdzi, że kontakt taki mają ich rówieśnicy. Dane te sugerują istnienie niewielkiego, lecz realnego kręgu inicjacji substancji nielegalnych, przy jednoczesnym niskim poziomie świadomości o kanałach ich dostępności (92% nie zna miejsc zakupu).
- Napoje energetyzujące spożywa 15% uczniów, w większości sporadycznie. Jednak 14% dzieci korzysta z energetyków kilka razy w tygodniu, co wskazuje na ryzyko rozwoju trwałych nawyków, zwłaszcza przy niskiej świadomości skutków zdrowotnych.
- Uzależnienia behawioralne są zjawiskiem dominującym w środowisku młodzieży. 88% uczniów dostrzega uzależnienie od smartfonu i mediów społecznościowych, a 82% – od Internetu. Aż 15% korzysta ze smartfonu powyżej 5 godzin dziennie, a 11% nie wyobraża sobie tygodnia bez dostępu do sieci, co świadczy o wysokim stopniu cyfrowej zależności.
- Zjawisko hazardu dotyczy 19% uczniów, co potwierdza, że mimo wieku szkolnego część młodzieży pozostaje w kontakcie z formami gier o charakterze pieniężnym. Choć uczniowie

uznają hazard za najmniej popularne uzależnienie, wyniki wskazują na realne ryzyko, szczególnie w kontekście nowoczesnych form gier online.

Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią

Prognoza zawiera szczegółowy obraz potrzeb, problemów i zasobów lokalnej społeczności, bazując na:

- analizie danych dotyczących sytuacji społecznej w ostatnich latach (tzw. diagnozie społecznej),
- obserwowanych kierunkach rozwoju, charakterystycznych zarówno dla kraju, regionu, jak i danej społeczności,
- przewidywanym okresie realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Na podstawie tych założeń przewiduje się, że realizacja celów strategicznych przyczyni się do zaktywizowania mieszkańców, co umożliwi im bardziej samodzielne, odpowiedzialne i skuteczne radzenie sobie z problemami. Realizacja planowanych zmian będzie możliwa dzięki zaangażowaniu wszystkich podmiotów działających w Gminie – instytucji publicznych, organizacji społecznych, lokalnych przedsiębiorców oraz samych mieszkańców.

Na podstawie dostępnych danych i diagnozy społecznej prognozuje się następujące kierunki rozwoju sytuacji społecznej w Gminie Pieszyce:

- Podniesienie jakości życia mieszkańców gminy poprzez wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa socjalnego, zdrowotnego i psychologicznego wśród osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.
- Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego poprzez usprawnienie działań pomocowych, zapewnienie dostępu do usług oraz rozwój aktywizacji społeczno-zawodowej.
- Wzmocnienie funkcjonowania rodzin i środowisk wychowawczych dzięki rozbudowanemu systemowi wsparcia obejmującemu konsultacje, terapię, warsztaty oraz programy edukacyjne dla dzieci, młodzieży i rodziców.
- Zwiększenie skuteczności systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez sprawne procedury, podnoszenie kompetencji służb oraz zapewnienie dostępności pomocy psychologicznej, prawnej i interwencyjnej.
- Ograniczenie występowania uzależnień i zachowań ryzykownych poprzez systematyczne działania profilaktyczne, wsparcie terapeutyczne, edukację prozdrowotną oraz promocję zdrowego stylu życia.

- Aktywizacja społeczna mieszkańców i rozwój lokalnego kapitału społecznego poprzez wspieranie inicjatyw oddolnych, realizację projektów we współpracy z NGO oraz wzrost zaangażowania wolontariuszy.
- Rozszerzenie oferty kulturalnej, sportowej i edukacyjnej, umożliwiające mieszkańcom, w tym dzieciom, młodzieży i seniorom, aktywny i twórczy udział w życiu lokalnej społeczności.
- Wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie pomocy społecznej, oświaty, zdrowia, bezpieczeństwa publicznego i organizacji pozarządowych, co pozwala na szybszą identyfikację problemów oraz skuteczniejsze działania naprawcze.
- Wzrost zapotrzebowania na usługi skierowane do osób starszych, wynikający z procesów demograficznych, w tym starzenia się społeczeństwa, co będzie wymagało dalszego rozwoju usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, oferty aktywizacyjnej, integracyjnej oraz wsparcia zdrowotnego i rehabilitacyjnego.
- Zwiększenie znaczenia wsparcia środowiskowego, specjalistycznego i wytchnieniowego dla osób z niepełnosprawnościami oraz osób długotrwale chorych, a także ich rodzin i opiekunów, w celu przeciwdziałania izolacji społecznej, przeciążeniu opiekunów oraz pogorszeniu jakości życia.
- Konieczność rozwoju działań sprzyjających samodzielnemu funkcjonowaniu osób z niepełnosprawnościami, w tym likwidacji barier architektonicznych i transportowych, zwiększania dostępności usług publicznych oraz tworzenia warunków do integracji społecznej i aktywności zawodowej.
- Zwiększenie potrzeby koordynacji działań pomiędzy instytucjami pomocy społecznej, ochrony zdrowia i organizacjami pozarządowymi w zakresie kompleksowego wsparcia seniorów i osób z niepełnosprawnościami, ze szczególnym uwzględnieniem usług realizowanych w środowisku lokalnym.

CZEŚĆ ANALITYCZNA

Analiza SWOT

Analiza SWOT należy do grupy metod zintegrowanych, czyli badających zarówno samą jednostkę, jak również jej otoczenie. Akronim pochodzi od angielskich wyrazów:

- strengths („S” – siły, atuty, mocne strony),
- weaknesses („W” – słabości, słabe strony),
- opportunities („O” – szanse, okazje, korzystne tendencje w otoczeniu zewnętrznym),
- threats („T” – zagrożenia, niekorzystne zjawiska zewnętrzne).

Analiza SWOT została oparta na informacjach zawartych w kompleksowej diagnozie sytuacji społecznej w Gminie. Stanowi ona podstawę do identyfikacji i określenia kierunków działań.

Mocne strony (Strengths)

- Wysoki poziom świadomości mieszkańców w zakresie przemocy domowej, uzależnień i problemów wychowawczych.
- Silne wsparcie rodziców, nauczycieli i rówieśników wśród uczniów, co sprzyja pozytywnemu środowisku wychowawczemu.
- Wysoka aktywność mieszkańców w wydarzeniach lokalnych oraz gotowość do uczestnictwa w działaniach profilaktycznych i edukacyjnych.
- Rozwinięta infrastruktura instytucji wspierających rodzinę i osoby w trudnej sytuacji, w tym dostęp do konsultacji, terapii i zajęć edukacyjnych.
- Pozytywne relacje społeczne w społeczności lokalnej, sprzyjające współpracy i inicjatywom oddolnym.
- Szeroka oferta wsparcia instytucji pomocy społecznej, obejmująca zarówno świadczenia pieniężne, jak i niepieniężne, w tym pracę socjalną, usługi opiekuńcze, mieszkania chronione i domy pomocy społecznej.
- Silne wsparcie edukacyjne dla dzieci i młodzieży, w tym uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, z nowoczesnymi pomocami i indywidualnym podejściem.
- Aktywne organizacje pozarządowe wspierające różnorodne grupy mieszkańców – dzieci, młodzież, seniorów, osoby z niepełnosprawnościami oraz rodziny.
- Efektywność działań w obszarze bezpieczeństwa publicznego – niski wskaźnik przestępczości i wysoka wykrywalność sprawców.

- Rozwinięta infrastruktura wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych, w tym ośrodki wsparcia, rodzinne domy pomocy i specjalistyczne usługi opiekuńcze.
- Zaangażowanie pracowników CUS w aktywizację zawodową i społeczną mieszkańców oraz w działania profilaktyczne i interwencyjne, w tym przeciwdziałanie przemocy domowej.

Słabe strony (Weaknesses)

- Wysoki poziom uzależnienia od alkoholu w społeczności lokalnej oraz ryzykowne zachowania młodzieży związane z używkami i mediami cyfrowymi.
- Niedostateczna wiedza mieszkańców o przyczynach przemocy oraz jej formach, wymagająca dalszej edukacji.
- Ograniczone zaangażowanie w działalność organizacji pozarządowych mimo wysokiego uczestnictwa w wydarzeniach lokalnych.
- Obecność problemów opiekuńczo-wychowawczych.
- Niektóre stereotypy i uprzedzenia mogą wpływać na postrzeganie przyczyn problemów społecznych, np. uzależnień lub przemocy domowej.
- Rosnące potrzeby osób starszych i samotnych.
- Zmienność w zgłaszanych problemach społecznych (alkoholizm, przemoc domowa, klęski żywiołowe) może utrudniać planowanie działań długofalowych.
- Zależność niektórych rodzin od systemu świadczeń społecznych może ograniczać pełną aktywizację w niektórych obszarach.

Szanse (Opportunities)

- Możliwość rozwoju programów profilaktycznych i edukacyjnych ukierunkowanych na rodziny, dzieci i młodzież.
- Wzrost lokalnego kapitału społecznego poprzez wspieranie inicjatyw oddolnych i rozwój wolontariatu.
- Rozszerzenie działań wspierających osoby starsze oraz rozwój przestrzeni integracyjnych i aktywizacyjnych.
- Wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie pomocy społecznej, edukacji, bezpieczeństwa i NGO.
- Możliwość wykorzystania pozytywnych relacji szkolnych i rodzinnych do zmniejszenia ryzykownych zachowań wśród młodzieży.

- Wzrost lokalnego kapitału społecznego poprzez wsparcie inicjatyw NGO i rozwój wolontariatu.
- Rozszerzenie działań w zakresie opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi.
- Wzmacnianie współpracy międzyinstytucjonalnej w obszarze pomocy społecznej, edukacji, zdrowia i bezpieczeństwa publicznego.
- Możliwość wykorzystania pozytywnych relacji w środowisku szkolnym do ograniczenia zachowań ryzykownych młodzieży.
- Rozwój edukacji i kultury w gminie poprzez nowoczesne pomoce dydaktyczne, zajęcia rewalidacyjne i programy integracyjne.
- Możliwość monitorowania i reagowania na nowe problemy społeczne, takie jak klęski żywiołowe czy wzrost przemocy domowej.

Zagrożenia (Threats)

- Utrzymywanie się problemów społecznych takich jak uzależnienia, przemoc domowa i bieda, które mogą negatywnie wpływać na rozwój dzieci i młodzieży.
- Rosnące zagrożenie uzależnieniami behawioralnymi wśród młodzieży, w tym cyfrowymi i hazardowymi.
- Potencjalne konflikty międzypokoleniowe lub społecznościowe wynikające z nierównomiernego dostępu do usług i aktywności lokalnych.
- Narastające wyzwania demograficzne – starzenie się społeczeństwa i rosnąca liczba osób wymagających wsparcia.
- Ryzyko wzrostu problemów społecznych związanych z uzależnieniami, bezrobociem lub bezradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego.
- Zmienność i nieprzewidywalność niektórych problemów, takich jak klęski żywiołowe czy sytuacje kryzysowe.
- Ograniczona liczba miejsc aktywizacji seniorów i dzieci może wpływać na poziom integracji społecznej.
- Możliwość utrwalenia się zależności niektórych rodzin od systemu świadczeń, co może utrudniać pełną samodzielność i aktywizację.

CZĘŚĆ PROGRAMOWA

Wizja i misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pieszycy jest wyznaczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania określonych problemów społecznych oraz poprawienie sytuacji mieszkańców.

Jej adresatem jest ogół społeczności lokalnej. Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych wynikających ze specyfiki Gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Pieszycy pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych w Gminie.

Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2026-2030, co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań.

W Strategii wyróżniono:

- a) wizję – jest pożądanym obrazem przyszłości, który osoby biorące udział w procesie decyzyjnym pragną wykreować;
- b) misję – stanowi cel nadrzędny przy planowaniu działań rozwojowych w Gminie;
- c) cele strategiczne – wskazują najważniejsze obszary, których wsparcie jest niezbędne dla rozwiązywania problemów społecznych w Gminie;
- d) cele operacyjne – są celami szczegółowymi dla celów strategicznych, zawierają propozycje kierunków działań niezbędnych do osiągnięcia poszczególnych celów operacyjnych.

Wizja niniejszej Strategii brzmi:

Gmina Pieszycy to społeczność zintegrowana i bezpieczna, zapewniająca wszystkim mieszkańcom dostęp do wsparcia społecznego, możliwości rozwoju oraz uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym.

Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie misji. Misja Pieszycy na lata 2026-2030 brzmi:

Podnoszenie jakości życia mieszkańców poprzez rozwój zintegrowanego systemu wsparcia społecznego, wzmacnianie samodzielności i aktywności obywateli oraz budowanie bezpiecznej i włączającej wspólnoty lokalnej.

CEL STRATEGICZNY I:

WZMOCNIENIE KOMPETENCJI RODZIN I WSPARCIE W WYCHOWANIU DZIECI

<i>Cel szczegółowy</i>	<i>Formy realizacji</i>	<i>Wskaźniki</i>	<i>Realizatorzy</i>
<i>1.1: Zwiększenie kompetencji wychowawczych rodziców</i>	<i>1.1.1. Organizacja cyklicznych szkoleń dla rodziców w związku ze wspieraniem rozwoju dziecka.</i> <i>1.1.2. Prowadzenie grup wsparcia dla rodziców w trudnej sytuacji materialnej lub wychowawczej.</i> <i>1.1.3. Prowadzenie indywidualnych konsultacji psychologiczne i pedagogiczne dla rodzin z problemami wychowawczymi.</i> <i>1.1.4. Utworzenie klubów samopomocy grup wsparcia dla rodziców.</i>	<i>Liczba szkoleń i uczestników</i> <i>Liczba rodzin objętych konsultacjami</i> <i>Poziom satysfakcji rodziców mierzone ankietą po szkoleniach</i> <i>Liczba utworzonych klubów samopomocy grup wsparcia dla rodziców.</i>	<i>CUS, psychologowie i pedagodzy, szkoły, NGO</i>
<i>1.2: Rozwój oferty wsparcia dla dzieci i młodzieży</i>	<i>1.2.1. Organizacja zajęć rozwijających zainteresowania i umiejętności społeczne w świetlicach środowiskowych</i> <i>1.2.2. Prowadzenie zajęć terapeutycznych i socjoterapeutycznych dla dzieci z problemami emocjonalnymi.</i>	<i>Liczba dzieci objętych zajęciami</i> <i>Liczba godzin zajęć terapeutycznych</i> <i>Liczba uczestników programów mentoringowych</i>	<i>CUS, szkoły, świetlice środowiskowe, NGO</i>

	1.2.3. Programy mentoringowe i korepetycje dla uczniów zagrożonych wykluczeniem edukacyjnym. 1.2.4. Tworzenie miejsc spotkań, klubów samopomocy dla młodzieży.	• Liczba utworzonych miejsc spotkań, klubów samopomocy dla młodzieży	
CEL STRATEGICZNY 2: PROFILAKTYKA I OGRANICZANIE ZJAWISK UZALEŻNIEŃ			
Cel szczegółowy	Formy realizacji	Wskaźniki	Realizatorzy
2.1: Ograniczenie spożycia alkoholu i narkotyków wśród młodzieży	2.1.1. Prowadzenie zajęć edukacyjnych w szkołach podstawowych dotyczących zagrożeń związanych z alkoholem, narkotykami i uzależnieniami behawioralnymi 2.1.2. Organizacja spotkań edukacyjnych i informacyjnych dla rodziców o wczesnych sygnałach uzależnień i ryzykownych zachowań 2.1.3. Monitoring zachowań ryzykownych w szkołach oraz interwencje pedagogiczne i psychologiczne w ramach poradnictwa profilaktycznego	• Liczba uczniów objętych zajęciami edukacyjnymi • Liczba rodziców uczestniczących w spotkaniach • Liczba interwencji i porad profilaktycznych w szkołach • Liczba uczestników grup wsparcia • Liczba zrealizowanych kampanii edukacyjnych	CUS, szkoły, pedagodzy i psychologowie szkolni, policja, NGO, Biblioteka Miejska – Centrum Kultury w Pieszcach

	2.1.4. Prowadzenie grup wsparcia dla młodzieży zagrożonej uzależnieniem, w tym warsztatów rozwijających umiejętności radzenia sobie ze stresem i presją rówieśniczą 2.1.5. Organizacja zajęć sportowych, artystycznych i rekreacyjnych połączonych z elementami profilaktyki uzależnień 2.1.6. Prowadzenie Kampanii informacyjnych i edukacyjnych w mediach lokalnych i na terenie gminy		
2.2: Wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin	2.2.1. Prowadzenie grup wsparcia dla rodzin osób uzależnionych. 2.2.2. Realizacja programu reintegracji społecznej i zawodowej dla osób wychodzących z uzależnień. 2.2.3. Realizacja kampanii informacyjnych i edukacyjnych w mediach lokalnych i na terenie gminy.	• Liczba rodzin objętych wsparciem w grupach wsparcia. • Liczba osób objętych programem reintegracji społecznej i zawodowej. • Liczba kampanii informacyjnych i edukacyjnych	CUS, GKRPA. Szkoly, NGO, Urząd Gminy

	2.2.4. Realizowanie spotkań informacyjno- edukacyjnych dla rodziców nt. wczesnych sygnałów uzależnień. 2.2.5. Monitorowanie zachowań ryzykownych w szkołach i interwencje w ramach poradnictwa profilaktycznego. 2.2.6. Wspieranie inicjatyw społecznych i NGO promujących zdrowy styl życia wśród dzieci, młodzieży i dorosłych. 2.2.7. Tworzenie lokalnych przestrzeni integracyjno-edukacyjnych promujących aktywność fizyczną i społeczną zamiast ryzykownych zachowań.	przeprowadzonych w mediach i w gminie. • Liczba spotkań informacyjno- edukacyjnych dla rodziców. • Liczba interwencji i działań profilaktycznych w szkołach. • Liczba inicjatyw społecznych wspierających zdrowy styl życia. • Liczba nowych przestrzeni integracyjnych i aktywizacyjnych utworzonych w gminie. • Spadek zgłoszeń dotyczących problemów	
--	---	--	--

		alkoholowych w statystykach CUS (miernik efektu długofalowego).	
CEL STRATEGICZNY 3: WSPARCIE OSÓB STARSZYCH I OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI			
Cel szczegółowy	Formy realizacji	Wskaźniki	Realizatorzy
3.1: Rozwój usług opiekuńczych dla seniorów	3.1.1. Świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, z możliwością dostosowania zakresu usług do potrzeb osób starszych i długotrwale chorych, w tym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, kontaktach społecznych oraz zapobieganiu izolacji. 3.1.2. Prowadzenie Klubu Senior+ – organizacja regularnych zajęć edukacyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych i integracyjnych dla seniorów. 3.1.3. Organizacja spotkań tematycznych i warsztatów rozwojowych dla seniorów, realizowanych zarówno w Klubie Senior+, jak i w innych dostępnych przestrzeniach	• liczba seniorów objętych wsparciem • liczba godzin świadczonych usług opiekuńczych • liczba zorganizowanych zajęć, spotkań i warsztatów w Klubie Senior+ • liczba uczestników zajęć i warsztatów • liczba koordynowanych wolontariuszy wspierających seniorów	CUS pracownicy socjalni i opiekunowie instruktorzy i animatorzy Klubu Senior+ wolontariusze i organizacje pozarządowe wspierające seniorów Biblioteka Miejska – Centrum Kultury w Pieszcach

	<i>na terenie gminy (np. instytucjach kultury, bibliotekach, świetlicach, placówkach oświatowych), obejmujących m.in. zajęcia komputerowe, prozdrowotne, edukacyjne, ruchowe oraz artystyczne.</i> 3.1.4. Koordynacja wolontariatu i wsparcia społecznego dla uczestników Klubu Senior+. 3.1.5. Wsparcie w dostępie do usług zdrowotnych i rehabilitacyjnych, obejmujące również pomoc informacyjną, koordynację działań oraz wsparcie w organizacji transportu do placówek medycznych i rehabilitacyjnych. 3.1.6. Rozwój i koordynacja środowiskowych form wsparcia dla osób starszych, w tym usług sąsiedzkich, grup samopomocowych, działań animacyjnych oraz wsparcia wolontariackiego, realizowanych w miejscu zamieszkania seniorów lub w przestrzeni lokalnej.	• <i>dostępność usług zdrowotnych i rehabilitacyjnych dla seniorów</i>	
--	--	--	--

	3.1.7. <i>Wsparcie opiekunów nieformalnych osób starszych i długotrwale chorych poprzez działania informacyjne, edukacyjne i wspierające, w tym poradnictwo, grupy wsparcia oraz dostęp do czasowego odciążenia opiekuńczego.</i>		
3.2: <i>Wsparcie osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin</i>	3.2.1. <i>Świadczenie opieki wytchnieniowej dla rodzin i opiekunów osób z niepełnosprawnościami oraz osób długotrwale chorych, realizowanej w różnych formach, w tym w miejscu zamieszkania osoby wymagającej opieki.</i> 3.2.2. <i>Organizacja zajęć edukacyjnych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych</i> 3.2.3. <i>Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej oraz mieszkaniach prywatnych</i> 3.2.4. <i>Wsparcie w dostępie do usług zdrowotnych i rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych</i>	• <i>liczba rodzin objętych opieką wytchnieniową</i> • <i>liczba godzin zajęć edukacyjnych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych</i> • <i>liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w zajęciach</i> • <i>liczba zlikwidowanych barier architektonicznych</i> • <i>odsetek obiektów publicznych</i>	CUS pracownicy socjalni i opiekunowie specjaliści rehabilitacji, pedagodzy i terapeuci jednostki samorządu terytorialnego odpowiedzialne za infrastrukturę publiczną wolontariusze wspierający osoby niepełnosprawne

	3.2.5. <i>Organizacja działań aktywizacyjnych i integracyjnych, uwzględniających potrzeby osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności oraz ich opiekunów, realizowanych w środowisku lokalnym.</i> 3.2.6. <i>Likwidacja barier transportowych i walka z wykluczeniem komunikacyjnym</i> 3.2.7. <i>Tworzenie mieszkań wspieranych oraz rozwój rodzinnych domów pomocy.</i> 3.2.8. <i>Rozwój środowiskowego wsparcia specjalistycznego dla osób z niepełnosprawnościami oraz osób długotrwale chorych, obejmującego m.in. poradnictwo psychologiczne, wsparcie asystenckie oraz usługi umożliwiające funkcjonowanie w środowisku lokalnym.</i> 3.2.9. <i>Wsparcie opiekunów osób z niepełnosprawnościami poprzez rozwój opieki wytchnieniowej, doradztwa oraz działań zapobiegających przeciążeniu opiekunów i izolacji społecznej.</i>	dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością • liczba osób korzystających z usług zdrowotnych i rehabilitacyjnych • liczba działań aktywizacyjnych i integracyjnych zrealizowanych w danym roku • liczba mieszkańców korzystających rocznie z zapewnionego transportu do instytucji pomocy społecznej, placówek zdrowia lub usług społecznych • liczba utworzonych lub funkcjonujących	
--	--	---	--

		miejsc w mieszkaniach wspieranych lub rodzinnych domach pomocy społecznej na terenie gminy	
CEL STRATEGICZNY 4: PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ			
<i>Cel szczegółowy</i>	<i>Formy realizacji</i>	<i>Wskaźniki</i>	<i>Realizatorzy</i>
<i>4.1: Wczesne wykrywanie i interwencja w przypadku przemocy</i>	<i>4.1.1. Realizowanie procedury „Niebieskie Karty” oraz monitorowanie jej przebiegu i skuteczności</i> <i>4.1.2. Tworzenie i prowadzenie szkoleń dla nauczycieli, pracowników socjalnych i policji w zakresie rozpoznawania i reagowania na przemoc domową</i> <i>4.1.3. Wspieranie interwencji kryzysowych oraz udzielanie pomocy prawnej i psychologicznej osobom doświadczającym przemocy</i>	• liczba procedur „Niebieskie Karty” wszczętych i zakończonych • liczba przeszkolonych nauczycieli, pracowników socjalnych i policji • liczba udzielonych interwencji kryzysowych i porad prawnych • liczba działań informacyjnych	CUS pracownicy socjalni i specjaliści ds. przeciwdziałania przemocy placówki oświatowe i nauczyciele Policja i inne służby mundurowe organizacje pozarządowe wspierające osoby doznające przemocy

	4.1.4. Realizowanie programów informacyjnych podnoszących świadomość społeczną na temat przemocy domowej 4.1.5. Tworzenie sieci współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie przeciwdziałania przemocy i ochrony osób doświadczających przemocy domowej	i edukacyjnych przeprowadzonych w gminie • stopień współpracy między instytucjami (np. liczba wspólnych spotkań, porozumień)	
4.2: Edukacja społeczna na temat przemocy i dostępnych form pomocy	4.2.1. Realizowanie kampanii informacyjnych i edukacyjnych w szkołach, mediach lokalnych oraz na terenie gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy 4.2.2. Tworzenie i dystrybucja informatorów, ulotek i plakatów informujących o instytucjach i formach wsparcia dla osób doświadczających przemocy 4.2.3. Organizowanie spotkań edukacyjnych dla rodziców i opiekunów w celu zwiększenia świadomości i umiejętności wczesnego rozpoznawania przemocy	• liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych i edukacyjnych • liczba wydanych i rozdysponowanych informatorów, ulotek i plakatów • liczba zorganizowanych spotkań edukacyjnych dla rodziców i opiekunów	Centrum Usług Społecznych, placówki oświatowe i nauczyciele organizacje pozarządowe działające na rzecz przeciwdziałania przemocy lokalne media i służby informacyjne gminy Policja i instytucje wsparcia prawnego

	4.2.4. <i>Wspieranie współpracy szkół, instytucji i organizacji pozarządowych w zakresie edukacji o przemocy domowej</i>	• stopień zaangażowania szkół i lokalnych instytucji w realizację działań edukacyjnych • poziom wzrostu świadomości społecznej (badania ankietowe przed i po kampanii)	
CEL STRATEGICZNY 5: WSPARCIE OSÓB I RODZIN W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH			
<i>Cel szczegółowy</i>	<i>Formy realizacji</i>	<i>Wskaźniki</i>	<i>Realizatorzy</i>
<i>5.1: Pomoc rodzinom dotkniętym klęskami żywiołowymi i trudnościami materialnymi</i>	<i>5.1.1. Realizowanie programu natychmiastowego wsparcia materialnego dla osób i rodzin w trudnej sytuacji (żywność, odzież, środki higieny)</i>	• liczba rodzin i osób objętych natychmiastowym wsparciem materialnym	<i>Centrum Usług Społecznych, Pracownicy socjalni i doradcy</i>
	<i>5.1.2. Tworzenie i wspieranie rozwiązań w zakresie zapewnienia mieszkań tymczasowych oraz odbudowy domów po katastrofach i zdarzeniach losowych</i>	• liczba dostarczonych paczek żywnościowych, odzieżowych i higienicznych	<i>Jednostki samorządu terytorialnego odpowiedzialne</i>
	<i>5.1.3. Wspieranie doradztwa i udzielanie wsparcia finansowego dla rodzin w zakresie</i>	• liczba mieszkań tymczasowych	<i>za mieszkalnictwo i odbudowę</i>

	<i>prowadzenia gospodarstwa domowego i samodzielnego funkcjonowania</i> 5.1.4. <i>Tworzenie mieszkań treningowych i wspieranych.</i>	<i>udostępnionych osobom dotkniętym katastrofami</i> <i>• liczba domów odbudowanych lub wyremontowanych po katastrofach</i> <i>• liczba rodzin korzystających z doradztwa i wsparcia finansowego</i> <i>• odsetek rodzin, które zwiększyły samodzielność w prowadzeniu gospodarstwa domowego</i> <i>• liczba utworzonych mieszkań treningowych i wspieranych</i>	<i>infrastruktury Organizacje pozarządowe i wolontariusze wspierający rodzin w sytuacjach kryzysowych</i>
--	--	--	--

5.2: Wsparcie osób bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym	5.2.1. Realizowanie programu aktywizacji zawodowej poprzez doradztwo, kursy i staże dla osób bezrobotnych 5.2.2. Wspieranie zakładania działalności gospodarczej oraz rozwijanie mikroprzedsiębiorczości wśród mieszkańców 5.2.3. Tworzenie i wspieranie grup samopomocowych oraz mentoringowych dla osób długotrwale bezrobotnych	• liczba osób objętych programem aktywizacji zawodowej • liczba przeprowadzonych kursów, szkoleń i staży • liczba nowo założonych działalności gospodarczych wspartych doradztwem • liczba osób uczestniczących w grupach samopomocowych i mentoringowych • odsetek osób długotrwale bezrobotnych, które podjęły pracę lub rozpoczęły działalność gospodarczą	CUS Pracownicy socjalni i doradcy zawodowi Urząd Pracy i lokalne jednostki samorządu terytorialnego Organizacje pozarządowe prowadzące działania aktywizacyjne i mentoringowe
---	--	---	---

CEL STRATEGICZNY 6: BUDOWANIE KAPITAŁU SPOŁECZNEGO I LOKALNEJ INTEGRACJI			
Cel szczegółowy	Formy realizacji	Wskaźniki	Realizatorzy
6.1: Wzmacnianie współpracy międzyinstytucjonalnej i z NGO	6.1.1. Tworzenie lokalnych partnerstw i sieci współpracy instytucji społecznych, edukacyjnych i kulturalnych	Liczba podpisanych porozumień o współpracy	CUS, Urząd Gminy, NGO, szkoły, Biblioteka Miejska - – Centrum Kultury w Pieszcach
	6.1.2. Organizacja cyklicznych spotkań służb publicznych i NGO w celu wymiany doświadczeń i planowania działań	Liczba zrealizowanych projektów partnerskich	
	6.1.3. Wspólne projekty integracyjne dla mieszkańców (np. festyny, warsztaty międzypokoleniowe)	Liczba uczestników działań integracyjnych	
6.2: Zwiększenie dostępności informacji o wsparciu i możliwościach aktywizacji	6.2.1. Realizowanie aktualizacji i promocji strony internetowej CUS i Urzędu Gminy zawierającej bazę wsparcia i możliwości aktywizacji	liczba aktualizacji i odwiedzin strony internetowej CUS i Urzędu Gminy	CUS, Urząd Gminy, media lokalne, NGO
	6.2.2. Tworzenie i dystrybucja broszur oraz ulotek informacyjnych dla mieszkańców w wersji papierowej i elektronicznej	liczba wydanych broszur i ulotek oraz zasięg ich dystrybucji	
	6.2.3. Wspieranie organizacji spotkań informacyjnych i konsultacji	liczba przeprowadzonych	

	<i>dla mieszkańców dotyczących dostępnych form pomocy</i> 6.2.4. Realizowanie kampanii informacyjnych w lokalnych mediach i na terenie gminy, promujących programy wsparcia i aktywizacji	<i>spotkań informacyjnych i konsultacji</i> • <i>liczba kampanii informacyjnych zrealizowanych w mediach lokalnych i gminnych</i>	
--	--	--	--

Monitoring i ewaluacja w procesie wdrażania Strategii

Monitoring pozwala określić, czy strategia jest wdrażana zgodnie z przyjętymi założeniami i wskazuje, czy istnieje potrzeba wprowadzenia odpowiednich korekt, aby osiągnąć zakładane efekty. W praktyce system monitoringu polega na systematycznym zbieraniu, gromadzeniu i przetwarzaniu danych dotyczących stopnia realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, przy wykorzystaniu wskaźników monitoringowych, które pozwalają zmierzyć zmiany i porównać osiągnięte rezultaty z tymi, które zakładaliśmy. Monitorowanie SRPS powinno odbywać się na różnych poziomach strategii, tj. w kontekście zaplanowanych celów, działań, budżetu oraz rezultatów.

W celu stworzenia całościowego obrazu realizowanych działań na rzecz poprawy sytuacji w Gminie niezbędne jest tworzenie, przekazywanie i analizowanie corocznie poniższych sprawozdań:

- Oceny zasobów pomocy społecznej;
- Sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych;
- Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii;
- Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej;
- Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny;
- Sprawozdanie ze współpracy Gminy Pieszycy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

W latach obowiązywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do końca kwietnia każdego roku za rok poprzedzający każda jednostka, która współuczestniczy (jest odpowiedzialna lub jest partnerem) w realizacji celów sporządzi sprawozdania z realizacji wyżej wymienionych programów i projektów (dotyczących problemów społecznych) oraz osiągniętych rezultatów. Sprawozdania przekazywane będą do Centrum Usług Społecznych w Pieszcach, jako do jednostki koordynującej, który po analizie przygotuje i przedstawi raport z realizacji Strategii Radzie Gminy. Corocznie sporządzany będzie skrócony raport z realizacji Strategii (na podstawie oceny wskaźników realizacji Strategii w ramach poszczególnych działań) wraz z rocznym sprawozdaniem z działalności Centrum Usług Społecznych w Pieszcach.

Sprawozdania ze stopnia realizacji poszczególnych programów i projektów służyć będą bieżącemu monitoringowi realizacji Strategii oraz będą pomocne przy przeprowadzaniu ewaluacji Strategii, a także ewentualnej aktualizacji jej celów i kierunków działań.

Ewaluacja stanowi istotne narzędzie w diagnozowaniu problemów i potrzeb społecznych, wymagających większych nakładów w kontekście osiągnięcia założonych celów strategicznych. To źródło wiedzy niezbędnej do formułowania pogłębionych ocen wdrażania strategii. W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ewaluacja powinna być traktowana jako element horyzontalny – występujący we wszystkich częściach strategii.

Ewaluacja ilościowa przeprowadzana będzie na podstawie analizy danych liczbowych pochodzących ze sprawozdań podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii. Analiza ta określi poziom realizacji poszczególnych zadań.

Ewaluacja jakościowa polegała będzie na ocenie:

- efektywności wdrażania Strategii – (czy nakłady czasowe, ludzkie i finansowe zaangażowane w realizację działań są adekwatne do otrzymanych efektów?);
- skuteczności – (czy kierunki działań i realizowane w ich ramach zadania w zamierzony sposób prowadzą do osiągnięcia celów? Czy realizowane działania w sposób optymalny realizują cele Strategii?);
- trafności – (czy realizowane cele i kierunki działań Strategii są odpowiedzią na aktualne potrzeby mieszkańców Gminy).

Analiza jakościowa pozwoli na ocenę skuteczności strategii w zakresie stosowanych form, funkcjonalności opracowanych procedur oraz ilości i jakości posiadanych zasobów, w tym finansowych.

Źródłem danych, które posłużą do ewaluacji mogą być dane statystyczne, sprawozdania z monitoringu, dane z badań społeczności lokalnej i inne.

Strategia będzie podlegała corocznej ewaluacji. Ewaluacja pozwoli na ocenę skuteczności dokumentu w zakresie stosowanych form, funkcjonalności opracowanych procedur, a także ilości i jakości posiadanych zasobów, w tym również finansowych.

Zaleca się także aktualizację Strategii nie rzadziej niż raz na dwa lata, chyba że wyniki ewaluacji lub czynniki zewnętrzne wskazują na konieczność zmiany celów bądź zadań i programów pomocowych w trybie natychmiastowym. Aktualizacja Strategii powinna obejmować procedurę wprowadzenia zmian do dokumentu oraz niezbędne czynności, formularze oraz schemat działania związany ze zgłaszaniem, analizowaniem i wprowadzeniem korekt. Raporty monitoringowe, zawierające wnioski, sugestie i rekomendacje, pozwolą na ocenę skuteczności wdrażanej Strategii oraz dostarczą informacji co do konieczności

podejmowania ewentualnych korekt lub aktualizacji strategii. Korekta działań strategicznych może wynikać ze zmian uregulowań prawnych, społecznych, ekonomicznych bądź pojawienia się nowych możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Strategia powinna być aktualizowana po uprzednio przeprowadzonej ewaluacji, na podstawie zawartych w niej wniosków i rekomendacji.

Źródła finansowania

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, a także brak stałych, długookresowych źródeł finansowania.

Należy założyć, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pieszycy na lata 2026–2030 będą m.in.: budżet Gminy, dotacje z budżetu państwa oraz środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji.

Każdy podmiot z terenu Gminy będący realizatorem zadań w ramach strategii planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji.

Ramy finansowe realizacji Strategii są jednak uzależnione od możliwości finansowych Gminy oraz wielu zmiennych, jak sytuacja społeczna i gospodarcza, kondycja finansów publicznych, zmiany na rynku pracy, zmiany w zakresie dostępu do konkretnych świadczeń itp.

Planowane wydatki definiowane będą corocznie w uchwale budżetowej. Jedną z podstaw do ich określenia będzie ocena zasobów pomocy społecznej (art. 16 a ustawy o pomocy społecznej).